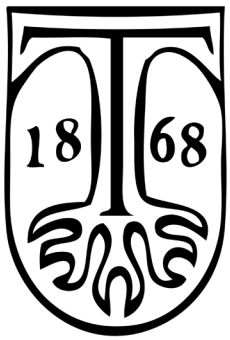

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1933-1947, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Mihnea Bâlici, Maria Chiorean, Alex Ciorogar, Jessica Brenda Codină, Bianca Crăciun, Teona Farmatu, Andreea Mîrț, David Morariu, Ovio Olaru, Cătălina Rădescu, Alexandrina Savin, Cătălina Stanislav, Ana-Maria Stoica, Nicoleta Strugari, Andrei Terian, Snejana Ung, Radu Vancu, Dragoș Varga, Alex Văsieș. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1933-1947*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2021. https://revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1933-1947, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Mihnea Bâlici, Maria Chiorean, Alex Ciorogar, Jessica Brenda Codină, Bianca Crăciun, Teona Farmatu, Andreea Mîrț, David Morariu, Ovio Olaru, Cătălina Rădescu, Alexandrina Savin, Cătălina Stanislav, Ana-Maria Stoica, Nicoleta Strugari, Andrei Terian, Snejana Ung, Radu Vancu, Dragoș Varga, Alex Văsieș. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1933-1947*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2021. https://revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947.

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

ALICE GABRIELESCU

Secretul profesional

ROMAN

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Editura SOCEC & Co. S.A.R.

ALICE GABRIELESCU

SECRETUL PROFESIONAL

ROMAN

Tot ce e mare şi frumos în viaţă, cheamă împlinirea, tot ce e prea frumos, renunţarea...

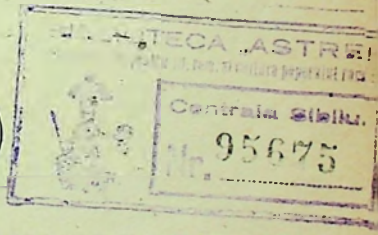

EDITURA SOCEC & Co.. S. A. R.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1933-1947

PARTEA INTÂIA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

I

Doctorul Pădeanu conducea pe ultimul client până în pragul cabinetului. Omul ieșea salutând stângaciu, într'o parte, apăsa o batistă pe ochiul drept, pe când cel deschis lucea de admirație respectuoasă. Doctorul socotise greșit că era ultimul client. Din prag, zări numaidecât pe femeia mică, grasă, care aștepta. A! Doamna Zoe Rainu! Și fața? Nu era în sala de așteptare, nu venise. Chipul doctorului, care pregătise zâmbetul profesional ca să poftească în cabinet pe clientă, se posomorî brusc. Un tic obișnuit îi contractă obrazul drept: colțul ochiului și al gurii se trăgeau tremurat spre ureche unde valul încrețiturilor se unea și se pierdea în scoica largă cu fire de păr sur.

Cu o sforțare, recompuse undele zâmbetului pe fața galbenă, prelungă, prelungită încă de o barbă tăiată ascuțit, care înălbea la rădăcină. Că încurajările sale din ajun nu fuseseră convingătoare, știa, dar că mama bolnavei venea singură pentru explicații, îl nemulțumea ca o îndrăzneală.

Doamna Rainu se așeză pe scaunul din fața biroului, grasă și strânsă în rochia imprimată cu rotocoale mici, albe, pe mătasea neagră, cu fardul proaspăt pe obrajii cărnoși, încă nu căzuți, peste care Pădeanu se temu să nu înceapă a șirui lăptos lacrimile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

— Domnule doctor, te rog, îţi cer să-mi spui adevărul întreg. Ieri, cu fiica mea de faţă şi fiindcă ne cunoşti... în sfârşit, ai făcut bine, dar mie trebue să--mi spui tot, trebue să ştiu.

Adevărul? Ştiinţa medicală îi dădea dreptul să răspundă neted „fiica dumitale nu se poate vindeca, va deveni oarbă în curând". Dar practica meseriei îl oprea zilnic, de douăzeci de ani, dela ispita de a da verdicte şi a termina odată.

Glasul îi scăzu, se mlădie ca să pătrundă călduţ în sufletul încrâncenat.

— De ce-ţi faci singură spaime, doamnă Rainu? Cazul domnişoarei nu e simplu, cum am spus. Dar în tot felul de boli grave se obţin vindecări, chiar nesperate. Duduia să urmeze două săptămâni tratamentul meu şi pe urmă veniţi să fac un nou examen.

Pentru fraza aceasta care adoarme grijile, întăreşte nădejdea, care dă iarăşi preţ zilelor şi muncii, care înseninează vieaţa de cârtiţă a bolnavului, de câte ori Pădeanu n'a suferit să fie acuzat în chip grosolan de neştiinţă, de spirit de speculă. Ce înseamnă banul, mica plată a vizitelor, pe care bineînţeles nu poate să o refuze, faţă de ceea ce dă el în schimb, doza magică de speranţă, de vieaţă, infuzată bolnavilor? Cât bine a făcut chiar acelora pe care n'a putut să-i vindece!

— Domnule doctor, simt în inima mea — o mamă greu se înşeală — că nu-mi spui adevărat, că ştii, dumneata ştii...

Lacrimi încă nu, dar stau în pragul ochilor. Pădeanu se sileşte să alunge orice urmă de compătimire din ochii verzui-alburii, decoloraţi parcă din nevoia profesională.

De pe obrazul mamei, încreţit uşor spre gura chinuită de nevoia de plâns, privirea me-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

dicului se lasă pe rotocoalele albe care aleargă pe rochie, la fel de mici, de rotunde, de distanțate. Glasul i se întărește și mâna apasă cald peste masă brațul mamei.

— Dar bine, doamnă Rainu, medicina n'a ajuns încă o știință exactă ca geometria. Nu putem calcula cu rigla pe un material divin cum este corpul omenesc. Am văzut atâția bolnavi condamnați, părăsiți de medic, pe care i-a vindecat o minune, tinerețea lor, Dumnezeu... Ce v'am spus, repet. Sper, vă dau nădejde că domnișoara Marga poate să se facă sănătoasă.

Sub vorbele blajine și sub batista mică, apăsată pe gură, pe ochi, sub nări, obrazul congestionat al mamei își destinde trăsăturile. Destindere aparentă numai, dar medicul, care în treizeci de ani, a văzut de atâtea ori frământarea și desnădejdea răsfrânte pe chipurile clienților s'ar mulțumi cu părerea liniștirii. E obositor să tot încurajezi oameni, să tot iei asupra ta durerile lor, ca un sfânt mântuitor coborît în lume. E obositor să fii mai mult om decât medic.

— Nu mă înțelegi, doctore. Incurajările pot să facă mai rău uneori. De pildă, eu dacă aș ști sigur că fata mea e condamnată să piardă vederea, aș lua oarecari măsuri, cât mai este timp, ca să-i regulez viața pe care trebue s'o trăiască și să fie mai puțin nefericită. Sunt o femeie care nu mă las îndoită și când e vorba de fata mea, știu ce vreau. Dar trebue să am cuvântul dumitale din urmă. Spre binele nostru, doctore, pe conștiința dumitale, ai siguranța că Marga mea se vindecă? N'o ai, e lesne de înțeles. Dar ai siguranța că va orbi? Repet că ne faci mai mult bine dacă spui adevărul.

Nu se mai roagă, poruncește. Doctorul Pădeanu e clătinat, e câștigat de calmul bărbătesc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

cu care doamna Rainu priveşte nenorocirea în faţă. Aşa ar trebui să fie toţi clienţii şi i-ar veni şi medicului mai uşor. Un om tare poate să îndure nenorocirea şi cunoscând-o, poate s'o micşoreze. Pentru orbi s'au născocit feluri de vieaţă specială. Doamna Rainu vrea să se informeze din timp, e bine să ştie adevărul.

Braţele cu umerii ridicaţi, zâmbetul de milă şi tăcerea pe care medicul n'o mai umple cu vorbe vagi, a lămurit pe mamă ca un „da" pocnit în urechi.

— Oarbă, toată vieaţa? Doctore? Şi nu se mai poate încerca nimic? Poate în străinătate?

— Vezi! — ticul de neplăcere îl face iarăşi urâcios pe Pădeanu — acuma ceri dumneata încercări şi nădejdi. Trebuia să te amăgesc mai departe.

— Nu, doctore, ai făcut bine. — Doamna Rainu ia de pe birou mâinile care tremură şi le lasă în poală. — E mai bine să ştiu. Spune-mi şi cât timp ne mai rămâne până...

— Timp... până când?

Doctorul a deschis ochii mari de spaimă.

— Ei, doctore! — Glasul a izbucnit batjocoritor. — Crezi că vrem să ne sinucidem? Ţi-aş spune ce gând am, dar n'ai să mă înţelegi. Dacă ai fi tată, aş putea să-ţi spun. Dar aşa, un om trăit singur, toată vieaţa...

Pădeanu tresare. Privirea mamei îl alungă din orizonturi de vieaţă pe care şi el a suferit că nu le cunoaşte şi prin această suferinţă totuşi le-a cunoscut.

— Poate că am să te înţeleg, spune el blând.

Doamna Rainu ridică bărbia grasă, privindu-l cu ochii mici, creţi.

— Atunci spune-mi ce ai face în locul meu. Poate că-mi dai un sfat. Ţi-aş fi recunoscătoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr-1933-1947

— De ce să nu te înțeleg? — Chipul doctorului devine mai palid, subțiat, și fruntea înălțată de pleșuvie păru un câmp larg, scormonit de cute și gânduri. — Pentru dumneata, doamnă Rainu, începe o vieață nouă. Pare îngrozitoare, un martiriu, dar poate să nu fie așa. Martirii au fost ființe negrăit de fericite, știi? Ești credincioasă? Există o mare virtute creștinească: resemnarea, așa a vrut Dumnezeu. Plânsul, descurajarea, nu ajută nimic. Ajută încrederea că poți ușura vieața copilei. Incepe pentru dumneata o vieață de devotament, de jertfă. Ai să fii zâna nedespărțită a copilei dumitale. Sunt mijloace moderne care micșorează nespus o catastrofă ca aceasta. Orbii de azi citesc, lucrează, au muzica drept distracție, au conversația. Se obișnuesc cu timpul, nu se mai socotesc nenorociți.

Doamna Rainu îl țintuise tot timpul cu ochii ei mici, două puncte fierbinți. Răsufla neregulat. La vorbele doctorului părea că se supune și se revoltă pe rând. La urmă, revolta birui.

— Nu așa doctore, a, nu! Nu înțelegi. Dacă ai fi tată, ai vorbi altfel. Dacă ai fi însurat, dacă ai avea un copil pe care să-l fi văzut născându-se, să-l fi urmărit zi cu zi cum crește, cum intră și se sbate vieața în el, cum se face mare, voinic, deștept, frumos...

Un sughiț de plâns o înnecă. Doctorul părea că n'o vede, zâmbea senin, cu ochii pe fereastră, de loc atins de învinuirile doamnei Rainu. Oare ei i-ar fi milă de oricare copil străin? E drept că pe Marga o cunoștea mai mult decât pe alte bolnave. O întâlnise prin familii prietene care dădeau petreceri — fata era drăguță, bălaie, grăsuță cum fusese mama, mai mlădioasă și mai veselă însă. Il izbi o imagine rămasă în minte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Intr'o legănare de vals, obrazul ei fraged-roz între codițele aurii lăsate pe piept, alături de un cap brun, pătrat, bărbătesc, cu sprâncene negre îmbinate. Zâmbetul copilăresc al Margăi Rainu ședea bine lângă chipul serios, îndârjit în seriozitate, al lui Victor Mazilu. O nepăsare svăpăiată pare sortită să se alăture unui om de muncă. Victor Mazilu, proaspăt avocat, era socotit drept băiat de viitor.

Alungă imaginea, scuturând capul. Doamna Rainu își culcase pe birou obrazul ud și botit, afundându-l în încheietura cărnoasă a cotului. Sughițurile o înnecau, horcăia. Pădeanu nu era deprins cu asemenea scene. Faima de doctor mare îl apăra. Bolnavii păşeau cu evlavie pragul cabinetului și se fereau să-i întârzie celelalte consultații. Privea stângaciu. Cum s'o fi curmând un plâns de femeie?

„Aici are dreptate, se gândi. Dacă aș fi însurat...".

In sfârșit, doamna Rainu ridică sfios ochii roșii și rușinați.

— Nu m'am putut stăpâni, doctore. Nicio mamă n'ar putea. Sunt nenorociri groaznice pe lume. Dar de ce tocmai ea, doctore? De ce tocmai fata mea?

Pădeanu se temu de un alt ropot. Pe fiecare îl revoltă gândul: tocmai el! Dar doamna Rainu se ridică de plecare. Își îndreaptă părul, rochia. Pieptul mult ieșit înainte îi dădea un aer țanțoș, ferind-o să pară cât era de istovită. Strânse mâna doctorului și i-o ținu mergând spre ușă, puțin încurcată.

— Doctore, cunoști lume care mă cunoaște și pe mine. Te rog, nimeni nu trebue să afle despre nenorocirea noastră. Marga mai este câtva timp o fată ca celelalte. Dă-mi cuvântul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?an=1933-1947

Fruntea pleşuvă a lui Pădeanu luci înălţată în lumina lămpii de sus.

— Un medic este ca un preot, doamnă. Secretul profesional ne leagă mai mult decât un banal cuvânt de onoare.

— Mulţumesc, e neapărat necesar pentru ce vreau să fac. Pot să am un an măcar, un an?

Se ruga pentru un termen ca de un creditor rău.

— Nu ştiu, grăbiţi-vă, răspunse Pădeanu, la capătul puterii de înduioşare. Nu se poate şti sigur în asemenea cazuri.

Când deschise uşa sălii de aşteptare, un omuleţ slab se desprinse, strâmb de un umăr, din colţul din stânga unde şedea de o jumătate de oră, răsfoind reviste, nu mai aşteptă până să iasă cucoana, şi veni spre doctor cu amândouă mâinile întinse, abia îndrăsnind s'o atingă pe cea a doctorului şi aplecat în saluturi ca într'o îngenunchiere.

— Vă deranjez aşa de târziu, scuzaţi vă rog. Am venit între două trenuri... Dumitriu din Focşani. M'aţi operat anul trecut, în Aprilie, de glaucom, trebuc să vă amintiţi. Viu să vă mulţumesc cu ce pot, nişte vin bun de Odobeşti. Am o bucăţică de vie acolo. Am dat damigeana servitoarei. M'aţi vindecat, domnule doctor, de unde voiau să mă scoată din serviciu... recunoscător până la moarte...

Pădeanu înnota în valul de vorbe, în atingerile umede ale mâinilor, moţăind din cap în semn de oprire. Furişă o privire spre uşa depărtată dela ieşirea din hall chiar în clipa când doamna Rainu întorcea spre omuleţul fericit o încruntare îndurerată.

— Dacă vreodată treceţi prin Focşani — nu mai contenea celălalt — amintiţi-vă, Dumitriu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/?dlr1933-1947

dela poştă, ne faceţi mare onoare... Nevasta aprinde candela pentru sănătatea dumneavoastră. Sunt la Bucureşti în interes de serviciu, când mai viu, nu vă uit... obligat... recunoscător toată vieaţa...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

II

Două dureri ascundea Zoe Rainu pe cât îi era cu putință: boala Margăi și lipsa ei de zestre. Cea dintâi era o miopie obișnuită și o cochetărie năzuroasă care nu primea ochelarii prescriși, cea de-a doua, mama o ascundea sub o sgârcenie prefăcută.

Prietenele, nu prea înșelate, îi făceau plăcerea să glumească pe zisa că adună bani la ciorap pentru fată.

— Nu-i mai bine așa? se îngâmfa ea. Băieții buni cer zestre, nu se dau ușor.

Zestre, frumusețe, sănătate, nume...

Cotise din strada Batiștei unde doctorul Pădeanu locuia o casă boierească, mătăhăloasă, neagră de vremuri, impunătoare sub straja plopilor din lungul grilajului, trecuse prin strada Dionisie în Lahovari cu pasul silit, alergat, ca și cum zorea să înceapă ce era de făcut. „Grăbiți-vă" o sgâria încă în urechi vorba doctorului.

In dreptul grădinii Icoanei, o ceată de lucrători umplea trotuarul, baricadat și de bucăți din împrejmuirea de beton, scoasă ca să fie înlocuită.

Zoe continuă de nevoie drumul prin grădină. Pietrișul, neplăcut sub pantof și oarda de copii care se jucau pe aleea din mijloc, în soare, cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

chiote, îi răriră pasul. Un băieţaş cu născior turtit, mai mult gol în combinezonul roşu, i se puse în faţă astupându-i drumul. Zoe întinse mâna, îl mângâie pe părul rar, bălan. Indată băiatul o sbughi spre banca vecină şi mămica lui întoarse spre Zoe un zâmbet de fericire şi recunoştinţă pentrucă o străină îi găsise băiatul drăguţ şi-l mângâiase.

De câte ori zâmbise şi ea aşa unei străine de pe băncile acestea. Nici zece ani de când venea zilnic, cu Mărgica de mână. Fetiţa era neastâmpărată, răsturna nisipul pe ciorapii mamei, alerga cu alte fetiţe şi năduşea mult. „Tare-i greu cu copiii, se văitau mamele pe bănci. De i-am vedea odată mari".

Văzu un loc liber şi se aşeză ca atunci. Işi închipui o clipă că Marga este şi ea printre copii, fetiţa aceea cu rochiţă albastră şi codiţe scurte înnodate pe spate. O vedea în toate fetiţele frumuşele, svăpăiate şi voinice. Marga, nu alerga! Mărgico, pentru Dumnezeu, să nu cazi! De-ar creşte odată! S'o văd mare, să nu mai tremur...

Mamele de pe băncile de atunci mai tremurau oare pentru copilul lor? In orice caz, niciuna ca ea. Pe niciuna n'o zorea din urmă nenorocirea: „Grăbiţi-vă..."

Frumuseţe, avere, nume, sănătate... Cât preţuia frumuseţea singură? La ciorap avea o nimica, strânsă cu mare trudă din pensie, tot ce-i rămăsese dela bărbatul mort de tânăr. „Femei sărace", simţea osânda ruşinoasă chiar în glumele binevoitoare ce se făceau asupra sgârceniei ei.

Prin minte îi trecură tinerii cu care dansa şi glumea mai des Marga. Leonida Roşu, Victor Mazilu, Ionel Negrea. Cel dintâi mai fusese în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

surat și Marga îl găsea nesuferit. Mazilu îi plăcea dar de abia ieșise avocat. Avea un post la contenciosul căilor ferate, iar leafa de sigur era mică. Negrea era băiat cu avere dar chefuitor, neserios...

Plecă îngândurată din grădină, merse cu pași mai înceți în susul străzii Lahovari, spre Făgădău, unde locuia un apartament într'un bloc nou. Două camere, ca să fie serviciul mai ușor, își punea ea. Ori în ce fel arătată, strâmtorarea nu prevestește bogății. Dacă ar putea să se mute la primul etaj unde tocmai era liber un apartament frumos de șase camere... Dacă ar putea să dea câteva petreceri cu muzică și dans, cu lume multă care să împrăștie a doua zi svonul „ce risipă era, au bani, au bani...".

Dacă ar putea să meargă o lună la Sinaia sau la mare, unde viața laolaltă aprindea mai ușor inimile....

Dacă ar putea să comande toalete luxoase... Dacă...

Traversă strada, cufundată într'un roiu de visuri, fără să vadă un automobil care venea din stânga cu viteză. Când o atinse șuerul aerului la două degete de obraz, se dădu îndărăt înspăimântată. Murmură: „Traverscz ca un om care nu vede. Un pas mai mult și mă sdrobea". Pe trotuarul din față se opri cu răsufletul tăiat de altă spaimă. Ca un om care nu vede. Bat câmpii, fac planuri, mă amețesc cu visuri. Facă-se cum vrei tu, Doamne, oricum, numai s'o pot păzi, numai să trăiesc ca să poată trăi și ea...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

III

Amalia Zotu, prietena care venise să ţină de urît Margăi, trebui să plece. Avea de târguit în Lipscani şi se temea că o să alerge mult până va potrivi colorile. Avea de combinat la o rochie neagră o garnitură din două feluri de albastru. Voia ceva proaspăt, o coloare în ton cu floarea cicoarei.

— Aş lua ca probă ochii tăi, Mărgico. Ţi i-aş lua de tot, aşa mult îmi plac, facem schimb, ce zici?

Se aplecă s'o sărute pentru despărţire dar în în loc să-i atingă ca de obicei obrajii, apăsă pe rând buzele, cu delicateţă, pe pleoapele ochilor albaştri.

Marga se înfioră sub cuprinderea caldă. Amalia era cu douăzeci de ani mai în vârstă, era văduvă, o prietenă de care se sfia. „Femeie trăită" spunea Zoe Rainu cu buzele prinse, deloc încântată că Marga o iubea. Ea admira acel „trăit" pe care-l închipuia uneori satanic, alteori mincinos, bârfeală. Amalia era făcută să uimească. Inaltă, avea bustul mic, carne puţină dar tare şi rotunjită pe os. Vorbea tare, mult, râdea dulce, matern, apoi deodată privirea verde aurie intra în cellalt ca un tăiş de cuţit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— De ce acoperi fruntea? întrebase într'o zi Marga. E modern s'o ai cât de lată.

Dar când Amalia ridicase rotiţele şuviţelor, desvelind un gol lucios ca o pleşuvie, Marga tresări ca în filmul de sensaţie când personagiul apare travestit tot în alte chipuri. Care este cel real? Expresia de cruzime pe care o frunte prea lată, prea lungă, prea bombată, poate s'o dea unui chip îngust, delicat, n'o închipuise.

Ascensorul sunat de Marga, era oprit mai jos, pesemne cu uşile deschise. Amalia nu-l mai aşteptă, prea grăbită să plece, cobori scările, ciocănind delicat pe fiecare cu tocul subţire, prea înalt. Uşa grea dela intrare se auzi, împinsă cu putere. Marga, aplecată peste rampă, văzu ascensorul oprit între etaje. Dinăuntru, după o mică tăcere, răzbătură ţipete, bătăi în lemnul gros. „Portar, portar!" Ţipa ca într'o casă părăsită.

In sfârşit, portarul urcă de jos, cercetă uşile şi ascensorul se puse iarăşi în mişcare, trecând o clipă prin faţa Margăi, chipul înspăimântat al bătrânei chiriaşe de sus, desfigurat în cele trei minute de groază cât rămăsese spânzurată între etaje, ca şi cum avea să rămână până la sfârşitul lumii în afară de oameni, fără pământ sub paşi.

Marga intră în casă cu umerii moi, cu zâmbetul stins, zâmbetul de care Amalia credea că nu adoarme nici în somnul Margăi.

Adoarme totuşi. De cum rămâne singură, o învăluie o spaimă tăcută. Se simţea deodată afară din lume ca într'un ascensor oprit pe veci între două etaje, într'o casă părăsită, ca pe un vapor care se scufundă într'o mare izolată, pe încetul.

In cameră, se aşeză pe un scaun. O oboseşte

Muzeul Digital al Romanului Românesc

ceaţa alburie din jur, ca un amurg veşnic. De mai mult de o lună, nu mai lucrează, nu mai citeşte. Poate încă, dar renunţă cu voie. E o plăcere prea mare a citi, a lucra, o aduce jertfă lui Dumnezeu. Şi să nu i se mai spună: „frumoşi ochi ai" că şi plăcerea aceasta o plăteşte pe semne. Cât adevăr este într'o superstiţie? Doctorul repetă mereu: „Nicio grijă, domnişoară!" Pădeanu dă toate asigurările, numai glasul cu care le dă nu e sigur. Ciudat cum i se ascute auzul şi cum deosebeşte tremurătoarea nuanţă de îndoială, de milă, de neputinţă, în vocea lui. „Ochii mei, doctore! Nicio grijă, domnişoară!"

Oare mama îl crede? Îl crede, slavă Domnului. Deşi Marga ar voi să poată plânge în faţa cuiva şi să fie mângâiată. Dar în faţa cuiva care nu ar suferi mult. Amalia e o prietenă dragă, şi degetele ei mângâie de te pătrunde alunecarea lor. Dar o mângâie tocmai pentru frumuseţea ei întreagă, pentrucă îi place albastrul ochilor tineri, vii. Altfel ar privi-o cu cealaltă privire a ei, rea şi rece.

Peste câteva zile este o petrecere la Amalia şi mama negreşit că vrea să meargă. Măcar să ne distrăm, tot nu putem să mergem la băi. Şi-au făcut şi rochii noui, de sigur că-l crede pe doctor, altfel n'ar fi aşa de veselă numai pentru că o vede frumoasă şi gătită.

— Să vii negreşit, Mărgico! o poftise Amalia. Fără tine, Victor Mazilu nu se distrează de loc.

I s'a oprit atunci inima şi Amalia a avut o privire fierbinte spre împânzirea de sânge care a roşit obrajii Margăi.

Are să-l vadă pe Victor Mazilu. Mai ales la plăcerea aceasta ar trebui să renunţe, va trebui să renun...

Nu termină cuvântul, ştie că nu ajută să-l

Muzeul Digital al Romanului Românesc

dea de formă. Poate că se face bine și atunci ar fi legată de renunțare ca sub jurământ.

Poate că se face bine...

Trecu la geam, ridică transparentul și deschise puțin cât să scoată capul. Marga încearcă zilnic un control. Dacă poate citi firmele mai departe decât a treia din dreapta, atunci începe să-i fie mai bine.

Soarele aproape de apus, roșu-cărămiziu în o sută de nuanțe, bate în plin trotuarul de peste drum. Tabla firmelor străluce sub răsfrângerea razelor ca sub iluminații de *neon*, cufundă o parte de perete în văpaia de foc, ca într'o bucată din cerul de sus. Ar trebui ca oamenii să cadă în genunchi în fața minunii și oamenii trec nepăsători, târându-se ca într'o oarecare amiază caldă de Iulie, căutând umbra și bucurându-se că noaptea în curând are să înghită cerul care frige.

Rămăsese ea la geam pentru toți ca să ispășească nepăsarea tuturor. Dar când cerul se închide, ochii orbiți de prea multă lumină deslușesc literele mai puțin ca în ajun. Lacrimile turbură și acel puțin. Dumnezeu s'a dus și nu i-a lăsat nimic. Dar nimeni nu trebue să știe cum este ea svârlită zilnic între cer și iad, între nădejde și desnădejde lume și gratii.

Zoe Rainu a deschis jos cutia de scrisori și intră cu plicul în mână, turburată.

— Dela Focșani, dar nu-i scrisul lui unchiul tău. S'a întâmplat ceva.

Unchiul Tomiță, frate cu tatăl Margăi, pensionar bătrân, bolea de mulți ani, îngrijit de o menajeră unguroaică.

Zoe citi cu oarecare greutate scrisul stângaci al Ilonei. Murmurul buzelor o lămuri și pe Marga.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947/

...bolnav grav... poate-l mai apucaţi în viaţă... întreabă de dumneavoastră... eu nu pot singură... înmormântarea... vă rog să veniţi urgent...

Zoe se desbrăcă pe gânduri. Are să plece mâine dimineaţă. Singură bine înţeles.

Marga trecu în bucătărie să cheme servitoarea. Trebuia coborît geamantanul, trebuia regulată masa de seară, şi ce mai era de făcut în zilele următoare în casa fără stăpână.

In capot, cu picioarele goale, Zoe se lăsă în fotoliu, cum ar fi căzut.

Uneori loveau peste ea prea multe, deasupra puterilor. La vârsta de 30 de ani i-ar fi trebuit un colţ liniştit unde alţii s'o aibă în grijă. Tomiţă n'avea nicio rudă mai apropiată, trebuia să se ducă. Dar doliul ăsta tocmai acum.

— Când aveţi tren, coniţă? întrebă servitoare venind şoldiţă cu un geamantan negru, greu, cu pielea sbârcită.

Marga aprinsese lampa în sufragerie şi punea masa.

— Safto, întrebă Zoe încet, cât timp se poartă doliu după un unchiu? O fată tânără cât poartă?

— Apoi, coniţă, după cum se poartă şi unchiul. Dacă îi lasă ceva domnişoarei apoi măcar trei luni, patruzeci de zile, vedeţi dumneavoastră atunci...

Tomiţă trăia din pensie. Era un ursuz care niciodată n'a făcut un bine, n'a trimis un dar pentru nepoată. Avea şi o casă, o vechitură pe care s'o cumpere cineva doar pentru loc. Apoi şi casa de sigur că o lăsase unguroaicei care se lipise acolo de douăzeci de ani. Doliul ăsta, tocmai acum...

Noaptea dormi puţin. Felinarul din stradă cernea până dimineaţa prin transparentele de pânză o mijire de lumină ca de zori.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Toată noaptea, Zoe stătu întoarsă spre divanul de alături, unde Marga dormea adânc, tinereşte. De multe ori, mama îi păzea astfel somnul, pătrunsă de plăcerea veche care n'o părăsise, când aştepta dimineaţa ca s'o vadă pe fetiţă sculându-se, mereu cu cămăşuţa mai scurtă şi mai strâmtă pe trup. Avea 17 ani de trei luni şi mama o cuprindea cu ochii trişti, măriţi, în jurul formelor trupului, şterse sub cuvertură.

Când o avea şaptesprezece ani — se gândise altădată — înnecată de duioşie...

N'o părăsea din ochi, ca un hipnotizator care iradiază în celălalt o parte din forţa lui, din vieaţa lui. Un ceas, două ceasuri, trei. La urmă lăsă capul moale, istovită. Trebuia să doarmă şi ea puţin. Tot ce-i dădea, tot ce-ar putea să-i dea, era prea puţin.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

IV

Mărgică scumpă,

După cum ți-am telegrafiat, azi a fost înmormântarea bietului Tomiță. A sfârșit fără multă suferință, atâta mângâiere să avem. A fost un om de mare valoare, drept și bun. Nu ți-am vorbit prea des despre el, împrejurările l'au ținut departe de noi și recunosc că nu l-am prețuit cum trebuia. Am întârziat în Focșani după îndemnul advocatului ca să asist la deschiderea testamentului. Îți spuneam că are o casă mică, dar casa asta cu locul dimprejur, face câteva parale și, bucură-te, e a ta. M'am gândit că e bine să mai stau o zi două și să tratez vânzarea ei. Advocatul mi-a și găsit cumpărător, iar formele de moștenire mi le face el pe urmă. Iau arvună și mergem undeva la băi, Mărgico. Fii veselă, de acuma au să meargă toate bine. Spune și prietenelor tale că ai moștenit ca să se bucure și ele. Întrerup că aud glasul advocatului la poartă. Ilona fine închis ca pe vremea răposatului. O sărutare ca... arvună.

Zoe uscă scrisoarea, o încuie, și trecu în antreu. Casa avea numai două camere foarte mari și înalte, în corpul principal, despărțite cu o sală lată făcută birou. Zoe dormea în sufragerie, căci odaia cealaltă, de unde se scosese

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

mortul, se aerisia cu cele trei ferestre în lături și cu ușa din spre antreu închisă.

Ilona, posomorîtă, cu buzele strânse în prelungirea nasului, ca un bot de vulpe, cu ochii feriți, deschidea ușa mare a scărilor ca să intre advocatul, sgomotos dela poartă, mic, otova rotund în hainele de doc boțite, și după el amatorul pentru casă, cu pălăria pe cap, cu haine negre de ceremonie, tăcut și neprimind să se așeze parcă s'ar fi temut că rămâne obligat. Cercetase casa în ajun prin toate cotloanele — erau mai multe dependințe decât odăi de stăpân, mârâise la fiecare surpătură prin pereți, la fiecare scândură de podea roasă, coborîse să vadă cât era de adâncă pivnița, pipăise gura cuptorului de cozonaci, apoi oferise jumătate din prețul cerut de advocat, de vreme ce cumpăra numai pentru loc. Casa? Asta nu-i casă, are s'o dărâme și să înalțe alta modernă. Urmau târgul început din ajun. Sporovăiala advocatului, care voia să fie înveselitoare și amabilitatea Zoei Rainu îl făceau pe cumpărătorul în haine negre tot mai bănuitor, stând la pândă, parcă ar fi avut de aface cu doi escroci. Ilona nu plecase, stătea rezemată de ușor, acră și botoasă. Casa asta îi mâncase tinerețile. Slugărise în tot felul pe un moșneag zurliu, îi răbdase toate cicălelile numai cu gândul la casă, numai cu dorința să aibă casa, o răsplată care i se cuvenea. Douăzeci de ani să nu-ți pese de rude și pe patul de moarte să le chemi, să le înzestrezi, să le dai și ce n'așteaptă. Sângele apă nu se face, ar fi trebuit să știe asta. N'ar fi argățit atâția ani ca să se vadă trecută în testament numai cu zece mii de lei, o pomană, o bătaie de joc, și cu mobila, niște vechituri pe care nici n'ar avea cui să le vândă. Cei trei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

târguiau înainte beteşugurile casei în timp ce uşa dela odaia răposatului se mişca, împinsă de vântul intrat pe ferestre, scârţâia cu gemete ca dintr'un gâtlej. Casa parcă suferea de zorul cu care era lepădată, casa cu duhurile şi cu umbrele care mai stăruc într'o aşezare şi după ce au cărat cioclii un trup.

Supărată de scârţâitul uşii, Zoei îi venea să strige la Ilona: „de ce nu ungeţi balamalele, pentru Dumnezeu!" Nu îndrăsnea, iar Ilonei, deprinsă cu bunele şi relele casei iubite, nu-i trecea prin gând că scârţâitul supără pe noua stăpână.

Intre două sute de mii cât ceruse advocatul şi între o sută şaptezeci cât oferise cumpărătorul, suma se fixă în sfârşit la 180.000 lei, şi arvuna la douăzeci şi cinci. Casa trebuia reparată — nu mai spunea că o dărâmă — locul avea faţada îngustă şi cartierul nu era prea căutat. Advocatul, roşu de mult ce strigase, cu docul sacoului năduşit pe tot spatele, spuse că vânzarea trebue udată după regulă.

Zoe se ridică să dea bani pentru vin dar Ilona o opri, strângând ceva mai mult buzele vinete, coborî cele trei scăriţi spre bucătării şi aduse ca dela dânsa o sticlă cu urme de pământ şi pahare pentru toţi.

...Mi se pare că-i un vis, Mărgico, să am acolea teancul de bancnote, câteva zeci de mii de lei, zeci de mii de dorinţi ale tale, pe toate o să ţi le împlinesc. Am luat numai arvuna, restul peste o lună. Să-ţi faci numai o rochie neagră, bună. Peste două săptămâni plecăm la Sinaia şi la băi nu se poartă doliu.

Zoe luă altă foaie şi scrise mai grăbit; după ce aruncase o privire spre uşă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Dragă Mărgico, ce ți-am scris poți să arăți prietenelor să vadă și ele că nu mai suntem sărace. Acum scriu numai pentru tine. Casa e mică, ruinată, dar tot luăm o sumă bunicică. destul pentru o lună la băi și un trusou frumușel. Eu rămân la sfatul meu, că trebue să te măriți curând. Ai să poți pleca la Viena sau la Paris ca să-ți vindeci ochii. Eu sunt o femeie neumblată prin lume și altceva e să pleci cu un bărbat. Dela Sinaia ai să te întorci logoditâ, gândește-te numai la asta și lasă la o parte neliniștea și plânsul. Moștenirea ne-a căzut tocmai la timp. Ai să fii sănătoasă și fericită, Mărgico, așa cum te-am dorit de când erai micuță și...

Imbujorată că trebue să-și mintă copila, înecată de lacrimi de câte ori se gândia la dânsa, Zoe lăsă condeiul și încremeni cu brațele încrucișate pe coala de hârtie, cu ochii pierduți într'o pată rotundă de pe sugativă, în care se alegeau, cu umbre și lumini, un chip copilăresc, un șirag de dinți și mărgelele ochilor Margăi.

Își aminti că, nici două săptămâni înainte, rostise resemnată: numai să trăiască, Doamne! Numai să trăiesc și eu ca s'o apăr!

Își șterse ochii și se ridică încordând pumnul... Nu era deajuns. Nu e deajuns să trăiască. Trebue să fie și fericită, Marga mea. Și are să fie!

* * *

Seara, după masă, Zoe vorbi de oboseală, de ora timpurie a trenului de înapoiere, apoi se închise de vreme în odaie. Botul Ilonei și privirea ei ferită îi dădeau fiori. Cu siguranță că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaroms.ro/arhiva/1933-1947

unguroaica nu se putea obişnui cu gândul că nu-i a ei casa, că o străină venise să i-o ia. Ar putea să înceapă o ceartă, o jelanie. Poate că Zoe ar fi destul de slabă să-i arunce ceva peste cei zece mii de lei. Nu voia, şi aşa primea destul de puţini bani. Taxele şi cheltuelile aveau să mai mănânce un sfert din sumă. Ilona să muncească, era încă în putere şi, în sfârşit, fiecare cu soarta lui.

Isprăvi de făcut bagajul şi se culcă trudită. fericită, adormind numaidecât.

Patul Ilonei era în odaia de alături. Din sufrageria înaltă, coborai două scări. Iarna, Ilona muta tot aci şi bucătăria pe care în timpul verii o făcea în corpul de case din fund, un şir de trei odăiţe pitice clădite pe pământ.

— Acolo ar fi atelierul şi aş ţine lucrătorii în gazdă. Mi-ar veni lucrul lor de geaba.

Iancu, ungurul frumos care-i făgăduise cununie dacă moşteneşte casa, regulase în gând şi în sfătuiri tainice cu Ilona, toate încăperile. De şapte ani trăiau amândoi cu visul casei. Ilona, mai în vârstă decât tâmplarul, cu o repezeală în vorbă şi mişcări care prevesteau pe soaţa neîndurătoare, certuri şi lanţuri, avea în ochii lui Iancu atâta podoabă şi vino 'ncoace, casa. Femeia dorise să-l lege cu o cununie în ascuns, înainte de moartea bătrânului. Dar ungurul nu era prost şi voia să fie sigur de moştenire.

„Ce mă fac de-acuma? Ce mă fac de-acuma?"

Ilona nu mai avea loc în minte decât pentru bocetul care cuprindea tot: bărbatul pierdut, singurătatea tot mai fără nădejde şi iarăşi drumul de flămândă prin alte case, după alt loc, alt slugărit, şi de astădată cu teama de vorba

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

fatală a meseriei, a oricărei meserii de femeie „ne trebue una tânără".

— Nu pot să plec. Nu pot să plec.

Când se strecurase gândul? Nu era al ei. Venise din colţurile odăii, în roiu de mici gânduri vii care o împresurau, îi porunceau. Nu visa, era trează. Casa devenea o fiinţă vie care îi lega voinţa „n'ai să mă părăseşti, sunt a ta, sunt casa ta de douăzeci de ani. Sunt bătrână ca şi tine, nu-mi trebue oameni noui pe aci, stăpâni noui, nu-mi trebue altă vieaţă. Să nu mă calce alţi paşi, să nu-mi atingă pereţii mâini care nu mă cunosc, care nu mă iubesc".

Felinarul din stradă mai ardea, nu era încă miezul nopţii. Se zărea în odaie fiecare lucru. Dar şi fără lumina din stradă, Ilona ştia aşa de bine locul lucrurilor. Cutia de chibrituri de pildă, era totdeauna pusă pe colţul mesei de lângă pat, cât să întindă mâna. Când suna bătrânul noaptea, cât ai număra trei, ea era gata cu lumânarea aprinsă şi cu lingura de doctorie. In stânga uşii, sub laviţă, era locul bidonului de gaz şi deasupra, lampa agăţată în perete. După ce se sfingea în stradă, aprindea înăuntru lampa, mică de tot, ca să nu piardă vremea când ţâşnea soneria dela bolnav, ca un plânset „nu vreau să moorrr"...

Numai cu grija şi mila ei, îl ţinuse pe „bietu domnu" ultimii cinci ani din douăzeci. Şi cu nădejdea răsplăţii, casa. Ce înseamnă o rudă care în douăzeci de ani nu ţi-a întins măcar un pahar cu apă? Ce putere necunoscută are *ruda?* Ea n'a avut niciodată rude, crescuse de mic copil tot prin case de stăpâni.

Nu-şi mai ţinea minte anii de demult, nu mai ştia decât truda ei de douăzeci de ani. In lunile din urmă, somnul nu i se mai prinsese de gene.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revista „Viaţa Românească" 1933-1947

Pe bătrân îl doborau accesele de tusă, inima era slăbită şi medicul îi spunea drept, ca unei servitoare „n'o mai duce mult, telegrafiază să vină rudele".

Nu le-ar fi chemat, dar bătrânul gemea într'una ca un om care nu poate să moară şi cere slobozire pentru păcatele lui „nepoata... nepoata mea...".

Felinarul din stradă se stinse şi în clipa aceea i se aşeză în minte scena din ajun când se citise testamentul. Avocatul îl avea în păstrare şi-l citise înainte de îngropăciune ca să se ştie cine face cheltuelile. „Ilonei, nenajera mea, îi las zece mii de lei şi mobila...". Minciună. Nu minciună, bătaie de joc. Trebuia să se răzbune.

Nici bătaie de joc. Ruda, sângele, puterea aceea necunoscută. O să se răzbune că ea n'a avut niciodată rude, sânge la fel cu altcineva. Tot bătaie de joc este să fii aşa de singur în lume, singur şi slab. Atâta slăbiciune se adună cu încetul într'o putere fără stavili.

Se sculă dreaptă, fără să tremure, strânse pe ea capotul de stambă neagră în care se obişnuise să se culce ca să fie gata la chemare. Nu-şi vedea mâna de întunerec, dar ea ştia aşa de bine locul la orice. Doi paşi până în colţul din stânga spre uşă. Găsi dintr'odată mânerul la bidon şi cu cealaltă mână deşurubă dopul şi înclină tinicheaua. Lichidul gros şi călduţ îi învălui picioarele, i le mângâie până la glesne. Bălăci, cu respiraţia gâtuită de plăcere, înapoi, până la măsuţa de lângă pat, luă cutia mică de pe margine.

Ce întunerec era şi ce lumină avea să fie numaidecât, mai mare ca a soarelui, mai mare ca a focului din iad...

Inchise strâns pleoapele, aprinse un chibrit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

din cutie şi-l aruncă numaidecât în lacul unsuros care se târa pe podele. Auzi flacăra pâlpâind şi aşteptă să simtă dogoarea pe palma dreaptă întinsă. Tot cu ochii închişi, desfăcu atunci capotul şi se culcă jos, pe burtă, îmbrăţişând cu mâinile, cât mai larg, podeaua, picioarele scaunelor şi o bucăţică de perete. Le apuca apăsat, le frământa în simţurile ei, le lua în trup. Degetele se întindeau tot mai departe, parcă desprinse de mână, ca să cuprindă cât mai mult din fiinţa casei. Flacăra năvăli în părul despletit, ca o ploaie de ace înfipte în cap. Ilona deschise gura să ţipe şi tot flacăra o milui, intrând pe gât şi înnăbuşind-o.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaraza.ro/index1933-1947

V

Dincolo de Câmpina, aerodinamicul care își sticlise până atunci în soare încheieturile de nichel, intră, urcând pe munți, sub pâcla unei ploi mărunte, căzând egal și neostenit ca de când lumea. Un abur tot mai gros fumega deasupra munților rămași fără vârf. Aerul din vagon se răcorea cu fiecare kilometru urcat. Dispăreau pe rând de pe mesele mobile, limonăzile, mazagranele și înghețatele care dela plecarea din București călătoriseră neobosit din burta pusă la ghiață a barului spre gâtlejurile și stomacurile arse de fierbințeala celor 40 de grade la umbră.

Victor Mazilu privea prin geamul larg de cristal șerpuirea autostradei lucioase. Prin valea mereu îngustată. își făcea loc pe unde putea, jos lângă șuvoiul Prahovei, sau sărindu-l pe un pod de 20 de metri înălțime, ori aruncându-și brâul de asfalt printre fagii muntelui. Părea că-și face de joacă cu drumul sgrunțuros și masculin al trenului, fugind de el, ieșindu-i iarăși în cale, nebunatică, dichisită și capricioasă.

Victor băgă de seamă că e singurul în vagon care a mai rămas în cămașă. Își puse sacoul, apoi pardesiul privind melancolic pe ceilalți pasageri, toți necunoscuți. Câți dintre ei veneau la Sinaia cu simplul proiect al unui weekend, nimicit dacă soarele nu răsare, câți alții așteptau un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

răsărit de vieață dela aceste trei zile neîmplinite?

Din gara Sinaia, muiată în aceleași perdele de ploaie, taximetrele căraseră în stațiune, în ziua aceea spre duminecă, sute de călători sosiți cu toate trenurile. Când descinseră spre seară și călătorii din aerodinamic, un svon se iscă, adus desigur de acei care veneau să-și întâmpine cunoscuții: nu mai sunt camere la hoteluri.

Cu mica lui valiză în mână, Victor verifică timp de două ore svonul. Era exact. Peste tot, portarul sau madama de hotel întâmpinaseră pe peregrinul neprevăzător cu un refuz rece ca o rezoluție oficială. Pe la ora opt, Victor renunță să mai caute și împinse ușa unui restaurant. Foamea era mai aproape decât somnul, iar ploaia rece îi pătrunsese în oase.

In sala mare a restaurantului era cald, lume multă și un aer îmbâcsit de parfumuri și bucătărie pe care Mazilu îl respiră fericit, apoi neliniștit. Nu vedea nicio masă liberă, pentru el nu mai era loc nicăieri. Parcă Sinaia întreagă îl alunga.

Strecurându-se printre mese și printre chelneri care purtau tăvi în palme cu dibăcii de acrobat, Victor găsi în sfârșit ce căuta. Un cunoscut, oricare. Un scaun lângă el și un colț de masă.

Rudolf Jantea isprăvise de mâncat, nu de băut. Era un vag coleg de barou, mult mai în vârstă. Averea personală și o înclinare spre călătorii îl depărtaseră de tribunal, de mulți ani.

— Nu cred să mai fi rămas ceva la bucătărie, îl sperie în glumă pe Mazilu, aflând că atunci a sosit. S'a revărsat țara în Sinaia. — Apoi întrebă, aplecându-se — Cazinoul te-a adus, nu?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Nu, zâmbi Victor, cu capul sus.

Întrebarea se punea în staţiune ca un „ce mai faci?" era naturală pentru cine cunoscuse aspectul mort al Sinaiei din anii morali fără ruletă.

Un chelner se opri în sfârşit, luă comanda lui Victor, mai bine zis o dictă el, în timp ce Jantea îşi aduna atenţia deasupra unui păhărel în care turna încet un lichid negru dintr'o sticlă etichetată în englezeşte. Beţiv? îl măsură tăcut Victor. Ochii negri ai lui Jantea licăreau, jucau aţe de sânge pe albul turbure. Capul era osos, pătrat, nasul gros, gura mare cărnoasă, un cap urît dar pronunţat bărbătesc, cu pielea arămie, subliniată gros de sprâncene şi mustăţi în care nu se coborîse încă valul sur din creştet. Însă ţinuta era căzută, adunată în mâna care ţinea sticla. O părere poate, sau era de vină vârsta, probabil spre cincizeci de ani.

Masa era aproape de orchestră şi de locul liber de şase metri pătraţi pe care şase perechi de dansatori se frământau într'un frecuş semănând a tango.

— La ce te gândeşti, Mazilu? Femeia e o enigmă, nu?

Ridică paharul şi-l bău până la fund, ca pentru un toast.

— Aşi! răspunse Victor. Mă gândeam că n'am cameră pe noapte.

Tresărise şi goni cu un zâmbet silit aerul de visare. Printre fetele care dansau, una avea arcuirea de tulpină a Margăi, aceeaşi înclinare uşoară a gâtului înainte, ca şi cum codiţele galbene lăsate pe piept ar fi fost de aur greu.

— Dar cred că te-ai gândit de multe ori că femeia e o enigmă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Victor îl privi lung în ochii turburi. Sporovoială de om beat? Jantea ghici gândul.

— Nu, spuse el blând, cum s'ar fi scuzat. Mai am mult până să mă îmbăt. Nu te scârbi, dragă Mazilu. E o orgie cumpătată și chiar înțeleaptă. Ai face la fel, în locul meu.

Făcu o sforțare și îndreptă umerii căzuți.

— Are și beția de altfel farmecul și poezia ei. Cum le are și femeia. Cu deosebirea că romul și cognacul măresc poezia cu cât le guști mai mult pe când poezia femeii se risipește cu cât o cunoști.

— Auzisem că sunteți un cinic, replică Mazilu, cum ar fi zis „nu te mai osteni". In orice caz, nu cred că femeile mai sunt o enigmă pentru dumneata care trebue să fi cunoscut atâtea, de toate națiile și de toate temperamentele.

Auzise și aceasta despre el, că fusese un „cuceritor" pe vremuri.

— Da, zâmbi măgulit Jantea, le-am desfăcut la toate mașinăria sufletului. Aș avea material pentru cărți mai interesante decât toate închipuirile romancierilor. Mai târziu, o să-mi scriu memoriile.

— Gen Casanova?

— Altceva. Pe mine nu m'a mulțumit să îngrămădesc aventuri. Mai ales sufletul femeilor m'a interesat.

Victor, cu gura plină de friptură, ascultă, și vesel și izbit de tonul prea grav.

— Multe interesante?

— Toate, dacă-ți dai osteneală. E o știință pe care o înveți treptat dar când ajungi să o stăpânești și să stăpânești femeile, devii diavolul și Dumnezeul lor.

— Atrag așa de mult cinicii pe femei?

— Dar nici nu intră cinismul în joc. — Zâm-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

betul lui Victor îi displăcea, îl ațâța să se explice.

— E o întreprindere serioasă. Când îmi propun să cuceresc o femeie...

La masa vecină, o voce groasă răcni ca la vestirea unei catastrofe.

— Ghiveci e ăsta? O porcărie! Chelner! Chelner!

Tovarășul lui de masă, căruia i se servise tot ghiveci, înfuleca furculiți pline, cu șervetul aninat la gât, absent, gras, una cu masa. Victor lăsă friptura neterminată, puse cuțitul jos, pe când Jantea nu se întrerupse, urma:

— Prietenia oferită de un bărbat le măgulește și le exasperează. E o biruință să te creadă timid și să încerce ca primii pași. Îți trebue multă dibăcie să prelungești situația nesigură până ce s'a îndrăgostit. Atunci începe partea mai grea a jocului.

— Atunci tot joc este ?

Chelnerul sosise la masa vecină. Clientul mugea întărâtat, îi împingea farfuria în șorț.

— Ce restaurant e ăsta? Adu-mi ceva ca să pot să mănânc.

Chelnerul plecă și se întoarse chemat de clinchetul cuțitului. Grasul dela masă curățise farfuria și ridica o gură roșie, unsuroasă de mulțumire.

— Mie încă odată ghiveci, chelner!

— Nu înțeleg, spuse Victor întorcând repede capul. Iubești o fată, o femeie, vrei să fie a ta pentru totdeauna sau pentru cât timp o iubești. Nicidecum nu înțeleg să-ți dai vreo osteneală dacă nu iubești. Așa, ca o satisfacție, ca un joc cerebral, pentru ce? Sunt în viață lucruri mai interesante de făcut.

Se iritase, dându-și seama că Jantea nu era

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

beat şi nici nu încerca să-l uimească. Era binevoitor şi iniţia un tânăr în victoriile ce se pot dobândi în vieaţă.

Între timp, Jantea băuse încă un pahar. Trase apoi un fum din ţigara aprinsă şi câteva clipe rămase nemişcat, cu fălcile puternice strânse, cu ochii turburi micşoraţi, un cap de sfinx care păstrează închisă taina lumilor.

— Da, sunt şi altele, răspunse el târziu, gonind apoi fumul cu o expiraţie lungă. Să faci artă, să strângi avere, să străluceşti în ocupaţia ce ţi-ai ales-o, te poţi interesa, te poţi înhăma la toate acestea. Dar, să te joci cu sufletul cuiva, iată ce nu este dat oricui.

Se aplecă peste masă spre Victor, cu toate că vedea că atât cât se apropiase el, tânărul dădea uşor bustul îndărăt. Dar tocmai împotrivirea, înfricoşarea tânără, îl atrăgeau ca să le supună.

— Artă? E frumos. Dar să lucrezi pe viu, e operă de Dumnezeu. Un suflet, un suflet omenesc, îţi dai seamă ce e? Un suflet proaspăt, nu numaidecât de fată inocentă — sunt şi femei măritate şi mame, cu sufletul încă proaspăt. Îţi faci un joc să-l înalţi şi să-l cobori, să-l divinizezi şi să-l umileşti. Îl ai în mâini, îl frământi, îl domini. Îi dai iluzia, visul, ca o hrană şi apoi îl lipseşti de ea. Un zâmbet al tău deschide cerul, o încruntare întunecă tot. E o plăcere de supraom să alegi într'o fiinţă partea eterică, îngerul şi apoi să deslănţui bestia. Ai să-mi spui că toate astea le face oricare bleg înfumurat de care s'a amorezat prosteşte o femeie. Poate. El însă nu analizează, nu se bucură de frământarea divină pe care a iscat-o. El nu triumfă ca mine când vede înflorind frumuseţea unui sentiment suav şi apoi vede aceeaşi inimă cotropită de ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

nin, de ură, de vestejire. Creezi un om nou, un idol, îl așezi pe un piedestal și apoi tu însuți îi dai cu piciorul și-l sfărâmi. Înțelegi măcar acum? E ceva năvalnic, o beție care te cuprinde, un delir.

Gâfâia. Victor se sperie de lucirea ochilor turburi, de nebun. Vocea îi scăzu, îngrijorată.

— Dar de ce să-l sfărâmi?

Celălalt trase aerul adânc în piept.

— Legea vieții. Dumnezeu a lăsat grindina pe holde odată cu ploaia care rodește, a lăsat înghețul după zilele cu soare. El despoaie copacii după ce i-a înverzit. O natură egală n'ar avea farmec s'au n'ar avea viață. Puterile noui se sorb din năruiri. Și eu am nevoie de beția mea reînnoită de creator. Am nevoia lucidă să provoc patimi tari, care distrug...

Duse mâna la frunte, o trecu ușor pe creștet.

— Un om de duzină poate trăi mai simplu, eu nu. Uite domnul de colo, două porții de ghiveci l-au făcut fericit. E un om cumsecade, îl admiri? Parcă văd pe nevastă-sa, o cocoană corpolentă cu mâini aspre și șorț murdar. Așa n'am putut să trăiesc.

Lăsă o privire potolită, îngândurată, asupra sticluței negre din care trei sferturi spre gât deveniseră transparente.

— Nici ca dumneata n'am să trăiesc, rosti aspru Victor. — Privirea din față, supusă și stinsă deodată, îl îmblânzi. — Cred că ai suferit mult, adăugă blând.

Jantea umplu iarăși paharul. Mâna îi tremura.

— Îți spun altădată. Ha-ha, n'ai să judeci oare ca mine atunci? Câte îți se pot întâmpla și dumitale! Uite cum îmi tremură mâna. Îmbă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

trânesc, Mazilu, au să-şi bată joc femeile de mine. Ha-ha-ha, legea vieţii!

Bău şi accesul de râs se potoli. Chipul i se îndârji iarăşi. Ochii turburi se întunecau în arcadele scobite. Se aplecă iarăşi peste masă.

— Un fleac de fată tânără, vezi aşa ceva? Doi ochi albaştri, codiţe blonde pe umeri, un trup neformat şi niciun artificiu, crudă de tot. Am întâlnit-o aci. Incă una de adăugat, bun. Şi uite, toată experienţa mea, metodă, ştiinţă; nimic. Cu ea nu izbuteşte nimic. Sunt aşa de bătrân? Ce sunt, stăpânul femeilor? Ha-ha, un licean prost, asta am ajuns. Nu îndrăsnesc nici s'o turbur cu repertoriul obişnuit. O respect, Mazilu. Mă crezi? asta am ajuns.

Victor abia îşi reţinea ţipătul „cine?" Codiţele blonde, ochii albaştri şi mai ales însuliţarea din inimă care nu înşeală... era cu putinţă?

— Zeci de femei s'au târît după mine, Mazilule. Am patruzeci şi opt de ani. S'ajung să mă târăsc eu? Nu. Nu.

Obrazul i se sgârcea ca sub o durere cumplită. Cutele curbe care tăiau în lung mijlocul obrajilor se adânciră. La colţurile gurii apărea o spumă albă.

— Trebue să plec, spuse Mazilu, aruncând ţigara abia începută. N'am unde să mă culc, trebue să mai caut.

— Te rog, încă nu, se rugă celălalt, parcă s'ar fi temut să rămână singur într'un câmp cu stafii. Pentru cameră, nu te îngriji.

Il apucă de braţ, se agăţă cu o încăpăţânare de beţiv şi-l aşeză din nou.

— Iţi dau camera mea, Mazilu, strigă el.

Fără să răsufle, urmă, punând pe masă amândouă mâinile, dosul lor păros, cu vinele umflate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indr1933-1947

— E neatinsă, înțelegi, și bănuesc prăpăstii de sensibilitate în ea. Ar fi ceva unic pentru mine, aș cruța-o, aș face-o zeița mea, cântecul cel din urmă. Pot — vocea scăzu — pot și nu îndrăsnesc. Mazilu. O iubesc, hohoti deodată. Îmi tremură genunchii când o văd. Plâng ca un prost dacă n'o văd o zi. Mamă-sa vrea să o mărite. Sunt un idiot, uite-mă's gata să fac și prostia asta. Înțelegi acum de ce beau?

— Ea vrea?

Mazilu își dădu seama că strigase și privi în jur. Îl dureau ochii de cât îi ținuse sub fosforescența pupilelor dilatate și fixe ale omului din față. Ce-l privea pe el povestea unui nebun?

Restaurantul se golise pe jumătate. Începuse să fie frig și înăuntru, după ațâta deschis de ușă. Un domn înalt, foarte palid, care tocmai pleca, se opri și dădu mâna cu Jantea.

— Singur, Plopene?

— Nevastă-mea are o nevralgie, n'a putut să iasă.

Îi strânse moale degetele, grăbit să plece. Jantea numi pe Mazilu și arătă spre mesele care mai erau înflorite cu femei tinere și singure.

Plopeanu zâmbi plictisit.

— N'are nici un haz dacă nu-i și nevasta de față.

Zâmbi iarăși și se depărtă. Mazilu se întoarse spre Jantea care turna ultimul păhărel.

— Cum puteți glumi în felul acesta?

— Cine glumește?

— Plopeanu... dumneata... toți vă opintiți să arătați lumii fața cea rea a cugetului... Ca și cum, intrând într'o casă, v'ați mânji înadins cu noroi. Nu vă mai mânjiți singuri și n'are să fie noroiul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933 1947

Jantea tresări. își privi trist trupul cum ar fi privit înăuntrul lui.

— Mânjiți? Mă văd... înseamnă că nici băutura... Hai să plecăm, strigă apoi, răgușit.

Un vânt rece îi izbi în față când deschiseră ușa restaurantului. În aer, dintr'odată vocile lor scăzură, fierberea din creer dispăru.

— Stau la o vilă cum ieși din parc. Te duc și te las singur.

— Dorm și pe jos. Dumneata ce ai să faci?

Jantea tremura, cu gulerul pardesiului ridicat.

— Sunt multe suflete ospitaliere pe aci. Și n'am băut destul. Tine-mă de braț, alunec pe pantă. Nu, n'am băut destul. Pentru mâine la 9 dimineața s'a proiectat o excursie în grup. Nu mă duc, vreau să fiu beat mort, mâine dimineață. Ar trebui să fug undeva, la ora asta văd limpede.

Luminile hotelului Caraiman albeau aleea. Straja brazilor înalți clătina pe deasupra adieri de codru și de altar.

La vilă, Jantea luă o cheie din cele acățate încă pe tablou. O dădu lui Victor.

— Intâia ușă, pe dreapta. Noapte bună și nu uita ce-am vorbit.

— Mi s'ar părea că ucid, strigă Victor după el, înnăbușind îndată glasul.

Era furios să rămână îndatorat lui Jantea. O silă grea îl cuprinse intrând în camera elegantă, unde mai rămăsese pe un spătar de scaun sacoul alb al lui Jantea, cum îl desbrăcase la prânz. Se întinse între cearșafurile strălucitor de albe cu sensația de scârbă pe care ar fi avut-o intrând într'un așternut de hotel murdar.

Câți mai erau ca Jantea? Ce nevoie murdară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaliterara.ro/mdrr/1933-1947

e asta să destăinuești primului venit că ești un ticălos?

Stinse lampa, ridică pumnii strânși deasupra cuverturii și închise îndârjit ploapele. În noaptea aceasta avea să viseze oare codițele bălaie și ochii albaștri? Mai de grabă nu, așa i se întâmpla după o zi când îl obsedaseră prea mult. În somn, gândul era mai cuminte, se libera.

Dimineața, nu-l deșteptă soarele care luminase camera și pornise pași sprinteni pe culoar. Îl trezi o bătaie repetată în ușă. După o clipă de nedumerire, răspunse din pat „bine, bine" crezând că Jantea era deșteptat dimineața în felul acesta. Bătaia conteni.

— Mazilu, nu te supăra, se auzi apoi.

Sări să deschidă.

— Nu sunt o gazdă prea politicoasă. Ți-am stricat somnul. — Jantea se scuza grăbit, își scoase îndată haina și se pregăti pentru ras.

— Nu te-aș fi sculat dar am numai un ceas ca să mă îmbrac, să mănânc ceva și să fiu la gară. Acolo formăm grupul de excursie.

Victor se băgase din nou sub cuvertură, examina nedumerit figura nouă a lui Jantea, mai curată, senină, ca și cum se curățise de toată drojdia înveninată din ajun. Ce greșeală să judeci un om într'o seară de beție. Sau ești mai greșit să-l judeci dimineața, când și-a pus masca pe suflet?

Deodată își aminti proiectul de excursie, destăinuirile lui Jantea, fața cu ochi albaștri.

— Spuneai că nu vrei s'o mai vezi, se răsti la el ca o soacră.

Celălalt, cu ochii în oglindă, trecea ușor mașina de ras, întinse cu mâna stângă pielea pe un obraz, lungind un început de zâmbet.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
roy.sfatransilvania.ro/mdr/1933-1947

— Am spus aseară. Dimineața devin un om simplificat. De ce să mă lipsesc de o plăcere? Oricum ar fi, e o plăcere.

Victor amuți din nou întrebarea chinuitoare „cine e?“

— Pot să intru și eu în grup? N'am ce face și timpul pare minunat.

— O clipă și ai oglinda liberă.

Jantea nu i-ar fi ascuns numele. Dar se temea el să-l audă, nu voia să-i vină trecut prin buzele lui Jantea, murdărit de privirea lui de dorință. Incepu să se radă în tăcere. In încordarea gândului și atenției, sprâncenele groase, negre, accentuau unghiul întuncat, cuibul adânc de unde pornește viforul geloziei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1933-1947

VI

Zoe, întinsă pe pat, învelită pe picioare cu un pled, citea cu glas tare, ca să asculte și Marga. Tata ședea întoarsă și urmărea prin geam ploaia măruntă care învăluia de dimineață Sinaia într'o pâclă lichidă.

Dela vila Carola, clădită pe panta „Furnicei" privelișteа cuprindea ca în palmă întreaga așezare luxoasă dintre munți care, înainte cu 250 de ani, fusese cuib de sihaștri, de potere de hoți și de fiare sălbatice.

„Un vătaf de tâlhari, — citea Zoe rar, — pe nume Nicolae Groza ot sat Brebu, auzind de dorința pustnicilor de a avea o bisericuță de lemn, a mers la ei, le-a dat ajutor în bani și cu bunăvoința starețului Lespezeanu, cam pe la anul 1660, s'a ridicat o bisericuță de lemn cu hramul sfântului Nicolae, pe locul ce se chiamă Molomoc, acum platoul deasupra mănăstirii Sinaia unde se află cazarma" [1]).

Era într'o sâmbătă și trenurile, în vale, deșertau de sigur lumea care îndeplinea în mod obișnuit ritualul congediului săptămânal. Grupul de cunoștințe ale Margăi Rainu proiectase pentru a doua zi o excursie pe Piscul Câinelui.

[1]) Citatul luat, ca și următoarele, din „Sinaia" de A. G. Gălășescu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Sub ploaia care curgea fără oprire, muntele păduros din față devenea depărtat și de neajuns, tăiat dintr'o legendă.

„Bătrânul preot al bisericuții se pogora des prin pădure, pe o cărare străntă, pe locul unde astăzi este mănăstirea Sinaia, unde săvârșea numeroase rugăciuni. Într'un an, în a cincisprezecea zi a lunii August, se zice că preotul mergând în acest loc, în mica poeniță plină de ruji și de copaci căzuți, ar fi fost răpit de un somnișor și ar fi văzut lumină mare și două cete de tineri, îmbrăcați în haine albe, cu lumânări aprinse în mână, care străluceau ca razele soarelui, cântând troparul și condacul adormirii. După săvârșirea lor, lumina a dispărut".

Prima poveste a Peleșului s'a clădit aievea, se gândi Marga. Poveștile au în izbucnirea lor o viață pe care trebue s'o trăiască. Poate că visul ei de cu noapte o fi tot din lanțul poveștilor pe care, înainte de a se îndeplini, le murmură râulețul limpede din râpi...

Se făcea că se afla la Cazino la masa de joc, lângă Victor Mazilu. Își pusese rochia albă și un trandafir roșu la urechea dreaptă. Victor asvârlea mereu bănuți pe același loc unde era scris un zero gol ca un ochiu orb. Câștigase o movilă de fișe și după fiecare joc se întorcea încruntat spre Marga.

„Să stai aici, îmi porți noroc". Nu-i dădea altă atenție. Marga privea dușmănoasă movila de fise. Vrea Victor s'o ție numai pentru bani? Așa nu vreau, se răzvrătea în vis.

Dar el măcar n'a venit sâmbăta trecută, pentru o zi, cum făgăduise.

„Mitropolitul, auzind spusele bătrânului preot s'a minunat: ce îmi spui este o providență dumnezeiască pe semne, căci sunt azi trei zile de când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanulromanesc.md 1933-1947

spătarul Mihail Cantacuzino a venit la mine, doritor să clădească undeva o mănăstire de călugări pustnici şi să-i dea numele Sinaiei dela sfintele locuri din muntele Horivu...".

— Mamă, cum se face de se împlinesc visele? Cum ştim prin somn ce are să se întâmple când altfel nu putem ghici, nu putem înţelege, nu ştim nimic, nimic?

Zoe Rainu lăsă broşura din mâini. O obosea cititul cu glas tare. O obosea mai ales că cititul nu-i ajuta s'o tragă pe Marga din obsesiile ei, care dimpotrivă se hrăneau din orice s'ar fi vorbit sau citit. De sigur că o chinuiau visuri rele, ca pe dânsa. Sili un zâmbet.

— Mai rămâne să crezi şi în vrăjitorii, Mărgico. Visele sunt închipuiri fără sens. Adu-ţi aminte dacă s'a întâmplat ceva din ce-ai visat de când te ştii.

Marga întoarse încet capul spre geam.

— Prima dată când mi s'au întunecat ochii, de n'am văzut nimic o zi întreagă, visasem noaptea în ajun că am fost înmormântată de vie într'un cavou. Sus, se plimba cineva pe lespedea de beton, bocănea cu cismele, parcă pe inima mea. Şi nu puteam să ţip, nici să mă mişc. Era groaznic...

Ceţurile ploii părcau că se îndesesc. Se înserase numai.

— Marga, nu te urci puţin la Amalia? Mai avem două ceasuri până la masă. — Oricât era de obosită, ar fi citit tare până noaptea, ca să nu lase fata în tovărăşia pe care n'o socotea potrivită. Dar Amalia era singura care putea s'o distreze, s'o îndrepte spre alte gânduri.

Zoe privea de pe pat, cu ochii micşoraţi, creţi, graba cu care Marga băga pe mâneci jacheta de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.staransilvania.ro/mdrr1933-1947

lână verde. Ca să se urce la Amalia, trecea de-a-lungul unei terase.

— La revedere, mamă!

Ieşise sprintenă, însoţinată. Zoe se ghemui sub pled. Nu-i plăcea de loc doamna Amalia Zotu, felul ei prea liber de a vorbi, de a căuta societatea bărbaţilor, chiar felul de a zâmbi cu care dispreţuia sau adevera vorbele răutăcioase. Le adeverea, femeile astea de patruzeci de ani şi libere, nu arată de loc necăjite că mai vorbeşte lumea de rău despre ele.

Zoe începuse să tremure sub pled. Ploaia răcise în două ore aerul cu zece grade. Îi era frig mai ales la gândul că s'ar putea porni ploile şi să ţină o lună întreagă, cum se întâmplă la munte. Făcuse atâtea cheltuieli, stă numai cu mâna în buzunar de două săptămâni şi încă nicio cunoştinţă de nădejde pentru Marga. Teama şi graba ei se îmbinau cu tremurul spaimei prin care trecuse la Focşani, în noaptea focului. O deşteptase fumul şi pârâiturile de alături. Se îmbrăcase în zor, băga pardesiul pe mâneci şi ţipa în acelaşi timp la fereastra deschisă. Nimeni! Striga în pustiu, ar fi putut să ardă de vie, ca într'un oraş părăsit.

Noroc că toate lucrurile erau băgate în geamantan. Pălăria cu crep o puseşe la întâmplare pe cap, peste bigudiuri. Alergase zăpăcită prin întunerec până la colţul străzii unde era o cârciumă şi gardistul înăuntru.

Asemenea spaimă când ai inima şubredă. Numai Dumnezeu îi dăduse putere să nu cadă în stradă până la hotel.

A doua zi, cumpărătorul nu mai dăduse pe ruinele casei decât jumătate de preţ. Şi aşa stătea omul în cumpănă. Locul e cu blestem. Unguroaica a vândut casa Satanei, zicea el. Du-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanulromanesc.ro/?id=1933-1947

huri necurate umblă un şir de ani prin asemenea locuri.

Cu blestem! Şi ea socotise casa un dar din cer. Doamne Dumnezeule, pentru ce fiecare bucăţică de bucurie mi-o dai s'o înghit cu lacrimi şi cu spaimă. Pentru ce îmi tai jumătate din fiecare dar ce-mi întinzi?

Oare nu blestem şi eu, se sperie Zoe. Se ridică din pat, cu încheieturile amorţite şi aprinse mucul candelei. In lumină, gândul se răsuci spre veşnica preocupare.

Nicio cunoştinţă de nădejde în Sinaia. O ceată de vilegiaturişti care n'aveau alt gând şi alt rost pe aci decât să se plimbe şi să râdă. Totuşi, Zoe îi descususe. Cine ştie? Sbârnâise şi ea câte ceva despre moştenirea proaspătă, fără să rostească vreo cifră. Nimeni nu arăta de altfel vreo curiozitate. Pe Marga o simţea neliniştită, nervoasă. Numai ochii? Sau şi lipsa lui Victor Mazilu o durea? Făgăduise să vină şi nu venea, nici el, nici ceilalţi prieteni din Bucureşti. Parcă nimeni pe lume nu se gândea să se căsătorească.

Unul singur poate, şi cu el n'ar avea nelinişti. Destul de bogat, destul de în vârstă ca să nu strige pe urmă că i s'a sfărâmat viaţa. Bărbat şi tată, cum îi trebuia Margăi. Totul părea potrivit când cugetai. Dar scârba instinctivă a Margăi şi repulsia mamei dărâmau planul. Iar Jantea nu trecuse nici el peste tonul curtenitor-glumeţ. „Mi-i dragă o Mărgică, poftim!" O să meargă mai departe? S'ar risipi răccala Margăi?

Ea nu ar sta nici de vorbă măcar dacă n'ar fi graba care o împunge. „Grăbiţi-vă, nu pot preciza". Mereu o scutura şi o zorea sentinţa doctorului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcn1933-1947

VII

Marga voi să aprindă lampa. In camera Amaliei, cu o singură fereastră spre Nord, nu desluşea nici locul din care i se spusese „intră!"

— Nu aprinde, Mărgico. Vino lângă mine.

Glasul era obosit, gemut. Când fu alături, aplecată pe canapeaua îngustă, Marga desluşi cearcăne vinete sub ochii Amaliei, o gură veştedă necunoscută şi dungi încrucişate sub colţul ochilor.

— Bolnavă?

— Ploaia m'a îmbolnăvit. Intinde-te lângă mine, ai loc. Imi place când plouă puternic, cu picături care fac sgomot, cu tunete, cu fulgere. Te simţi şi tu pus în mişcare. Ploaia asta ca prin sită îmi umezeşte nervii, mă disolvă, mă omoară pe încetul. Dacă plouă şi mâine, mă împuşc.

Marga suspină, cu o fierbinţeală suită în obraji.

— Aşa mă supăr şi eu din nimic pentrucă plouă, pentrucă stau în casă, pentrucă aştept ceva şi nu vine...

Rupsese ultimele două vorbe ca un strigăt de ajutor „spune-mi de ce nu vine, întreabă-mă, dă-mi un sfat"... Dar apropierea trupurilor pe canapea nu micşorase depărtarea între suflete, trase fiecare de altă durere.

— Dacă ar fi supărare, dacă aş putea să mă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr/1933-1947

mai revolt, se tângui Amalia. Gândind bine, e mai mult o spaimă, o să înceapă să fie şi mai puţin, o amărăciune a trupului. Pe asemenea timp, el simte cum îi scade puţin din vieaţă în fiecare clipă. Il doare că îmbătrâneşte.

Simţi pupilele Margăi fixând-o prin întunerec cu o milă duioasă.

— Închipuiri, Amalio. Toată lumea se miră cât pari de tânără.

— Par, îmi dau osteneală. Să nu mai vreau să par, aş trece o prăpastie. Sunt încă de partea asta slavă Domnului, mai joc tragedia. Fiindcă tragedia este tot aci, în spaima că în curând ai să fii dincolo. Dincolo, o femeie care s'a predat, care primeşte să fie bătrână, care nu se mai împotriveşte nici părului alb, nici îngroşării trupului, nici nu mai suferă pentru fiecare nouă cută pe obraz, nici nu mai speră minunea unei schimbări în vieaţă. Nimic nu poate să ţi se mai întâmple şi e îngrozitor că te bucuri că poţi trăi şi aşa, când nu-ţi mai rămâne nimic.

— Amintirile...

Murmurul Margăi cerca „să le cunosc şi eu, poate se aseamănă".

— Amintirile, poate că trăiesc, poate că trăieşti din ele când nu s'au îmbulzit multe. Am cunoscut o doamnă care la vârsta de optzeci şi opt de ani, văduvă de cincizeci, mai citea şi mai plângea încă pe cele vreo şapte epistole ale răposatului, scrise prin vremea logodnei. Le citea şi musafirilor, cum le-ar fi dăruit ceva. Scrisori de dragoste, frazele obişnuite în asemenea cazuri. Sigur că omul era şi îndrăgostit dar bătrânei mele i se păreau scrisorile ei ceva unic şi fenomenal, se fălea cu ele ca şi cum singură în lume fusese adorată şi dorită. La mine,

Muzeul Digital al Romanului Românesc

amintirile s'au suprapus, s'au contrazis, s'au înveninat și s'au nimicit una pe alta.

— Nu pot să cred, murmură Marga. Măcar una trebue să fie pe care ai dori să o mai trăiești.

— Nu una, pe toate. Minunea aceasta, de-ar fi cu putință, să mai trăiesc odată, să fiu iarăși o fată tânără, însă cu amintirea a tot ce știu că am greșit, că am făcut bine, cu amintirea lacrimilor pe care le-am plâns când am nesocotit o iubire sau când a mea a fost nesocotită, când am plâns pentrucă iubirea a fost prea frumoasă și a trecut și când a fost urîtă și m'am învinuit că n'am știut s'o fac frumoasă, cu tot, cu tot ce știu... — făcu o pauză — cu toate că mi-e atât de greu uneori că știu atât de mult...

Viața trăită a Amaliei părea că se sbuciumă să iasă din noapte prin glasul ei înnăbușit, turburat. Capul i se afundă mai mult în pernă. Mâna stângă se ridică puțin, umbla prin aer, pe dinaintea ochilor, parcă împrăștia un fum.

— Amintiri... Memorizări... Șaptesprezece ani, ca tine. O dragoste ca pe atunci, ceva înainte de războiului, înainte de camaraderia sexelor, cum se spune azi și de penibilul „vreau să trăiesc" al fetelor moderne. Nici scrisori, nici întâlniri, nici măcar cunoștință n'am făcut cu „iubitul" meu. O pagină care a rămas albă. Nu știu nici numele tânărului care a adăugat-o în viața mea. Timp de doi ani, iarnă și vară, zi cu zi, m'a așteptat în stradă și m'a urmat oriunde mă duceam, la școală, în oraș, singură sau cu ai mei, totdeauna la o distanță de douăzeci de pași. In tramvai, simțeam din spate privirile nedeslipite. Mă simțeam fericită cu atât, îndestulată cu prezența lui, cu stăruința neobosită, cu privirile de foc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

îndrăsneţe de departe, coborîte de îndată ce i se părea că eu aş dori o apropiere, că aş dori mai mult decât îmi dădea. Într'o zi, nu a mai venit şi de atunci nu l-am mai văzut. S'a mutat, a murit, a găsit altă dragoste? nu ştiu. Dar am plâns. Primul plâns... Douăzeci de ani, războiul trecut, baluri, petreceri peste tot, lume gătită, foarte veselă, risipind banii. O adunătură de fantoşe şi eu trudindu-mă din toate puterile să le semăn. Apoi o dragoste mare, dragostea cea mare. Încă mă jupoi când vorbesc despre ea. Încă simt că şi acum, ca şi atunci, aş fugi de omul care m'ar face să-l iubesc atât de pierdut. Tipa ceva în mine „trebue să nu-l mai văd". Mi se părea că-i necesar pentru viaţa mea să-mi sfâşii inima, să smulg din ea comoara prea grea pentru un om. Ca să mă pot salva, să pot trăi. E greu să explici starea aceea de suflet. Am mai întâlnit bărbaţi care nu-şi tolerează o iubire prea mare pe care o prevăd nesăturată, absolută. Dar femeile, mai toate o vor astfel. Iar după ruptură, a început alt chin „nu pot trăi nici aşa". Zile şi nopţi de sbucium, apoi o hotărîre liniştitoare, mai e un capăt, slavă Domnului, mai e şi moartea. Patul, pregătit ca de nuntă într'o seară, cămaşa cea mai frumos brodată, o scrisoare nebună să nu mă uite — şi mai trebuia să dau drumul la robinetul de gaz cu lampa neaprinsă. Mai înainte însă, mi-am îngăduit o mare bucurie, cum se îngăduie şi condamnaţilor. M'am întins pe pat ca să desfoiez — era jocul meu drag — toate clipele, toate vieţile cuprinse în acele clipe câte îmi dăruise iubirea noastră curată. Le ţineam minte pe rând. Uneori dispărea câte una şi o regăseam mirată „unde a fost?" O luam şi trăiam o zi cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc

ca. Erau priviri neuitate, repezi ca de complici, altele adânci ca o contopire. Erau strângeri de mână tremurătoare sau pline, dăruiri cu teamă sau cu tot sufletul. Câte-o frază pătrunsese în mine ca un fulger, un rând dulce scris se imprimase în creier. Toate aveau în mine un locşor care se lărgise, îşi crescuse fiecare pe acel loc un palat.

„Le-am răscolit din nou, în seara aceea, le-am trăit pe rând, m'au îmbătat fiecare pe rând, am plâns şi... am adormit.

„Oricât ai fi de hotărît să mori, o încercare nereuşită îţi curmă tot curajul. Sunt şi superstiţioasă. Somnul, când de atâtea nopţi nu mai dormeam, mi s'a părut un semn că trebue să-mi las vieaţa. A fost vieaţă? Încă vreo trei ani m'am târît ca o bolnavă, ca o jumătate-nebună. Zile întregi agonizam pe divan, cu faţa în pernă, nu mâncam, nu dormeam, nu puteam să reacţionez şi nici nu m'am silit, măcar din delicateţă faţă de cei din casă. Visam mereu un vis. Închipueşte-l: mă aflu noaptea în oraş, venind spre casă. Vin de departe, sunt sfărâmată de oboseală. Luminile pe străzi se sting, tramvaiele, automobilele, pier. Sunt frântă de picioare, nu mai pot să mă ţin. Cad în genunchi, mă târăsc şi aşa, doar n'o să rămân noaptea pe stradă. Uneori trece cineva pe lângă mine, mă vede, nu se opreşte, nu mi-ajută. Nimeni nu vrea să-mi ajute, sau nu poate. Şi trebue numaidecât să ajung acasă. Mă târăsc mereu pe genunchi, gâfâi, nu mai pot, cad în lung pe asfalt, mă ridic îndată şi mă târăsc şi în coate, mi-e tot mai greu, dar merg, merg şi la urmă tot ajung. Îndată ce-am intrat în casă, mă deştept. Iarăşi visul acela, îmi spun. Mă văd în pat, am palpitaţii, trupul mă doare. Dacă mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

visez odată așa, să-mi aduc aminte prin somn că e vis, să mă las căzută în drum, tot una e, tot în pat mă deștept. Dar am visat la fel de zeci de ori, o undă lucidă trecea deasupra visului — rămâi locului, e vis — și cu toate astea n'am renunțat niciodată să mă chinuesc, m'am trudit să merg tot drumul și totdeauna am amers până la capăt.

„Trăiesc așa acum real, deșteptată întreagă, înviată peste fiecare oboseală, peste fiecare dragoste nouă, peste fiecare năruire a sufletului. Abia când mă eliberez, înțeleg că a fost zadarnic să mă chinuesc. Un vis care trece, asta e dragostea".

Marga, alături, svâcni dar nu îndrăsni strigătul: Nu! Privea drentunghiul ferestrei, singura lumină, care devenea și ea tot mai palidă, apoi vânătă. Venea noaptea, dar poate că cerul se însenina.

— Mai departe, șopti, înfricoșată.

— După vreo trei ani, am fost cerută în căsătorie. Am refuzat întâi, m'am mirat că mai însemn pentru cineva ca ființă vie, pentru dragoste. Dacă aș fi primit îndată „da, ia-mă, salvează-mă" ar fi fost căsătoria mea ca altele, pe o linie mijlocie și apărată. M'am împotrivit însă, l'am ocolit, nu voiam să-l văd. Fără să știu, jucam jocul cu care orice femeie înnebunește dragostea unui bărbat. „Nu te iubesc". S'a îndârjit să se facă iubit. Cetisem undeva că scapi ușor de un adorator nedorit dacă izbucnești într'o zi cât poți mai pătimaș și mai sincer „te iubesc, te-am purtat cu vorba ca să fiu sigură de tine, te iubesc și sunt a ta pe vecie, de-acum". In disperare de cauză, am aplicat sistemul, l-am exagerat într'o zi ca o cabotină. Fii bine, a doua zi, strada era liberă. Gândește-te

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvania.ro/mcm1933-1947

că de șase luni nu făceam un pas fără escortă. Dar n'am putut să joc teatrul decât odată. Ne-am revăzut, iar a început îndoiala, urmărirea. Nu se depărtează ușor un bărbat pe care l-ai chinuit, l-ai sucit, care nu te-a înțeles încă. Am obosit să mă mai împotrivesc, am cedat, de milă, poate și de remușcare, însă cu gândul tot la celălalt. Ce-i aduceam soțului? Doar mândria că mă păstrasem curată. Iubirea mea mă păzise mai bine decât un Cerber. Asta îl și interesa pe el, ca pe toți. Inima ta e neatinsă? nu întreabă niciunul.

In urmă, i-am fost credincioasă și cu gândul, fără sforțare. Din noaptea de nuntă, dragostea mea veche a încetat, mi-a fost smulsă, cu toate rădăcinile și suferințile. Cum, timp de patru ani, nicio distracție, nicio hotărîre, nici timpul n'a putut să roadă din ea și deodată să mă simt liberă, ușoară, ca dintr'o boală când temperatura scade brusc? Ar fi trebuit să-i fiu recunoscătoare bărbatului meu. Mă salvase din starea de neurastenie, trăiam în sfârșit normal, fără obsesia chinuitoare. Dar dimpotrivă, am început să-l urăsc. Fumega cenușa din flacăra veche. „Mi-a ucis dragostea în mine". Il priveam ca și cum îmi nimicise într'adevăr o comoară neasemănat de scumpă, cum mi-ar fi nimicit tot ce-am avut mai bun, mai înalt, nobleța mea, mândria, idealul, tot ce nu ai decât odată. Nu-l iubeam, eram rea, aspră? Vina era tot a lui. Mă sileam să nu recunosc cât era de bun cu mine, delicat, atent și răbdător.

— Nu trebuia să te desparți, Amalio.

— Mi-era așa greu să tot repet „ba daa, te iubesc" și să aud replica, strigată cu pumnii strânși „dar pentru mine s'au omorît femei, cum se poate să nu mă iubești? cum de nu ești măcar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromanului.ro/index1933-1947

geloasă? Cum nu simți nimic?" — „Crezi că eu nu pot simți??" — „Ba da, poți mult, sunt sigur, dar nu pentru mine. N'aș fi crezut să mi se întâmple așa și tocmai cu tine, tocmai cu tine...

„Disperarea lui nu mă mișca, îmi părea hazlie. Dacă ar fi iubit fără nădejde pe alta, m'aș fi înduioșat, ca la cinematograf. Dar mă obosea pe mine și hotărîsem că dintre noi, el era cel mai puțin de plâns. Mă iubea, mă avea lângă el, în voia lui. In timpul cât eu suferisem, ce n'aș fi dat să-l am pe iubitul meu așa alături, chiar neîndrăgostit.

„Ne-am despărțit prin bună înțelegere. Doi sclavi care vor să fie liberi, să nu se mai simtă înjosiți reciproc. După atâtea explicații, învinuiri, certuri, tăcerea noastră dela urmă s'a putut chema bună înțelegere.

— Și de atunci? întrebă Marga, năvălindu-i îndată sângele în obraji. — Își amintise vorba mamei „are o purtare cam urâtă, Amalia ta. Iar vorbește lumea, ea și Plopeanu... Nu-i este rușine, un bărbat însurat".

— De-atunci... — Oftatul Amaliei se rupse în întunerec ca din gâtlejul unei ființe străine. — E o frază în Anatole France. O spune Therèse Martin „une femme este sincère quand elle ne fait pas des mensonges inutiles". Sau mai bine, e sinceră și când a tăcut întâmplările care n'au însemnat nimic în viața ei. Iar alte episoade nu poți să le povestești pentrucă sunt prea de curând, îți stau încă prea lipite de inimă. Ori ești fericită, ori suferi, ții să le păstrezi. Vorbind, parcă le-ai împrăștia.

— Așa e și cu mine, șopti Marga. Ba nu. bucuria aș striga-o dar când sufăr mult, nu spun nimic.

Își uniseră mâinile fierbinți și le strângeau

Muzeul Digital al Romanului Românesc

în tăcere, cuprinse deodată de o mare fericire, ca sub o binecuvântare, fericite că erau nenorocite, însemnate cu blestemul dumnezeesc al dragostei.

Amalia se reculese cea dintâi. Se ridică de pe divan.

— Lumina. Aprinde lumina, Mărgico.

Prin întunerec, Marga uitase celălalt chin al ei. O durere pe ochi și ceața din cameră i-l reaminti.

— Nu mă cobor la masă, Marga. Mă tem să mă arăt urîtă. Plânsul e un lux, ți-l poți îngădui numai când ești tânără de tot.

Lampa, fără abajur, pusese o lumină albă, crudă, pe cearcănele Amaliei. Marga simți o înduioșare ca în fața unui sărac. I-ai da din prisosul tău, dar sărăcia aceea era fără leac.

— E groaznic să trăiești, suspină Marga.

Amalia simți o remușcare privindu-și prietena, mai copilă sub lumină, cu puful de păr blond ca o coroniță în jurul capului.

Îi puse mâinile pe umeri, apăsând cald.

— Nu, Marga, e bine să trăiești, e nespus de bine. Tot ce m'a făcut nenorocită mi-a adus și clipele cele mai frumoase. Ia vieața cum este. Uită ce ți-am spus. Ploaia asta, nervii mei, aveam nevoie să mă descarc. Uită tot, n'ai nevoie de experiența mea. Fiecare trăiește cea dintâi vieață de pe planetă... Cât e ceasul? Trebue să te fi așteptând mama pentru masă. Eu nu iau nimic, mă culc.

Aproape o gonea. Ce gust să turburi o copilă cu povești amare, pentrucă a plouat și ți-a fost prea mult dor de cineva la care nu poți să te duci. Ce nevoie să învii lucruri uitate, moarte, care nu mai țin de suflet, numai de memorie. Ocupație pentru mai târziu, când nu-ți mai este

Muzeul Digital al Romanului Românesc

îngăduit să trăieşti o poveste. Numai cei care nu mai pot să iubească, pot să învie amintirile inimii. Altfel, dragostea nouă alungă tot, îşi face loc numai pentru ea, în suflet, în gânduri, în trup, în trecut şi în viitor.

Răsuflă adânc, cuprinzând aer mai mult decât încăpea în piept. Aşa era dragostea ei nouă, de care nu vorbise Margăi, nimănui, — aşa era de fiecare dată orice dragoste nouă. O pătrundea toată, nu mai încăpea în ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VIII

Maiorul Ioaniu, ales conducătorul excursioniştilor, se frământa printre ei, le curma conversaţiile, desfăcea grupurile cu trupul lui mătăhălos, năduşit sub vestonul alb. Poruncea ofiţereşte, plin de răspunderea misiunii ce i se încredinţase.

— Formaţi coloana, domnilor! Trebue să înaintăm în ordine. Doamnelor, puţină disciplină, vă rog. În rânduri câte doi, păstraţi locul.

Vorbea în pustiu. Nimeni nu era grăbit să plece. Emil Plopeanu se desprinse dintr'un grup unde vorbise tare până atunci, ridicase mereu braţele lui lungi, rotunjind fiecare gest, vizibile pe deasupra tuturor şi din cauza culorii costumului, un roşu ruginiu de sport.

— Domnule maior, daţi-mi voie să vă ajut.

Tăcură toţi, privind cu simpatie pe cel care se oferea aghiotant. Înalt, mai mult slab, avea fruntea tăiată de cute dar râsul era tânăr, deschis pe două şiruri de dinţi mărunţi.

— Ne aşezăm în rând câte doi, aşa e bine, domnule maior?

— Poate fi trei, e mai moral, glumi un turist cu părul alb.

— Sunt de părere contrarie.

— Dar dumnealor stau buluc, poftim.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Nu-i din rea voinţă, domnule maior, e timiditate pur şi simplu.

Maiorul holbă ochii rotunzi cu bulbul ieşit la nivelul frunţii şi întoarse spatele lui Plopeanu. Acesta bătu din palme cu zgomot.

— Domnilor şi doamnelor, o să ne aşezăm în rânduri după simpatii. Voiţi după simpatiile existente sau după cele viitoare?

Un ropot de voci făcură cor de râsete şi strigăte.

— Plopeanu, Plopeanu să conducă!

— Eşti demis, maiorule, pufni turistul cu păr alb.

— Demis! demis! urlară alţi doi.

Plopeanu păru că nu vede spatele obrasnic întors al demisului. Incepu să aşeze lumea. Impinse de spate doi tineri sportivi cu capul, gâtul, braţele şi picioarele goale, pe unul cu mâna dreaptă, pe celălalt cu stânga, spre două domnişoare cu pulovere roşii şi panglicuţe pe păr.

— In faţă! în faţă!

Zâmbind câteşi patru se aliniară în capul grupului.

— Doamna Zotu, strigă Plopeanu.

Amalia se desfăcu dintr'un grup, luminoasă şi tânără de tot într'o rochie de pânză care amesteca minunat galbenul copt şi albastru viu. Plopeanu o învălui cu ochii îndulciţi, ca o mulţumire pentru că era frumoasă. Nu-i atinse însă braţul şi strigă cu acelaşi ton de comandă.

— Doamna Zotu trece înaintea domnişoarelor. Conduce alături de mine.

— Charité bien ordonnée... şopti una din fetele în roşu, pândind un zâmbet complice pe faţa tânărului de lângă ea. Acesta rămase ţeapăn, bleg, nu pricepuse proverbul.

— Uită-te la mutra Plopencei, Lili.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1933-1947

Pe doamna Plopeanu, bărbatu-său o aşeza tocmai atunci cu un băieţandru cârn, un lungan tuns soldăţeşte, îmbrăcat cu pantaloni lungi de sky.

— Mitică nepoate, ţi-o dau în grijă pe mătuşa Tina.

Plopeanu se ferea să întâlnească ochii nevestei. Şi fără să vadă fulgerele lor negre, le simţea neplăcut electricitatea ce-o descărcau. Trecu mai jos, alăturând alte perechi, pe când Tina Plopeanu, furioasă, neagră de mânie, spunea ceva cu aprindere către nepotu-său.

— Haideţi, bravo, aţi sosit la timp! se auzi vesel glasul comandantului îndreptat spre cineva de departe.

În piaţa gării Sinaia, unde se forma grupul de excursionişti, coborau Victor Mazilu şi Rudolf Jantea, cu paşi iuţi pe scările săpate în coastă. Sosiră într'un amestec de strigăte şi mâini întinse.

— Tot tânără, tot frumoasă, madam Coroi, se aplecă Jantea cuceritor pe mâna unei doamne oxigenate asupra vârstei căreia începură îndată să se işte în jur controverse mentale zâmbitoare.

— Îţi place domnul Jantea, Lili? — Fetele din faţă şopoteau între ele ca la şcoală. — E un bărbat bine, nu? întrebă cea din spate cu îndoială de adolescentă.

— Decorativ, Mimi, atât. Să-l pui în ramă: bărbat tip 1900. De ce nu-şi rade mustăţile, zău că nu pricep.

— Domnul cel tânăr cine-o fi? Advocat Mazilu a spus? De ce n'a sosit mai de vreme? adăugă Mimi cu o privire încruntată spre sportivii tovarăşi, muţi lângă ele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Fă cum îţi spun! Vorbeşte lămurit! Ca dela tine, Mitică!

Cu cât era mai destins de vioiciune şi veselie chipul lui Plopeanu, cu atât nevastă-sa devenea mai nervoasă, mai neagră, cu buza de sus subţiată sub crisparea gurei.

— Domnu comandant!

Mitică nu era mai înalt decât Plopeanu dar părea deşirat. Gâtul alb ieşea golaş, subţire, din cămaşa fără guler.

— Strici rândul, Mitică! Tocmai tu să-mi faci asta? Îmi pare rău, Mitică!

Plopeanu stârnise cu ştiinţă hohotul de râs ca să micşoreze o bănuită răutate a nevestei, transmisă prin Mitică.

— Am să fac o propunere, domnule comandant. O propunere cam originală, strigă tare Mitică deşi Plopeanu se apropiase.

— S'auzim propunerea cam originală, aprobă Plopeanu urmat de un cor de râsete.

— Ca să fie toată lumea mulţumită, propun ca domnii însuraţi să fie aşezaţi în râud cu nevestele lor.

— Ha — ha — ho!

Ropotul de râsete semăna cu o huiduială. Plopeanu desfăcu şirurile de dinţi mărunţi şi gestul lui rotund.

— De ce n'ai tăcut, Mitică!

Nepotul se roşi ca un cireş în Iunie, vârî repede picioarele lui lungi în rânduri. Mazilu şi Jantea făcuseră grup cu cei rămaşi neîncolonaţi printre care se afla şi Zoe Rainu cu Marga, în rochie dungată albastru cu alb, cu codiţele ei nelipsite pe umeri.

— Domnişoara Rainu şi domnul Rudolf Jantea, treceţi, vă rog, strigă Plopeanu.

Victor tresări, îmbinând mai apropiat sprân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr0933-1947

cenele negre. Era sigur că Marga va rămâne cu el. Ea luase brațul lui Jantea, trecu în rânduri, fără nicio opunere, fără să arate pe față vreo nemulțumire.

Simți atingerea degetelor mamei.

— Ne-a strigat și pe noi.

Plopeanu râdea spre Victor ca să-l consoleze că nu mai era nicio domnișoară pentru el. Acesta deabia recunoștea pe omul obosit, sleit cu care dăduse mâna în ajun la restaurant.

— Am fost ridicul, mătușico, se auzi bombănitul apăsat al nepotului Tinei Plopeanu.

— Dacă ești bleg. Auzi, o propunere *cam* originală!

— Trebuia să spun caraghioasă curat. Bărbatul cu nevasta, auzi! Ei sunt sătui peste cap, mata nu înțelegi?

— Nu. Asta n'am s'o înțeleg niciodată.

— Ai făcut o gafă, Plopene, atinse urechea comandantului o voce răgușită. — Era maiorul Ioanid, burzuluit ca un curcan de umilința demiterii. — Perechile astea două trebuiau schimbate. — Arăta spre Jantea și Mazilu intrați în rând cu perechile lor. — După vârstă, omule!

Maiorul nu aflase ca Plopeanu, că Jantea tot rotea ochi dulci pe lângă Marga Rainu. Dar nici nu se putea să i se spuie acolo.

— Domnule maior, dumneata n'ai cetit ceva unde scrie că la două ființe alăturate de sex opus suma anilor nu trebue să fie mai mare de șaptezeci?

Tonul sentențios și lungimea frazei buimăciră pe maior.

— Unde scrie asta? holbă el ochii mai galbeni.

Capul brun și pieptănat strâns al Tinei Plopeanu, ieși din rânduri cu un surâs.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Dacă-i așa, și alții ar trebui să schimbe tovarășa, Emil!

Apoi încet, înnăbușit, către Ortansa Ivanciu, o tânără cu nas ascuțit, deasupra unor buze drepte, arcuite cu roșu și pe deasupra.

— La patruzeci ai lui, doamna Zotu adună cam tot atât.

— Era bună propunerea dumitale, ofiă Ortansa.

Dosit peste trei rânduri în urmă, Ivanciu își distra cu anecdote piparate tovarășa, o damă pieptoasă și platinată.

— Gata! strigă răsunător Plopeanu. Plecăm! Unu, doi, trei!

— Nouă și cinci! anunță domnul sur la tâmple, scoțând ceasul ca pentru a cronometra o clipă istorică.

Traversară gara prin lumea care se foia cu pachete și boccele în așteptarea unui tren. Mai sus, pe șinele înnegrite de păcură, o locomotivă târa două vagoane de marfă, gemând parcă din fierăriile interne, dorul ei de viteză.

Aerul era limpede, colorat în soare. Se topea și se filtra în undele lui, verdele verii și al pădurii. Marga, în albastrul rochiței subțiri părea mai micuță, mai subțire, alături de Rudolf, spătos, brun țigănește în sacoul de in alb. Incruntarea lui Victor nu-i displăcea Margăi. I se cădea o mică pedeapsă pentrucă fusese așteptat degeaba duminecа din urmă. Asculta distrată murmurul dulceag cu care Jantea îi deprindea urechea de două săptămâni. Era fericită că Mazilu venise, că soarele puternic limpezise ceața obișnuită de pe ochi. De sus, din poiana albastră a cerului, cât se vedea intre munți, se lăsa o lumină ușoară, blândă, care

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

învăluia şi curăţea sufletul, îl scotea înnoit în bătaia subţire a vântului.

Aer, lumină, distracţie! Ai uitat fericirea, doctore Pădeanu. Fericirea are să mă facă sănătoasă.

Nu se mai teme. Erau prosteşti temerile superstiţioase că fericirea o vor plăti tot ochii. Ce lege ar fi asta?

Trecură Prahova, privind de pe pod rostogolirea apei umflate de ploi. Înainte de a începe urcuşul, caravana se opri fără comandă, ca să privească uriaşa piramidă a piscului, îmbrăcat în fagi stufoşi printre care o cărare abia îşi făcea loc şerpuit.

— Mare e, hă-hă... căscă Mitică, lungind gâtul golaş, pe deasupra capetelor date pe ceafă.

Plopeanu arătă Amaliei cu braţul întins, valea. Înconjura la Nord muntele şi aducea în Prahova o apă iute, rostogolită mânios.

— Se chiamă Valea Rea. Spune legenda că apa aceea aleargă de mii de ani ca să se unească cu râul mult iubit de ea, Peleşul, şi nu poate. Gurile lor de vărsare sunt depărtate una de alta.

— De accea e rea. — Plopeanu o privi aspru. Dar n'ar trebui, adăugă ea îndată. O iubire se poate numi frumoasă când numai împrejurările despart pe îndrăgostiţi. Peleşul nu se fereşte cu voinţa lui. Numai atunci aş înţelege să se înrăiască... doamna apă.

Plopeanu îi mulţumi cu un zâmbet pentru gândul lui ghicit.

Pe cărarea îngustă a urcuşului, Tina Plopeanu ciocăni cotul lui Mitică.

— Ia vezi, se ţin de braţ?

Nepotul se sili să vadă în faţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Stau alături, nu pot să-i văd. Cărarea e alunecoasă, ține-te și mată de mine.

— Prostule, ieși puțin din rând ca să poți să vezi.

— Dar mama dumitale nu vine la Sinaia? întrebă Zoe Rainu cu gura dulce. E la Mehadia? Mi-e așa de simpatică doamna Mazilu.

— Nici astă noapte nu m'ai visat, Dudue Mărgică?

Jantea o prinsese strâns de braț, dar Marga se desfăcu.

— Lasă-mă că merg și singură... Să te visez? Nu ți-am mai spus că eu am în somn numai visuri plăcute?

— De ce ești rea? Ai să te faci urâtă.

— Și am să-ți plac și atunci, mă tem.

— Dar numai mie.

— O, rău mi-ar fi!

Zoe, venind în urmă cu Mazilu, băgă de seamă fălcile încleștate ale tânărului, privirea lui aspră asvârlită în codițele blonde ale Margăi.

— Domnul Jantea a fost prieten cu soțul meu (era adevărat). A jucat-o pe genunchi pe Marga (nu era adevărat. Jantea nu cunoscuse familia răposatului Rainu). — Minciuna înseninâ pe Victor și încurajă pe mamă să urmeze.

— Prietenele Mărgicăi dansează în fiecare zi. Noi cu doliul nu ne-am dus încă nici la Cazino.

Oare tânărul ăsta are sau nu intenții de însurătoare, se gândea mama, chinuită de gândurile ei.

— Te faci de râs cu pantalonii tăi de sky în Iulie, Mitică. De ce nu i-ai tăiat până sub genunchi ?

— Ba-s foarte frumoși, mătușică. Mata parcă știi moda la domni?

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Ia spune, Mitică, vouă „domnilor", vă plac femeile slabe?

— Slabe! Hă-hă! subțiri de se îndoaie ca trestia. La unii le place, mătușică. E mai poetic decât alea micile. grase.

— Mai poetic?

— Păi da! N'a zis ăla „L'amour s'accroche aux angles"?

— Idiotule!

— Mă chiamă Mitică, mătușo!

— Ia nu mai tot mătușă, mătușică. Ia toată vorba.

— Mata m'ai învățat așa.

— Când? îmi veneai pe-atunci până la genunchi, nu mi-era rușine cu tine.

— Păi mata n'ai mai crescut cu cincisprezece ani de atunci? Ai în total. stai, vreo patruzeci fără ceva.

— Taci odată! Te-aș plesni peste obraz de patruzeci fără ceva de ori.

— Hă-hă! Nu mă mai ajungi. — Băiatul suci ca un rățoi gâtul lung.

— Lili, ce zici, sunt potriviți, Emil Plopeanu și noua cucerire. — Fetele cu pulovere roșii se întorceau mereu obraz la obraz, uitând pe tinerii sportivi încăpățânat de tăcuți.

Lili zâmbi cu colțurile gurii lăsate.

— Amalia Zotu a fost colegă de școală cu mama.

— Cine-ar crede! E grozav să ai colege de școală. Uite ce delicioasă e azi. Extraordinar îi vine galbenul, ca șatenă, că nu-i adevărat brună. Și talia așa subțire, excepțional la vârsta ei. Dar tenul!

— Știi ce spunea doamna Coroi? O imit cum face, cu buzele ridicate la colțuri: Drogherie, ma chère, drogherie"!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Tocmai madam Coroi! Ea e depozitul atunci.

— Dar Plopeanu? Simpatic, nu? Măcar că-i urît.

— Urît, Plopeanu? E supeerb, Mimi. Uite fruntea ce impresionantă e. Și aerul lui de intelectual chinuit.

— Ce intelectual chinuit? Are o mutră de școlar obraznic. Imi place că-i vesel.

— Mie-mi place când e melancolic. Are, cum să spun, tăceri inteligente.

— Te-a fermecat, Lili. Dacă ar vorbi cu tine atunci când tace, ai înnebuni de tot.

— Dudue Mărguță, fii mai bună cu mine. Eu sunt gingaș la suflet ca un copil, șopti Jantea la urechea Margăi.

— Să-ți recomand o bonă pentru suflet.

— Serios, nu te înduioșez de fel?

— De ce să vorbesc serios, când dumneata mereu glumești?

— Ce tristețe! Nici nu-ți trece prin gând că tot ce-ți spun ar putea să fie serios.

— Dar ce ți-ar plăcea la mine? Spune-mi de ce îți plac?

Jantea o învălui cu privirea pierdută într'un murmur:

— Ești tânără... tânără...

Marga tresări cu puțină teamă, aproape înțelegând durerea care izbucnise în glas, fără voia lui Jantea. Cuprinse într'o privire furișă trăsăturile lui căzute, ochii turburi, cu pleoape vinete, umflate, obrazul care era tras, livid, de îndată ce nu-l mai susținea veselia, supravegherea. Cât timp păstra tonul vesel, îi era simpatic. Nu-i trebuia nimic serios dela el. Il imită mai glumeț decât ar fi voit.

— ...iar dumneata ești bătrân... bătrân...

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Vorbele răsunară limpede în rândul care urma.

Zoe şi Victor schimbară un surâs iute.

— Mai bine spune-mi încă o anecdotă, domnule Jantea. Fă-mă să râd.

Marga căuta să-l îmbuneze. Era deajuns ca să-l însufleţească. In cele din urmă, victoria avea să fie tot a lui. La 48 de ani, un bărbat nu e bătrân. Dar se purtase prea şovăitor. Era şi asta o tactică deşi de astădată n'o întrebuinţase înadins. Să se joace ele la început. Cu atât mai mare plăcere le umileşti pe urmă.

Marga asculta distrată anecdota. Se silea să râdă dar din spate o supăra glasul mieros al mamei.

— Ai fost numit advocat la căile ferate, domnule Mazilu? Sunteţi bine plătiţi acolo? Dar ai şi clientelă particulară, nu? In ziua de azi un tânăr care are merite răzbeşte mai uşor decât înainte, când îi trebuiau spete şi proptele. Am şi eu un frate advocat la Buzău şi o soră tot acolo. După ce mărit pe Marga, mă duc să stau cu ei. Tinerii cu tinerii, n'am să mă amestec în menajul lor, cum fac alte mame când au numai o fată.

De câte ori petrecuse Marga cu mamă-sa pe seama repertoriului acestuia matrimonial? Ce greşală să-l creadă pe Victor naiv. Şi Victor cum răspunde — da... hm... da... — monosilabic, probabil că zâmbeşte. Cum nu înţelege mama că se face de râs?

Fetele în pulovere roşii au obosit de vorbit împreună. Îşi fac semne cu ochiul şi cea din urmă se adresează tovarăşului ca şi cum ar tot fi vorbit cu el până atunci.

— Frumoasă excursie, nu?

Sportivul întoarce speriat un cap rotund.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

fără coloare, vag însemnat cu obișnuitele organe faciale. Tresare și întoarce capul țeapăn spre cerul albastru peste tot.

— Da... are să fie senin și la întoarcere.

— Nici vorbă, hohotește Lili din față. Cu dumneata nu poate să se întâmple nimic neprevăzut.

— Ar fi soțul ideal, adăugă cealaltă.

Capul țeapăn întoarce din nou privirea spre copaci.

— Nu mă gândesc să mă însor.

— Dragule, trântește obraznic Lili. Și eu care mă torturam unde cumpăr în Sinaia inelele de logodnă.

Un râs tânăr izbucni în jurul ei, prelungit comunicativ și la cei care nu știau pricina.

— Dă-l naibii, Lili, șoptește cealaltă. A luat-o în serios.

Amalia scuturată și ea înnăbușit de râsul tuturor, alunecă pe cărarea bătătorită inegal. Emil Plopeanu o apucă la timp de braț. Era aproape să vină în genunchi.

— Hă — hă! era să cadă doamna Zotu.

Mitică nu putea să vorbească decât tare.

— La figurat? întrebă, voit tare, Tina. Dinții ei mari, albi, aliniați, sticliră răutăcios.

Amalia spuse că s'a lovit rău, ca să nu-i lase brațul Plopeanu și să-i poată vorbi mai deaproape.

— De ce ții neapărat s'o faci geloasă pe nevasta dumitale?

— Adică de ce nu mă ascund când am vreo simpatie?

Când îi vorbea numai ei, Plopeanu părăsea tonul glumeț. Era serios, sever. Ca să mențină distanța? Ori era o asprime de bărbat care ține să modeleze întâi femeia după placul lui?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

— Nu. dar de ce să ai simpatii?

Fruntea lui Plopeanu luci, ridicată în lumina unei raze strecurată printre fagi. Soarele se hărnicise, ajunsese aproape sus. Amalia aştepta, cutremurată de întrebarea ei. Poate avea să vină în sfârşit un răspuns direct.

— Fiecare dintre noi, doamnă Zotu, avem câte ceva care ne stă mai lipit de suflet şi trebue să avem — mai dureros sau mai dulce, care ne robeşte, ne răscoleşte sau ne luminează viaţa. Ne face să trăim. Pentru fiecare altceva, pentru cei mai mulţi dragostea. Unul nu se simte trăind decât în aventură, în primejdii, altul în studiu, altul în jertfă. In orice caz trebue ceva tare, ameţitor, ceva care doare. Ceva uşor interesant, uşor plăcut, nu e deajuns. Tina are gelozia, aşa i-a fost partea. Dacă n'ar avea pentru ce să fie geloasă, s'ar plictisi, nu s'ar simţi trăind.

— Şi te-ar înşela?

Emil abia zâmbi, tăcu. Tăcerile lui, când o replică era nepotrivită sau atingea un punct slab. Amalia ştia, dar în loc să retragă gluma, o împinse.

— Socotelile conjugale ies şi deandoaselea. Dar ce-ţi dau eu sfaturi, că dumneata ai prevăzut tot. Nu degeaba ai pus-o pe Tina în rând cu neprefuitul Mitică.

— De nepotuis nihil nisi bene!

Obrazul palid şi încleştat se înseninase iar. Pe Amalia o fermeca amestecul acesta de copilăroşie şi seriozitate, de tristeţe şi sbenguială.

Cunoştea valoarea lui Plopeanu, puterea lui de muncă — înviase din faliment o societate de asigurări, îi crease fonduri şi palate numai în câţiva ani. Ţinea conferinţe şi scria articole în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr 1933-1947

reviste din care se vedea omul profund serios și documentat.

Ce însemnau umilirile și ciudele pe care le pricinuia nevestei? Ea suferea, se învenina. O ghicea șoptind către Ortansa Ivanciu din spate. litania obișnuită : „din primul an m'a înșelat. Un păcătos. Doisprezece ani de când mă chinuesc". Poate are și ea dreptate. Scrupule? se cercetă Amalia. Dacă nu mergea ea, mergea alta în rând cu Plopeanu. Atunci ar fi fost două geloase. Simți cu mirare că ar fi fost geloasă și ea, ceea ce i se întâmplase foarte rar.

— Domnule Plopeanu, oare nu confunzi gelozia cu teama ce-o are femeia ca să nu-și piardă soțul, situația?

— Cred că nu. — Plopeanu se posomorî iarăși. Schimbase vorba și Amalia revenea.

— Nevestele au judecăți și prejudecăți diferite de noi, femeile libere. Ele sunt geloase și când nu iubesc.

— Amorul propriu?

— E al dumneavoastră. La ele, instinctul de proprietate, cum am spus.

O întrerupse glasul ascuțit al fetei din spate.

— De ce i se zice Piscul Câinelui, domnule Plopeanu? Unde e câinele?

Conducătorul își regăsi veselia.

— Îl găsim sus, domnișoară, când ajungem în vârf.

— Dar nu mușcă? întrebă Lili.

Sportsmanul cu cap de lemn întoarse un zâmbet disprețuitor.

— Dumneata crezi că mai e viu? A dat numele muntelui acum atâtea sute de ani.

— S'a făcut stană de piatră, căpătă spirit ironic și colegul său.

— Bine, să-i vedem stana măcar. Nu ne-om

Muzeul Digital al Romanului Românesc

fi suind degeaba atâta drum. Nu-i așa, domnule Plopeanu?

Primul sportiv se aplecă la urechea celui din spate.

— Ascultă, Bob. Dumineca viitoare să ne urcăm pe *Omul* între noi, fără fete. Sunt proaste, bă!

— De ce nu se mai aude glasul maiorului?

Lili nu mai avea astâmpăr. Sfârșise subiectele de vorbă cu Mimi și ar fi dorit să schimbe locul și mai ales tovarășul.

— E la urmă de tot. Cu magnifica doamnă Coroi, în rochie de voal roz.

— Onoare pentru Piscul Câinelui.

— Sau pedeapsă pentru maior.

— Nu-i era deajuns că a pierdut locul întâi din caravană.

— Nu l-a pierdut. E întâiul din coadă.

Victor răspundea distrat doamnei Rainu, fără să-i ghicească ispitirile. Frământa necazul din el. Era de crezut ca Marga să aibă vreo înclinare pentru Jantea? Desfrânatul ăsta se pricepe să amețească femei, dar încă o copilă. Cu toate acestea, la o copilă, tocmai inocența ei ar trebui să respingă poftele murdare, chiar fără să le judece.

Dar Jantea era de astădată îndrăgostit sincer, așa mărturisise, și apoi știi ce zace într'o fată care pare curată?

— Pe loc... poposim, răsună glasul conducătorului.

Oprise coloana la primul loc mai larg între fagi. Erau și cioturi de butuci pe care se putea sta. Ploaia din ajun părea că nu răzbise acolo. Mușchiul pe jos era uscat, pufos.

Amalia lupta ca să nu-i piară veselia pe față. Știa cât îmbătrânește un gând neplăcut. Oare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvana.ro/?dir1933-1947

nu ca să-i lase braţul ei, oprise coloana Plopeanu?

Celelalte perechi se desfăceau. Fetele alergau printre copaci, se plecau deasupra tufişurilor. Se găsea smeură, ici şi colo mijeau căpuşorele roşii.

Victor se apropie de Marga pe când Jantea căuta printre butuci „un tron pentru domniţa lui".

— Ai făcut multe cunoştinţe aici, domnişoară Rainu?

Marga sorbi privirea lui răutăcioasă. I-o dădu pe a ei, scăldată în sclipiri de bucurie. Dar răspunse pe acelaşi ton supărat.

— Am fost şi sâmbăta trecută în Sinaia.

Sprâncenele lui Victor se înseninară. Il aşteptase! Poeniţa îngustă se lărgi, toţi se depărtară ca într'un binoclu când priveşti prin lentilele mari.

— N'am putut să vin.

Mai era nevoie să spue de ce? Sunt priviri care cuprind toate lămuririle, priviri active, care dau, primesc, iau, fac schimb de suflete într'o clipă.

Proaste gânduri avusese! Marga îl iubea, siguranţa intră deodată în el şi rămase neclintită ca muntele sub picioare. Nici nu era de crezut că unul ca Jantea ar putea să-i placă. Fetiţa asta era ca o lacrimă, a lui era.

Amalia luase de o parte pe Plopeanu.

— Ai făcut o greşeală, să ţi-o spun.

— Numai una? — glumi, ca să nu-i dea pas Amaliei pentru vorbă serioasă. Se temea ca ea să nu revină la vorba de adineauri, nu cumva să-l întrebe „dar pentru dumneata, domnule Plopeanu, care este acel ceva răscolitor, necesar ca să trăieşti? Era greu, era de necrezut ca toc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

mai el să răspundă: „nimic, am sfârşit tot ce-a fost bun în mine, tot ce-a fost tare, ameţitor"...

Cu piciorul, Tina îi făcu semn lui Mitică, în clipa când nepotul voia să se aşeze lângă ea, pe un butuc liber.

— Ia te uită, nu-l slăbeşte de loc. Ce-o fi având atâta de spus?

— Hă — hă... făcu Mitică şi se încovoie să se aşeze, dar greşi şi se lăsă lung, alături de butuc, frânt în trei, înghiţindu-şi râsul într'o icnitură.

— Prostule, prost mai eşti! se descărcă mătuşă-sa.

— Asta e greşeala. Trebue s'o dregi, sfârşi de spus, Amalia.

— Habar n'am avut că Mazilu o place pe domnişoara Rainu. La Bucureşti, nu am când să aflu.

— Dar nu-ţi spune doamna Plopeanu? E datoria nevestelor să vă ţină în curent.

— Nevastă, strigă voios Plopeanu. Nu ţi-ai făcut datoria faţă de mine.

Tina se ridică iute, nervoasă, cu schima unui zâmbet care nu voia să apară.

Incepeau oare s'o ia în bătaie de joc?

— Ce datorie, Emil?

— De ce nu m'ai informat la Bucureşti că Victor Mazilu e îndrăgostit de domnişoara Rainu? Era datoria ta, de ce am nevastă?

— A, despre asta vorbeaţi?

Zâmbetul Tinei deschise o lumină pe şirul de sus al dinţilor mari, albi.

— Am făcut o mare greşală, Tina. Poate că am stricat o nuntă, adăugă el într'un crescendo comic.

— M'aţi speriat. Nici eu n'am ştiut, doamnă Zotu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistafundatiilor.ro/mdr1933-1947

Tina zâmbise cu prietenie Amaliei.

— E o părere a mea. — Amalia răspunse cât putu mai drăguț zâmbetului Tinei. — Poate că nu-i nimic serios. În orice caz, Marga era mai potrivit așezată cu Mazilu. Jantea e un Don-Juan demodat pentru fetele de azi.

Plopeanu tăcea acum, la o parte de ele, le cuprindea în privirea lui cea mulțumită. Ar fi minunat să le împrietenească, să poată veni Amalia cât de des în casa lor, fără să aibă scene în urmă. Poate că ea ar putea să cucerească și simpatia Tinei, ca pe a lui. Femeia aceasta fină, știutoare, îi plăcea. S'o vadă, să-i vorbească, devenise o bucurie spirituală, așa cum cunoscuse și lângă alte femei inteligente, dar niciodată la fel lângă prieteni bărbați. Munca lui pentru bani, toată în cifre și calcule, cerea compensația unui popas feminin, suav. Îl supăra însă că Amalia nu se lăsa în voia unei simple prietenii spumoase. O ghicea răscolită de un veșnic: pentru ce? Pentrucă mă iubește? Pentrucă vrea să se joace? Să dea probleme de rezolvat soției? Pentru oricare din acestea, pentru toate, numai nu pentru finalul obișnuit. Amorul și prietenia amoroasă nu voia să le amestece. Mai ales nu cu Amalia. I s'ar părea că merge într'o cârciumă cu o zeiță.

— Are dreptate doamna Zotu, zise Tina cu drăgălășie. — Îi venise un gând pe care-l socotea minunat. — Uite, Emil, ce să faci. Dacă-l schimbi pe Jantea acum, îl superi. Dar schimbă toate perechile, așa la întâmplare. Nimeni să nu mai pornească de aici cu persoana cu care a fost adineauri... Cum? Nu? Ce te supără, Emil? Pentru variație, adică... Dacă nu vrei...

Se bâlbâia, simțind la amândoi o răceală ironică. Ghiceau, ei și? Nu era în dreptul ei să se

Muzeul Digital al Romanului Românesc

apere de anume femei? Era bărbatul ei, al ei... Cât o să mai îndure să vadă mereu pe alta lângă dânsul. Nu mai poate să rabde să fie mereu nesocotită, dată la o parte. Măcar să nu vadă. Mai bine n'ar fi venit.

Se închipui o clipă, rămasă în camera de hotel, stând la geam, cu ochii nedespărțiți de muntele uriaș, pe care îl urca voios un Emil mai uriaș crescut în ea decât toți munții.

Liniște nu era nicăieri. Ar fi pornit singură, în urma lor, ca o nebună. Au s'o aducă la nebunie. Îi trebuia toate scrâșnirile de dinți ca să se stăpânească să nu țipe.

Nu țipă, dar i se cunoaște pe față chinul. Trebue să fie urîtă, slutită de încruntare.

Reveni la locul de pe butuc, potrivi să nu strice cutele fustei și se așeză încovoiată, cu burta până'n piept, ca o bătrână.

— Mătușică, te doare ceva?

Până și Mitică a observat cât e de urâtă.

— Nu mai plecăm odată? se auzi cârteala maiorului. — Indisciplina caravanei și doamna în voal roz îi mergeau pe nervi.

— In rânduri, strigă Emil Plopeanu, energic. Desfăcu gestul lui rotund, cu mâinile înălțate, dominând și cu statura și cu vocea. Până așeză caravana — fetele se depărtaseră — până aruncă la toți câte o glumă, Amalia îl aștepta, tăcută, liniștită, în rândul întâi.

Se gândea că în ajun citise un articol în ziar, în care activitatea lui Plopeanu era descrisă cu laude, îi reveni o clipă în minte imaginea idealizată care se forma când ea era singură și se gândea nesfârșit la el, un alt Emil decât cel din gazetă și decât cel de alături de ea. Mai era și Plopeanu soț, care putea fi văzut în ochii înrăiți ai Tinei, unde se oglindea un Emil casnic, mă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.statransilvania.ro/mcm1933 1947

runţit, coborît în veşnice certuri şi desvinovăţiri. Mai era apoi omul de lume, plin de vieaţă, de haz, glumeţ, şi binevoitor cu toţi fără să devină familiar, fără să arunce cuiva ironii supărătoare. Nici rezervat, nici îndrăsneţ, ţinea cu îndemânare cumpăna între asprul „ce se face" şi liberul" ce nu se face", fără să cadă nici de de o parte nici de alta.

Era la început uşurel în vorbă, dar voia numai să pună în larg pe cineva, să vadă dacă până la capăt află şi la el grăuntele de inteligenţă, de spirit viu, care poate sta ascuns din sfială. Dar uşuratec nu era şi dacă încercările binevoitoare se dovedeau zadarnice, persoana se vedea dată de o parte, părăsită.

De când dragostea se urca în ea, Amalia l-ar fi voit fără acel dor de perfecţiune care-l muncea. Nu avea răgaz să se bucure de plăcerea de a fi cu el. Trebuia necontenit să-şi încordeze mintea, să găsească mereu ceva nou de spus, serios dar nu pedant, sau nostim dar nu vulgar, ceva nou dar nu născocit, să-i izbească atenţia, mereu să o atragă, altfel Plopeanu cădea într'o tăcere voită, îl simţea nu numai plictisit, dar răcit, şi toată simpatia de un ceas înainte părea că se irosise, că n'a fost.

Perechile se încolonaseră în sfârşit. Plopeanu dădu tonul unui cântec şi porniră. Ordinea era aceeaşi ca la plecare. Victor nu mai suferea că nu o are pe Marga alături. Privirea şi glasul fetei dragi erau în el, căzuseră în el ca o mângâiere, ca o mărturisire de dragoste. Fata asta era a lui. Numai la gândul că s'ar putea să i-o răpească cineva, se hotărîse. Se va grăbi. Nimic n'ar putea să-l clintească. Simţi că-l umple o fericire puternică, materială, orbitoare ca o lumină în faţă. Nu poţi îndura atâta lumină, tre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Desfăcu palmele, ridică dintre ele ochii decoloraţi. Lidia îi aştepta lacom privirea şi vorba. Orice ar fi, trebue să afle, să-i smulgă taina.

— Mi-am dat cuvântul, şuieră istovit, Pădeanu.

Era ceva grav, vasăzică. Cu cât era mai grav, cu atât mai mult trebuia să ştie.

— Ce preţ are un cuvânt de onoare când e în joc fericirea copilului tău! Eşti ca jucătorul care fură la nevoie, ca să plătească datoria făcută la joc de cărţi, pe cuvântul de onoare. Judecată de bărbaţi! Forme!

— Toată vieaţa noastră se reazămă pe forme, pe noţiuni, adevăruri convenţionale.

— A mea nu, strigă Lidia. Durerea mea de mamă nu-i convenţională. Copilul meu nu-i o noţiune. Nu înţelegi ce este Victor pentru mine!

Privi buimacă chipul doctorului, palid, şters, îndepărtat parcă. Vocea căzu ca într'un gol de aer unde strigătul cel mai puternic nu răsună.

— Nu înţelegi. Nici n'ai putea. Nu ştii ce-i iubirea de copil. Eşti tată numai din întâmplare. Ai trăit singur, numai pentru tine. Nu înţelegi.

Plânsul, neapărat, şi nicio mângâiere, pentru renunţările, suferinţele lui. Ca şi cum îndată ce ai un copil ţi-ai pierdut individualitatea şi ceea ce suferi pentru tine nu se mai socoteşte.

Tată! Iubirea de tată! Poate că un câmp neumblat i se arată. Fiul tău! Paşii şovăiesc. În câmpul acesta nu ţi se jalonează drumul, te conduci după instinct, după svâcnirea inimii. Fiul tău e în primejdie la celălalt capăt. Aleargă, scapă-l. Nu, te ţine frânghia unui cuvânt, o formulă, secretul profesional. Cu toate acestea...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1933-1947

Cuvintele din urmă i-au scăpat rostite. Plânsul din față încetă. Pe pomeții rotunzi ai Lidiei, nădejdea sbucni sângele.

— Spune! Cum să-l împiedecăm? Gândește-te, e copilul tău. Ai datoria să...

Pădeanu o zăpăcește, cum o ține sub privirile fixe ca sub o lumină de far.

— Lidia, am să vorbesc eu cu doamna Rainu. Dar ea are să-mi repete cuvintele tale, este mamă, a trăit numai pentru copila ei, e datoare s'o facă fericită. Dacă întreabă, cu ce drept o opresc? pot atunci să-i spun că și eu sunt tată și dator să-mi apăr copilul?

Lumina de far o stinge furia Lidiei. Brațul ei încleștează un pumn mic, izbit de masă.

— Îndrăsnești? Îndrăsnești să spui ce am ascuns toată viața? Copilul tău? Vrei să afle lumea toată? Să fiu în ochii lui Victor o femeie decăzută? — Zâmbetul lui Pădeanu o oprește, nedumerită. — Ai glumit?

— Nu. Am vrut să înțelegi că formele sunt mai tari decât adevărul. Ar fi mai cinstit să nu minți, să nu te ascunzi, dar nu poți. Nu se poate. Rămâi dar soția fără vină, iar eu devin un interpus, un prieten al lui Victor, sau al lui Nicu. Așa primești, nu?

— Dar ce poate să fie că ascunzi așa? Bănuesc...

Dacă ghicește? Secretul este în aer, între ei doi. O scăpărare poate să-l treacă în mintea Lidiei. Pădeanu se ridică iute ca în fața bolnavului, când se teme că nu i-ar mai crede încurajările.

— Vorbesc eu cu doamna Rainu. Am s'o conving, pot s'o împiedec. Nu trebue să se facă logodna, ai încredere în mine. Dar la Sinaia

Muzeul Digital al Romanului Românesc

vino totuşi duminecă, vino ca să-l mângâi pe Victor. Ştii, clipa dintâi e groasnică, Lidio...

Capul mic apleacă obrajii tineri, roşii şi trupul prea gras trece spre uşă cu mai puţină măreţie. Oricum, după douăzeci şi cinci de ani, n'ar mai trebui să se pomenească de unele lucruri. Dar ce figură istovită, îndurerată, are Pădeanu! Se poate să nu uiţi în douăzeci şi cinci de ani? Dacă Victor îi va semăna în asta, ce grozăvie!

Nu se mai gândeşte la durerea lui Pădeanu, nu mai are inimă de suferit decât pentru Victor, numai pentru Victor. Numai ce-l doare pe el, tot ce-l doare pe băiat trece cu ace fierbinţi în carnea de mamă.

La uşă, feciorul ţine piept unui omuleţ slab de braţul căruia atârnă o damigeană.

In lărgimea uşii deschise pentru ieşirea Lidiei, vizitatorul a zărit pe doctor şi se repede la el, cu damigeana bătând genunchiul, cu toată faţa încreţită de bucurie.

— Servitorul îmi spune că nu primiţi. Pentru mine e o mare bucurie să vă văd, domnule doctor. Eu sunt acela cu ochiul operat de dumneavoastră. Dumitriu din Focşani, vă amintiţi. Am mai adus o damigeană, nu v'am uitat. Vin roşu acuma, dela via mea, domnule doctor. Vă mulţumesc cum pot.

— Lasă, lasă, nu e nevoie, mulţumesc, îi taie slab valul de vorbe, Pădeanu.

Dumitriu intrase şi servitorul pleca legănând damigeana. Cât s'o deşerte, zece minute măcar, trebuia să îndure Pădeanu valul neostoit de recunoştinţă care aducea regulat din Focşani damigenele băute mai mult la bucătărie, de servitori. El bea foarte puţin şi numai şampanie sau vinuri rare vechi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Te osteneşti prea mult, mulţumesc. Foarte bun vin. A! locueşti în Focşani, ai putea să-mi dai o lămurire?

— Mă rog, vă rog, se repezi fericit Dumitriu.

— Voiam să ştiu... a murit de curând în Focşani un magistrat, îmi era cunoscut, Rainu îl chema, ai auzit de el? — Îi năvălea sângele în obraz să iasă din discreţia lui obişnuită. Dar celălalt se aruncă pe răspuns, bucuros că poate servi într'un fel pe binefăcătorul său.

— Sigur, Tomiţă Rainu! E abia o lună de când a murit. Suferea de astmă, doctorii îl condamnaseră de mult. Un om de treabă dar ursuz.

— A lăsat avere? îngână Pădeanu.

— Rainu? trăia din pensie. Ce avere? Avea o căsuţă, a vândut-o pe loc moştenitoarea, o doamnă Rainu din Bucureşti. A luat 90.000 lei pe ea, că a fost o întâmplare, un blestem zice lumea, să ardă casa chiar în noaptea când a fost îngropat bătrânul. Altă avere n'a fost. In provincie, ştiţi, se află numaidecât, se scuză, neliniştit deodată de privirea fixă a doctorului.

La ce bun curiozitatea şi umilirea? Oare pentru avere îşi pierduse capul Victor?

Meseria de medic obişnuise pe Pădeanu să citească pe chipuri, obişnuinţa devenise ştiinţă şi la urmă instinct, o reîntoarecere la starea naturală primitivă după culmea civilizaţiei.

In Victor, spiritul practic, socotita chibzuială a mamei, încă nu-şi arătase luciul urâcios în ochii care erau numai lumină curată, numai avânt. Aripele negre ale sprincenelor întunecau însă flacăra — băiatul ăsta n'avea să ştie să ierte uşor, ca tatăl său. Periculos să arăţi adevărul unor asemenea oameni. Ei sunt flămânzi de tot ce-i poate amăgi, de tot ce face vieaţa

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.statransilvania.ro/mdrr1933-1947

mai frumoasă, mai înaltă, cu preţul de a se aduce jertfă, ei înşişi. Victor s'ar jertfi, gândea tatăl, poate fiindcă aşa îl voia, fără nicio micime. Dar o să-l apere, o să oprească nenorocirea. Cel mai nimerit mijloc ar fi să renunţe doamna Rainu, să-şi ia cuvântul înapoi. Să o silească el. Dar de ce el? Sunt singurul care cunosc taina, doamnă. Dar ce-ţi pasă?

Ghiţă ciocănea iarăşi sfios pe tăblia uşii groase de stejar. Uşi împărăteşti, late şi înalte cât un perete de casă bloc, pe o parte lustruite întunecat şi înrămate cu sculpturi, pe alta îmbrăcate în oglinzi, cu clanţele aurite închipuind lei culcaţi. Îi erau mai dragi decât toată casa boierească, măreaţă în cele mai mici amănunte. Îl cuprindea părerea de rău că nu are cui să le lase, cuiva drag căruia să-i fie dragi ca şi lui.

I se părea că lui Victor, numai lui Victor, i-ar fi tot atât de dragi uşile acelea vechi, măreţe.

BIBLIOTECA CENTRALĂ a „ASOCIAŢIUNII" SIBIIU

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

X.

Marga cobora în salturi de căprioară deluşorul pe care era împlântată vila. Victor trebuise să-şi retragă braţul şi rămase în urmă. Talpa lui lată şi trupul scund, masiv, păstrau o clipă întreagă contactul cu pământul la fiecare păşire, pe când Marga se desprindea ca o minge pentru care atingerea e numai prilejul unui nou salt.

Zoe Rainu le urmărea de pe balcon plecarea. S'a schimbat cu totul fetiţa, mai bine zis şi-a revenit. In ultimele săptămâni, de atâta tristeţă, pierduse înfăţişarea de copilă. Mişcările trupului se încetineau, maturizate. Reizbucnirea veseliei, de când venise Victor, umplea şi apoi închircea inima mamei. Cât o să ţină fericirea ? Nimic, niciodată n'ar mai putea să o bucure deplin, să ucidă întrebarea şi porunca : „cât ne mai rămâne ? „Grăbiţi-vă !".

La poartă, Marga aştepta pe tovarăşul rămas cu cinci paşi in urmă. Când Victor o prinse de braţ, fata ridică ochii şi zâmbi spre cerul cenuşiu cu hărţi de nori fumegoşi.

— Iarăşi începe ploaia !

Tărâitul subţire care exaspera de o lună de zile pe vilegiaturiştii Sinaiei, plăcea numai Margăi. La fel îi plăcea şi când încetau picurii şi ieşea o clipă soarele de după nori ca într'un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.statransilvania.ro/mdrr1933-1947

joc de-a ascunsele, tot atâta farmec aveau munții fără cap sub fumul care izvora din ei, ca și atunci când apăreau întregi, cu frunțile verzi în aerul limpede. Devenise minune pentru ea acum și faptul că seara se face întunerec iar dimineața lumină, era tot atâta farmec în liniștea de pe munte și în înghesuiala din cazino, era caraghios să aștepți un ceas până-ți servește masa la restaurant și că nu poți să te îmbraci decât cu jerseuri și fulgarine în timp ce rochiile subțiri atârnă blegi în dulap.

Sub ploaia care se pornise cu picături mai mari, Victor îndoia ceafa — gâtul nu i se deprindea încă fără guler în aer rece — iar Marga o înălța, oferind cerului codițele bălai, obrajii roșii, gura desfăcută. Simți peste ploaie, răsuflarea apropiată a lui Victor.

— Ne întâlnim cu doctorul Pădeanu, Margico.

— Doctorul aici ?

Marga făcu un pas înainte, cu aripele brațelor ridicate. Îi veni să strige „doctore, ce mai faci? eu mă mărit, mă logodesc duminecă".

Doctorul o salută ceremonios, cu ochii albi care păreau de sticlă când nu-i însufleția o bunătate voită. Marga se izbi de privirea decolorată cu o încrâncenare a întregului trup. Sub toată fericirea ei înflorită, stăruia acel gând întunecat, nedesluşit, frică sau presimțire, care deodată luase viață, o formă vie, în ochii sticloși ai doctorului. Trecură alături fără o vorbă. In Victor trecuseră pe rând undele tăcute ale sufletului Margăi, bucuria ei de a vedea un cunoscut, avântarea spre el și apoi frângerea bucuriei ca o întrerupere de viață. Clipele acestea, când simțea gândul Margăi trecând și trăind în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md/1933-1947

el erau ca o dublare a vieții care-l făcea să respire larg și să uite ce era dureros în acel gând, când era ca adineauri dureros. Abia cu o sforțare își dădu seama.

— Ar fi minunat, spuse el, să fericim pe toți cu fericirea noastră. Să dăm lumină din lumină.

Marga tresări de bucurie că fusese înțeleasă. Atâta contopire cu Victor și mai erau totuși atâtea lucruri care rămâneau numai ale ei. Ochii și rolul doctorului Pădeanu în viața lor. Era ca și cum atârnase de el până acum, iar Victor o elibera. Iar doctorul se înnegurase, îi interzicea să fie o femeie liberă. Ce privire din altă lume!

— Mefisto din Faust, gândi ea tare.

— A, mi-amintești că am văzut opera. Semeni cu interpreta Margaretei. Întocmai, ochii, codițele. — Victor o învăluia cu ochi uimiți, ca și cum asemănarea o înfrumusețea mai mult.

— Nu am bijuteriile, Victor.

— Le dorești? întrebă el grav.

— Aș fi dorit numai un zâmbet dela Mefisto. Îl cunoști?

— Prea puțin. Nu știu prin ce mărturisire a mamei, am aflat sau am înțeles, când eram mic, că domnul Pădeanu a voit să o ia în căsătorie. Poate că mă înșel.

Îi păru rău îndată că destăinuise o părere. Întoarse capul ca pentru o verificare, tocmai în clipa când făptura înaltă și țeapănă a doctorului intra pe portița vilei Carola. Nu avea cum să știe că doamna Rainu îl aștepta și de aceea nu venise la masă, nu doar că o durea stomacul, cum spusese. De dimineață, Pădeanu îi scrisese un bilet că vrea să-i vorbească fără martori.

Nu știa nici Marga. Totuși, dacă privirea ei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarsnovena.ro/mdrr1933-1947

,ar fi mers peste cei o sută de pași dintre ei, s'ar fi înspăimântat. Făptura cea dreaptă și neagră urca treptele vilei cu o înțepenire de om care duce vești rele, de ursitoare care aruncă sorții pentru o vieață.

— O masă mică a rămas liberă parcă anume pentru noi, se bucură Victor, intrând în restaurant și așezând pe Marga la perete, cu fața spre sală, ca să vadă toți cât e de frumoasă și de cuminte logodnica lui.

Fata își netezea părul udat și încerca, micșorând ochii, să găsească masa lor obișnuită din partea stângă a sălii, lângă o fereastră. I se păru că deosebește ovalul chipului Amaliei, gâtul ei înalt ieșind dintr'o rochie de stofă castanie, la fel cu părul care prelungea pe ceafă bucle mărunte, desfăcute de umezeală. Dar trăsăturile nu le deosebea până acolo.

— Amalia sau altcineva ? întrebă stingherită.

Glasul îi tremurase aducându-și aminte că, nici șase luni înainte, deslușea toate figurile și într'o sală de două ori mai mare.

Victor ridicase ochii de pe lista de mâncare și-i zâmbea.

— Cum întrebi ? Eu mă găsesc foarte norocos să am o soție mioapă. Dacă se află aci bărbați mai frumoși, nu-i vezi, nu sunt.

— Dar și fără asta, Victor.

Sprâncenele tânărului se îmbinară mai groase, acoperind protestarea.

— Știu. Glumesc.

Atinse degetele Margăi în timp ce se ridica pe jumătate, înclinându-se spre masa Amaliei care-i privea și le răspunse la salut. Fără să-i vadă chipul, Marga simți, în înclinarea prea înceată, o tristeță. Iși făcuseră o plăcere până

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

atunci, să ia masa împreună cu doamna Zotu care mai aduna în jurul ei pe Plopeni, pe Rudolf Jantea și pe Ortansa Ivanciu cu bărbatușău. Trebuiau să alăture două mese. Verva lui Plopeanu se lua la întrecere cu a lui Jantea și înveselea uneori și mesele vecine.

Victor comandase prânzul pentru amândoi, știa ce-i place Margăi și n'o mai întreba. Descoperi apoi în sală pe Ortansa, nasul ei ascuțit de pasăre, ridicat cicălitor lângă un Ivanciu buhăit ca de nesomn. Plopenii nu erau la nicio masă, se vede că schimbaseră restaurantul. Jantea se făcea nevăzut zilnic, pornea în mici plimbări până la Predeal sau Brașov.

— Suntem niște egoiști, Victor. — Marga urmărise ca prin pâclă, mai mult ghicit, tristețea gâtului înalt, aplecat rar pe farfuria cu mâncare. — Amalia este cea mai bună prietenă a mea.

— A fost, Marga. Acum eu sunt cea mai bună prietenă a ta. Și cea mai puțin bună. Și cea mijlociu bună.

Da, așa înțelegea și ea căsătoria, ca o rupere de tot. Dar orice rupere doare. Se simți deodată îndepărtată de fericirea prea întreagă a lui Victor. Prea vorbită. O auzea cu un sunet de mică sfărâmare.

— Nu-ți pare minunat, Mărgico, să stăm de o parte numai noi și să ne înțelegem așa bine. Parcă și suntem căsătoriți. Se spune că timpul logodnei este cel mai frumos. Dar la noi n'are să fie nicio deosebire. Noi niciodată n'o să ne certăm ?

De sigur că nu. Dar o deosebire trebue să fie. Trebuia să vină căsătoria nu ca o urmare sau sfârșit dar ca o aventură începută independent de orice. I se păru deodată prozaic Victor, sprân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/mdrr1933-1947

cenele lui coborau prea stufoase. Nasul avea narinele late, buzele erau prea groase, tot ce găsise desăvârşit până atunci, se şterbi puţin. Numai buna înţelegere aştepta el dela căsătorie ? Ea voia să se întâmple o minune, ca o deschidere de ceruri.

Amalia Zotu, singură la masa de care culcase la venire spetezele a cinci scaune — socotea pe Plopeni. pe Zoe Rainu şi logodnicii — pierdea pofta de mâncare cu fiecare scaun cedat. Pierdea mai mult. Obrajii se trăgeau. carnea lăsa pometii goi, pe care fardul numai era coloare înviorătoare. era fard, gura uita în jos colţuri oblice, ochii stingeau luminile tinereşti. Pe Ortansa o zărise dela început. dosită pe jumătate după gazeta cu care Ivanciu începea totdeauna mesele. Ortansa se izola. ştiind probabil că Plopenii schimbă din acea zi restaurantul. Tina găsise mijlocul acesta ca să mănânce în linişte, afară numai dacă nu-l găsise chiar Plopeanu, ca să scape de cicălelile geloase. Faptul că e socotită încă primejdioasă. nu-i aducea de astădată Amaliei o măgulire. Nu-i micşora lipsa lui Emil Plopeanu de lângă umărul ei — şedeau totdeauna pe scaune alăturate, înghesuite — nu-i micşora lipsa glasului sonor bărbătesc, uneori răguşit de mult fumat. lipsa mâinii lui mari. îngrijite, care-i aducea mereu. cum i-ar aduce daruri, pâine, vin. solniţe, lucruri de care avea totdeauna mai puţină nevoie decât de gestul mâinii venind spre ea. însoţit şi de zâmbet. ca o mângâiere venind prin aer. Toate acestea, nu le-ar putea înlocui deocamdată cu nimic în lume.

Dar pe Marga Rainu cu cine o va înlocui ? Câte fete ca Marga o îndrăgiseră şi apoi se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1933-1947/

depărtau fără lămuriri. Măritate, o scoteau din intimitatea lor. Femeilor măritate li se pare că o femeie singură le intră în casă numai ca să le ia bărbatul. Pentru o părere se răzbunau, răscolindu-i viața. Ce memorie neîndurată are lumea pentru tot ce-i rău.

Dar ce era rău? Ar fi dorit să-i vorbească cineva deschis, nu în spate, sau cu subînțelesuri. Nu făcuse nimic ca să-i fie rușine. A divorțat ca să nu înșele, să nu trăiască din banul unui bărbat pe care nu-l iubea. Alte femei în aceeași situație nu au scrupule, păstrează fațada de femei măritate și li se spune cinstite. Ea a dat jos fațada și a preferat să fie cinstită într'adevăr, nu convențional. Te iartă cineva când dai asemenea explicații?

O pierde și pe Marga, după Plopeanu. Blestemul vieții ei, să fie mereu singură, o femeie singură. Ar fi putut să se mai mărite, dar zece ani de libertate deplină dau și unei femei deprinderi de om burlac. Nimic n'o supăra acasă. Era minunat să fii singură, să nu-ți bați capul decât cu nevoile tale, să chemi tovărășia unui bărbat numai când o dorești, să ici din dragoste numai partea frumoasă, feeria, minciuna să zicem, să nu mai fii nevoită să trăiești și în dosul cortinei, mărunțișurile, certurile și umilințele de acolo.

Era minunat dar erau totuși mai puține clipele pline decât cele deșarte — de silă, de căutare — mergeau cele pline tot împuținându-se și tot mărind spaima că vor lipsi de tot. Iată, la o masă în restaurant, pe doamna Mirea. O știa toată lumea, părăsită și nenorocită de un bărbat strengar, cu nerușinări de sultan. O congestie în iarnă, vindecată greu, îl potolise, înspăimântat,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

și de atunci doamna Mirea îl avea în sfârșit numai al ei, după treizeci de ani de așteptare. Nu mai era tânăr, nici nu-i mai trebuia un soț tânăr, îi ajungea tovarășul, prietenul de bătrânețe, pe care Amalia, după toate fericirile ei, nu avea să-l aibă, nu avea să-l reconstitue din nici un fost iubit, ori cât de înflăcărat ar fi urmărit-o pe vremuri. Aceia pierduseră toți pentru ea înfățișarea materială, rămâneau pentru totdeauna umbre, scrisori, amintiri, nimic.

Isprăvise masa. Afară ploaia încetase. Dintre nori ieșea încet un soare mic și palid ca luna. Era plăcut pentru o plimbare în sus pe șosea. Bătea ușor vântul și autostrada lucioasă se usca numaidecât.

Dar ca să o ia razna în colind singură, trebuia să fie turistă din vocație, sau roasă de o durere, sau puțin nebună, cum spun oamenii în grup de cei singuratici.

Amalia plăti dejunul, scoase din obișnuință oglinda din poșetă. Se miră să-și întâlnească figura așa cum era la plecarea de acasă. Ii mai rămâne ceva dacă mai poate să înșele pe alții măcar. Jumătățile de oră în felul celei trecute, ucid numai înăuntru. Aparența o mai are de femeie iubită, proaspătă, vie. Mai poate să trăiască.

Ieși din restaurant dreaptă, zâmbitoare, cu o imagine în ochi, încă nu în gând : cineva dela mesele înșirate până la ușă se ridica să o salute, dar ea trecuse înainte, îi era parcă teamă de întors capul, ca și cum masca ar fi putut să cadă.

In ușă, o izbi aerul rece, îi împrăștie gândurile. Pe șosea, vântul aducea picuri proaspeți din brazii uzi și un miros de munte coborît să se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indr:1933-1947

plimbe prin sat. O oră potrivită pentru boieria lui singuratică — lumea se află prin restaurante sau prin vilele gospodăreşti. Un băieţaş roşu în obraji ca un măr, cu trei gazete sub braţ, mari cât el, le striga titlul cu o gură mare, ştirbă. Glasul abia piuia, fără nădejde. Amalia se gândi să i le cumpere pe toate şi să trimeată copilul acasă, când zări la zece paşi în sus, pe Emil Plopeanu. Se apropia cu paşi vioi, uşor săltaţi. N'o văzuse — privea în dreapta arhitectura liniară a unei vile noi — dar aveau să se încrucişeze. Cum să poată rosti altfel „sunt tristă" ? Nu găsea, i se părea că se apropie mai mult decât un om. ceva mare, mult, care înnăbuşe, care goleşte locul pe unde trece. Zâmbi rătăcită, amintindu-şi imaginea: muntele coborît să se plimbe prin sat.

Goni aspru întrebarea gata de izbucnire „de ce n'aţi luat prânzul cu noi". E uşor de întrebat aşa, numai când nu-ţi pasă de motiv. Goni şi altă întrebare care împingea un val cald în piept „veneai încoace pentru mine?"

Plopeauu întoarse capul abia când fu la cinci paşi, tresări, apoi se plecă — era cu capul gol — ţinu spre ea ochii serioşi tocmai atât cât nu se poate întreba nimic. După aceea, trecuse. Amalia îşi simţi genunchii tăiaţi.

Se opri în faţa unui chioşc de ziare unde un băiat scotea afară trapezurile cu afişe. Literele negre, mânjite în ropotul trecut, izbeau atenţia ca un răcnet. Războiul iminent, Europa în stare de alarmă, Războiul, Războiul. Recitea, nu găsea de loc în clipa aceea sensul grav al cuvântului. Ce era războiul ? Ceva atât de greu de îndurat ? Genunchii îi tremurau mai tare, abia ţinea picioarele drepte. Deocamdată, nimic nu era mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

grav şi mai greu de îndurat decât gândul că un om la care ţii se depărtează de tine cu un bunăziua uscat.

— Ce doriţi? întrebă debitantul, din prag, văzând o doamnă nehotărîtă lângă prăvălioara lui în care, pe lângă tutun şi ziare, îngrămădise un bazar de mărunţişuri, mărgele, pulovere, espadrile.

— Dă-mi... mărci. Pentru două scrisori poate să fie.

Ar fi spus mai drept „dă-mi un scaun, o să cad jos".

— Poftiţi înăuntru, doamnă. Avem şi noutăţi de sezon.

Inainte de a intra, Amalia mai întoarse capul spre drum. Plopeanu se depărta cu alt pas, greoi, târît. Pasul târa după el un trup care nu voia să meargă. Nu voise însă nici să se oprească. Dar ce voia, unde pornise? Singur după dejun, când de obiceiu intra în casă măcar pentru o oră. Se ferise să fie oprit pe drum. Se ferise, dar nu *voise* să se ferească. Aşi! cum poţi să fii sigur de gândul altuia, când nici de al tău nu eşti sigur, nici tu nu vrei ceva în mod sigur. Doreşti disperat un lucru când te temi că nu-l mai ajungi şi alungi bucuria care te întâlneşte. Sau n'o recunoşti, clipa aceea anumită, acea una, pe care n'o voim atunci când se oferă, nu ştim să o primim, clipa aceea plină, să o spargem şi să-i golim *atunci* bucuriile. Deoarece se întâmplă, nu credem că aceasta-i clipa cea mare. Intre ea şi Emil, a venit clipa? A trecut?

La vilă, etajele comunicau prin terase. Camera Zoei Rainu îi venea Amaliei în drum. Se gândi să-i bată în geam „nu te simţi bine, doamnă Zoe, de ce n'ai venit la masă?" dar auzi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mcr1933-1947

vorbă înăuntru. Un glas gros, scurt, ;,trebue, trebue, și plângoșenia subțire a Zoei „nu pot, doctore, nă mă înțelegi..."

Se feri din geam și urcă repede etajul următor. Îi rămase însă urechea plină de plânsul subțire, adunat cu atâtea alte plânsete ale ei, ale tuturor „nu mă înțelegi, nu mă înțelegi...".

11639. — 8

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1933-1947

XI

Intrând la vila Carola, doctorul Pădeanu își spusese că o jumătate de oră îi va fi deajuns ca să o rușineze pe doamna Rainu. Toată ținuta lui, țeapănă în pardesiul strâmt, negru, arăta siguranța, hotărîrea neclintită. Părea un program viu care va îndeplini punct cu punct la ceremonie, tot ce a fost bine stabilit și gândit.

Ieșind după jumătate de oră dela doamna Rainu, Pădeanu coborîse scările cu mâna tremurând pe rampă. Jos, se opri un moment înainte de a începe panta spre poartă.

Nervi slăbiți, diagnostică el din obiceiu. Repaos și să nu mă mai supăr. Era mai cuminte să plec, m'aș afla acum în Italia, aș sta în extaz pe marginea lacului Como, acolo unde m'am simțit anul trecut aproape de cer, de Dumnezeu, într'o lume ruptă din frumusețea fără hotar a paradiselor visate.

Chema poetic imaginea și starea de spirit de atunci ca să ccarnă prin sita lor vuietul glasului doamnei Rainu. „Ce ai dumneata cu noi? De ce nu ne lași în pace ? N'am mai auzit să se amestece un medic în treburile clienților. Ești doctor, altceva ce ești, ha ?"

Ajunse în șosea gâfâind și coti spre Hotel Palace. Să-și ia geamantanul și să plece numai-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947/

decât din Sinaia. Două ore până vine trenul, mai bine să le petreacă în gară. Peronul și sala de așteptare îți pun la îndemână o lume a lor, și strâmtă și fără margini, cu darul de a-ți amorți orice gânduri în afară de călătorie. „De ce, de ce?" Și glasul ăsta din urechi are să tacă acolo.

Lidiei are să-i scrie. Nu mai vreau să mă amestec, nu am niciun rost. Copilul meu? Să se svârcolească pentru el acela care s'a bucurat de dânsul.

Tresări. Din partea opusă, veneau Victor și Marga. Tocmai ieșeau din restaurant și nu-l zăriseră încă. Își vorbeau de aproape, cu zâmbetele întoarse unul spre altul. Pădeanu trecu pe cellalt trotuar. In clipa următoare, se ruși nă, apoi își dădu dreptate. „Ar fi trebuit să-i felicit. Iată la ce ipocrizii ne silește viața, formele, cum spune Lidia".

După ce tinerii trecură, Pădeanu întoarse lacom privirile, curiozitatea, sfâșierea lui.

Cât de potriviți erau, de contopiți prin brațul strâns unul în altul, prin ochii care nu se mai desprindeau din lumina celorlalți, prin mersul în același pas, mersul legănat de îndrăgostiți care pare ritmul unui cântec. O dragoste în viață, una singură! Era să fie oare și blestemul vieții lui Victor, ca și al lui?

Să fie așa, iubirea să dureze, dar fericirea lui Victor, fericirea, cât ar putea să țină? Câteva luni, un an, până ce cade trăsnetul, până ce boala Margăi cuprinde ochii și-i întunecă de tot.

Un an de fericire adică nu înseamnă nimic? Nu e mai mult decât nimic? N'ar fi dat el, nu ar da și acum jumătate din restul vieții pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933_1947

un an plin, un an de rod în uscăciunea ce-o trăieşte.

Destul. Altceva. Frumoasă zi ! Frumos parc ! O clipă tot ar fi bine să se odihnească pe o bancă şi pe urmă să-şi ia bagajul. Să te afli în Sinaia pe un asemenea timp şi să fugi !

In orele de după prânz, parcul era deşert. Norii se împrăştiaseră, razele soarelui veneau mai calde, ca dintr'un cuptor care se înfierbântă treptat. O bancă, lungă ca pentru zece oameni, părea că-l chiamă. Scoase pălăria, pardesiul, le puse alături. Trecu batista de olandă peste frunte. Linişte, nu era vinovat de ceea ce se întâmpla, nici pentrucă Victor îşi pierduse capul după o fată, nici pentrucă el tăbărîse cu nepusu'n masă la mama fetei.

Am fost rugat să mă informez, explicase el rece doamnei Rainu. Mă simt răspunzător, e firesc. După cele ce v'am spus despre boala domnişoarei Marga, felul cum dumneata grăbeşti căsătoria, mi se pare ciudat. Se stăpânise la timp ca să nu spună necinstit.

Scena se refăcea în minte. Necazul doamnei Rainu venea spre el cu un gest svâcnit al mâinii „ce-ţi pasă ?".

„Dar bine, dă-ţi seama că faci nenorocirea unui băiat care are şi el o mamă ?".

Privise cu spaimă obrazul văduvei de pe care se jupuia treptat învelişul de femeie de lume şi apărea de sub mască un chip răscolit de furie, sălbăticit. Sbierase, bătuse în masă.

„Eu mă gândesc la fata mea, domnule. Numai de binele ei îmi pasă, numai la fericirea ei mă gândesc. Dacă ai fi tată n'ai fi venit să-mi cauţi vină. Ai şti că pentru copilul tău calci tot ca să-l aperi, ca să-l faci fericit. — Glasul căzuse o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

clipă. — Măcar puțin, cât pot... Cu ce drept mă oprești ? — Ochii luciseră deodată ca la o fiară.

— De ce te amesteci dumneata, de ce ?

Plecase fruntea. Ar fi voit să cadă în genunchi, să mărturisească umilit „Victor este copilul meu, te roagă un tată, nu-l nenoroci. Cu o soție oarbă, jumătate din viața unui bărbat e tăiată. Lasă-mi-l pe Victor întreg. Ești mamă, ne înțelegem...".

Dacă ar fi putut să vorbească așa, ar fi ajuns la inima mamei. Ar fi înduplecat-o. Iarăși adevărul se dovedea fricos, rușinat de o formulă, cuvântul dat Lidiei, doamnei Lidia Mazilu „niciodată n'o să se afle !".

Destul ! Se silí să nu se mai gândească la nimic, să facă gol în creier. Mai multă voință. Dacă voința nu răspunde la chemare, lupți cu nesimțirea. Dacă nu reușești să omori gândul, atunci îl înlocuești, împingi durerea și te ridici rău deasupra ei, adică tare, om ca toți ceilalți, gândindu-te numai să-ți fie ție bine.

Nu mi s'au lăsat bucuriile de care are parte un părinte, să nu mi se arunce datoriile. Stau la București numai mâine și seara iau negreșit Simplonul. Nimic nu frânge mai de istov gândurile chinuitoare decât drumul, perindarea priveliștelor, lumea schimbată, ieșirea din obișnuiri. Călătoria a fost întotdeauna calmantul meu anual.

Respiră adânc, plimbă ochii îndulciți peste parcul muiat în soare jilav și aer proaspăt. Respira liniștea, răcoarea, tăcerea, cum ar fi înghițit leacuri în care și medicul are încredere.

Un colț de ziar ieșea din pardesiul vălurit pe dos. Un colț de titlu „Războiul euro...". De două zile nu mai citise atent ziarele. A, da, războiul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

se apropia. Se mai poate călători într'o Europă sub arme? Atâtea voinți înfrățite în sbaterea lor pentru pace, luminate timp de douăzeci și cinci de ani de stindardul păcii, tot aci au ajuns, în 1939, la război, singura deslegare?

Gândul recăzu în apele lui negre, reîncepu vuetul. „Pentru copilul tău, calci tot". — Vorbele îl usturaseră, loveau în tâmple cu svâcniri.

„Ei, și dacă nu mă încred în diagnosticul dumitale? Marga este deocamdată o fată ca toate celelalte. Ce se va întâmpla pe urmă, nu poți să știi nici cu altele. Ia zi că aș fi măritat-o de anul trecut, când nu se arătase boala".

„Bine, zic așa, rânjise el. Dar dumneata mai zici că prețul unei case arse poate să se urce pesté noapte la milioane?"

Zoe Rainu se roșise cu pete, ca împroșcată cu cerneală.

— Cine a vorbit de milioane? Victor o iubește pe Marga, auzi? Poți dumneata să înțelegi cuvântul ăsta, o iubește?

Pădeanu își șterse fruntea din nou. Se înfierbântase și batista. Din capătul aleei, venea Victor singur, sprinten.

Cu o sforțare, doctorul izbuti să pună frâu sbuciumului. Stăpâni și ticul nervos care-i urîțea fața, compuse zâmbetul binevoitor obișnuit — profesiunea îl învățase jocul acesta în public ca pe un actor.

— Grăbit, domnule Mazilu? Nu-mi ții de urît câteva minute?

Simți pieptul cald înfiorat când obrazul închis al lui Victor se lumină.

— Cu cea mai mare plăcere, domnule doctor. De când sunteți în Sinaia? Dacă rămâneți până duminecă, vă poftesc de pe acum la logodna

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mea. Avem un salon mare la vilă. Logodnica ați văzut-o adineauri, zâmbi, respirând adânc.

Totul părea frumos, bine făcut, odată pentru totdeauna hotărît. Așa trebue să se întâmple, să ne supunem, nimeni nu poate desface soarta.

— Doresc din toată inima să fii fericit, domnule Mazilu.

Felicitarea căzu cu glas greu, ca o zodie, încât amândoi amuțiră un moment. Ochii lui Victor urcaseră spre vila Carola, ca pentru o împărtășire, ai lui Pădeanu căzură pe hainele lui Victor — băteau în albastru, ochii Margăi fac în umbră un asemenea albastru vioriu —, pe spatele lat al tânărului — s'a desvoltat cu sporturile desigur, el, tată-său, a avut totdeauna umerii înguști, cu osul grumazului ridicat, ca la un om de carte, de studii, și nimic altceva.

— Credeți că o să avem de astă dată războiu? întrebă Victor, gândindu-se că preocuparea lui cea mare, logodna, nu putea să fie și a altora.

Se acățară de subiectul zilei.

— Războiul privit în amănunt îmi pare ceva cumplit, înfricoșător, spuse Victor, dar privit mai de sus, îmi pare cel mai măreț lucru din lume. Gândiți-vă, domnule doctor. In fruntea fiecărei țări stă un om copleșit de răspunderi, și care a luptat până atunci să-și deprindă supușii cu o viață de pace, de bună stare care naște fără vrere egoismul. Deodată cade primejdia, o deslănțuie vecinul sau chiar capul țării lui, pe dreptate sau nu. Cum se face că se ridică atunci la un singur semn poporul care nu se gândea decât la bună starea lui? Unde a stat până atunci simțimântul acela de care nimeni nu-și vorbește vreodată, iubirea de patrie? Cum se întâmplă pornirea aceasta la moarte în cântece,

Muzeul Digital al Romanului Românesc

într'o ardere de inimi la care nu găsești asemuire cu nimic ? Cât își apără omul făptura lui de carne acasă la el și cât de generos și-o dărueşte îmbrăcată în uniformă. De aceea, războiul întruchipează pentru mine ceva de admirat, de necrezut. Vi se pare că greșesc ?

— Nu, fiindcă ești tânăr, îți șade bine să vezi într'un lucru numai ce este de admirat. Aveai mi se pare abia doi ani când noi, cei care avem azi, peste patruzeci, ne încăleram pe șapte fronturi europene și ne sdrobeam capetele, dintre care atâtea erau, fără îndoială, geniale. De atunci am trăit cu nădejdea că armamentul nou, perfecționat până la minune, are să facă războaiele cu neputință. Acum armele acestea zăngănesc a război și, ce credeam până acum, am uitat. Cum se aprinde o scânteie într'o țară, judecăm dintr'odată altfel. Căpătăm o nebunie necesară, una din nebuniile care deocamdată sunt necesare pe lume.

Victor zâmbi ca de o glumă.

— Altele care sunt ?

— Dragostea, de pildă.

Doctorul se întoarse cu toată fața și privea drept în ochii lui Victor, care-i coborî, îmbinând și strașina sprâncenelor deasupra lor. Buza plină de sus tremură puțin.

— În medicină, dragostea este notată ca o stare anormală, domnule doctor ? Poate să fie adevărat. Într'o viitoare lume mecanică de înțelepți, se va găsi poate mijlocul să ne blindăm și inimile Dar oare atunci viața ar mai merita trăită ? Frumusețea ei, căldura, sufletul, unde le-am mai găsi atunci? Știu, ne-ar despăgubi atâtea lucruri înalte, savante. Dar mie mi se pare că atunci nu ar mai fi nici acelea, fiindcă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1933-1947

la toate, dragostea le dă astăzi îndemnul, bucuria și puterea ca să le începem și ca să le ducem la capăt.

Pădeanu simți inima bătându-i iarăși prea iute. Discuția luase întorsătura care aducea în mod firesc pe buze sfatul. Să știe, să știe cât mai e timp.

O datorie omenească ar fi pentru oricine, dar lui îi era oprită. Rugămintea doamnei Rainu suna aspră în urechi „pe cuvântul dumitale, doctore!". Secretul profesional l-ar birui numai datoria de tată. Nu are însă nici dreptul de a vorbi al tatălui.

Începu să vorbească și sbuciumul se opri, cuvintele îi puneau un frâu.

— Domnule Mazilu, la vârsta dumitale poate că vezi în mine un om sfârșit, deși nu am mai mult de patruzeci și șapte de ani. Nu am voit să spun că trebue să ne ferim de dragoste ca de o nebunie primejdioasă. Ar trebui numai să luptăm cu noi ca să fim mai lucizi. Căsătoria este o răspântie hotărîtoare, de unde nu trebue să alegi drumul cu mintea beată.

— Nu-i dragostea cel mai bun sfătuitor?

Pădeanu duse palma spre tâmplă, acoperi obrazul care tremura cu svâcnituri.

— In medicină există o boală de ochi gravă și cu nume frumos, amauroza. E o întunecare treptată a vederii care sfârșește cu orbirea. — Se aplecă și sorbi vântul de pe alee.— Despre aceasta nu pot să vorbesc acum, spuse el greu. Dar mai este o întunecare a minții, o amauroza de luciditate a îndrăgostitului. Nu definitivă, din păcate. Te limpezești, dar e prea târziu. O căsătorie se cere pregătită un timp mai îndelungat. Un an măcar, domnule Mazilu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvania.ro/mdrr1933-1947

Vorbele, împinse greu, se aşezară între ei ca o undă de aer rece. Victor se depărtă puţin pe bancă. Pădeanu respiră adânc de trei ori ca să reguleze bătaia inimii. Nervii, nimic altceva, se încurajă iarăşi şi încordă auzul spre răspunsul lui Victor care nu venea. Era gata, era răspunsul veşnic. „Marga nu-i ca celelalte". Dar îi părea o mânjire chiar numai discuţia asupra alegerii ce făcuse. Pădeanu îi ghici gândul, ştiu că era de prisos să-l aştepte vorbit.

— Te duci pe la Cazino, domnule Mazilu? Joci?

Se apropiară, uşuraţi deodată amândoi, ca doi acrobaţi după ce s'au coborît de pe sârma primejdioasă.

— Joc puţin, vă spun drept mi-e frică, nu atât să pierd cât să văd că nu am noroc, dacă s'ar întâmpla să nu am. Mă distrez însă nespus să privesc pe cei care joacă.

— Psihologia jucătorului?

—A omului din jucător. In faţa movilelor de bani, când cineva câştigă mult sau mai ales când pierde mult, devine deodată altcineva, sau devine el însuşi în sfârşit. Natura n'a prevăzut banul în traiul omenesc şi cu toate acestea, prin ban, prin teama şi lăcomia de ban, se arată firea ascunsă. Omul aruncă masca. Ce descoperi, te face uneori să petreci.

— Incă nu te-a durut micimea omenească dacă râzi de ea.

— Adevărat, nu. Ca advocat, am destule prilejuri s'o scot la iveală. Cei mai răi şi mai josnici, aceia se sbuciumă cel mai mult ca să se arate cu faţă de om al cinstei, cu sufletul ce nu cunoaşte pată. Imi pare ceva de haz să ajungi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

să poţi deosebi numaidecât pe omul rău, făţarnic, parcă ar fi însemnat în frunte.

Pădeanu se desfăta ascultându-l. Să mai vorbească, să-l mai audă. De vreo două ori îl fulgeră gândul „am să pierd trenul". Îndată îşi ţistuia gândul „ei şi: pot să iau rapidul de noapte". O moleşeală îl învăluia, ca o pâclă. Privea pe Victor de aproape, ca şi cum nici el nu-l vedea în pâcla lui. Îi rămase privirea pironită pe gât, prea alb faţă de obrazul negricios, pârlit peste cât era brun măsliniu. Aşa era şi el în tinereţe, când nopţile de nesomn şi de citit nu-i aşternuseră încă pe pomeţi coloarea searbădă a hârtiei. Tresări, era aproape să ţipe, când Victor sucise puţin capul şi se descoperise sub guler, spre ceafă, o aluniţă. O avea şi doctorul, tot aşa ovală, aproape neagră, numai ceva mai jos, lângă umăr. I se umezeau ochii. Nu poţi rosti chemarea dulce „băiatul meu drag", dar de ce să doreşti atât de mult ? Ai copilul tău alături, îl asculţi cum vorbeşte, frumos, cu judecată. Îţi spui „este ceva din mine în el" şi ţi se umple sufletul. Are un trup sănătos, pornit pe muncă şi ani mulţi şi pentru aceasta îmi datorează şi mie mulţumire. Nu-mi datorează nimic, este atâta răsplată, este copleşitor de mândrie gândul că sângele tău curge curat, bogat, în trupul tânăr de alături.

Acasă, în biblioteca înţesată de cărţi şi chiar dincolo, la saltarul cu scrisori de dragoste, niciodată n'a înţeles, când se gândea la Victor, cât de turburător poţi să te simţi tată.

Tresări. Cineva dăduse bună-ziua.

Rudolf Jantea trecea pe alee şi se oprise din politeţă. Victor băgă de seamă că părea mai slab, mai îmbătrânit. Salutase pe doctor fără

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mor1933-1947

nicio mirare, ca şi cum îl văzuse şi în ajun, sau ca şi cum prin Sinaia trec toţi într'o zi sau alta.

— Ce mai faceţi ?

— Tâlcuiam, răspunse glumeţ doctorul, subiectul dumitale favorit, dragostea.

Jantea râse nesigur, privi pieziş pe Victor. I se părea că zâmbetul tânărului îl înfrunta, un surâs de boxeur, care a câştigat partida. Tinereţea tuturor, de altfel, îl revolta de câtăva vreme. Oricât de abătut era, gluma la el pornea totuşi din obişnuinţă.

— Pun rămăşag că doctorul vorbeşte de dragoste ca despre o boală. Poate s'a găsit şi microbul, nu ? Mi-ar face plăcere să-mi faci rost de unul, doctore, şi să mă laşi să-l ucid la microscop cu mâna mea, pe îndelete.

Victor tresări, sguduit de cruzimea glasului.

— Eşti sinistru, Jantea, spuse doctorul.

— Se vede ? Fac bine dar că mă pregătesc să mă ascund în pădure. Plecam spre castel.

— Ne urcăm cu dumneata, spuse îndată Pădeanu.

Izbucnise dorinţa să-l mai ţină pe Victor, să-l privească şi să-l asculte mai în voie, cu al treilea între ei. Dar abia începuse poteca şi se opri, turburat de un gând ca de o lumină pe care ţi-o joacă cineva pe dinainte, ori în ce parte te-ai întoarce. Cum de nu-i venise gândul ăsta dela început ? Dar acum intrase în cap, sfredelea în creier. Trebue să stea să chibzuiască, să înţeleagă dacă ţâşnirea aceea luminoasă era salvarea sau iarăşi se înşela.

Se opri, găsi o minciună.

— Ce uituc sunt, am dat întâlnire unui coleg, la hotel. Imi pare rău, pierd şi plimbarea şi doi tovarăşi plăcuţi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

Ceilalți doi se treziră singuri pe urcuș. Se întrebau dacă tovărășia mai plăcea celuilalt. Aveau mai multe pricini de ură decât de simpatie.

Oare n'am amestecat mereu a urî cu a iubi ? își zise Jantea. Apoi, Mazilu este singurul om cu care pot să vorbesc despre ea. Față de nimeni nu m'am mai umilit cu destăinuiri.

Apucă de braț pe Victor cu o mână care silea ascultarea și întărea înțelesul vorbelor.

— Până la ora când se deschide cazinoul, trebue să umblu. La masa de joc, mă simt bine și când pierd. Banul nu m'a făcut niciodată să tremur mai mult decât e nevoie ca să amorțesc o suferință. Iar după miezul nopții, cognacul, neapărat, înțelegi ?

Victor nu găsi decât un mormăit milos cu o ridicare din umeri. Jantea se înfierbântă.

— M'ai întrebat în seara aceea cum de am ajuns pervers și rău. Știi că am fost căsătorit, Mazilule ? Aveam douăzeci de ani și iubeam ca acum, fără măsură. Era o fată brună, cu profil grecesc, cu buze foarte subțiri, cu frunte îngustă. Avea un fel de a râde, cu capul dat pe spate, care mă înnebunea. O văd, uite, cum i-aș privi portretul. Femeia aceea m'a cotropit. O țineam ca pe o icoană și ea mă înșela. Cu unul, apoi cu altul, după care s'a și dus. Din dragostea aceea, Victore, m'am ridicat rău, cu voința de a face rău, aș zice, cu scopul ăsta singur am mai rămas să trăiesc, ca să mă răzbun, să răzbun lumea, pentrucă o femeie a murdărit o dragoste frumoasă. Uite cum ființa pe care o iubești poate să devină demonul tău, să-ți deschidă iadul. — Se opri, cu gâfâitul lui scurt. — Adineauri, doc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

torul Pădeanu, nu asemănase cumva amorul cu nebunia ?

— Doctorul mi-a vorbit de o întunecare a minții în dragoste, comparând-o cu o anume întunecare a vederii, numită în medicină amauroza.

— N'am auzit. Cuvântul sună frumos. Și se potrivește. Amauroza, amoroza. O întunecare a minții, se prea poate. Și cât am fost de lucid după aceea, douăzeci și cinci de ani. Cât de stăpân, cât de puternic m'am crezut, m'am făcut cu voință. Să joc pătimaș și să rămân rece. Încă o femeie și încă una să se târască umilită, înfrântă. Am trăit asta și mă întreb, acum vine întunecarea pentru mine sau atunci era ? Simt că mă schimb, mă fac bun. N'am întâlnit încă o fată ca Marga. Poate nici nu te-ai gândit cât am fost de bun, m'am dat de o parte îndată, nu v'am turburat cu prezența mea. Ar trebui să-mi mulțumești, Mazilule.

— Marga mă iubește !

Cum îl ațâța glasul ăsta tânăr, ca un trâmbițat de cocoș. Să-l învețe să fie mai modest.

— Crezi că-i deajuns ? Că n'aș fi putut să vă fac rău ? Un om ca mine nu mai are rușine. Să turburi o fată de șaptesprezece ani, să-i strecori în suflet bănuiala, gelozia, să-i mânjești gândurile, să-i ațâți simțurile, în jocul ăsta sunt maestru, Mazilu. Și mă ispitește azi mai mult ca oricare.

— N'ai să-l încerci !

Prins în degete tari, umărul lui Jantea se clătina cu trupul întreg. Obrazul era cafeniu, o spumă ușoară pe care Mazilu i-o mai văzuse, albea colțurile gurii. Inversunarea cu care vor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

bise se sfârşi brusc, se topi într'un geamăt de nevoiaş.

— Nu, dă-mi drumul, cu Marga n'am să-l încerc. Pe ea n'am s'o ating. Mai mult, te rog eu să o cruţi, să o fereşti de tot ce-ar înrăi-o, să nu atingi îngerul din ea. In seara când ai venit la Sinaia, ţi-am făcut apologia unui anumit fel bărbătesc de a ne purta cu femeile. Dar nu cu Marga. Imi pare rău că ţi-am vorbit ca atunci. S'ar putea să te ispitească.

— Nicio primejdie.

Il înfuria pe Victor numai să audă numele Margăi în gura nebunului. Şi să-i mai fie şi dator pentru că-i dăduse camera în prima noapte. In schimb, cu câtă bucurie ar fi lungit vorba cu Pădeanu. Il vedea rar la Bucureşti, vorbeau puţin, nimicuri, şi adineauri, pe bancă, simţise o apropiere neaşteptată de el, o potrivire şi o înţelegere care-i lărgise deodată o lumină nouă în gânduri. Să aibă un prieten ca doctorul Pădeanu, ce noroc. Şi ce uimire să simtă deodată astfel de prietenie, el care se făcuse ursuz de când iubea, împotriva Margăi care părea pornită să îmbrăţişeze lumea. El devenea singuratic, îl supărau şi alţi cunoscuţi, nu numai Jantea, pentrucă-i turburau gândurile, extazul lăuntric. Pentru Pădeanu, cum de l-a năvălit o simpatie atât de caldă, când vârsta şi felul acela profesoral, ar fi trebuit mai de grabă să-l depărteze.

Ajunseseră la castelele regale. Peleşul, măreţ, sever. Pelişorul cochet, colorat cu flori şi parcă râzând prin gurile ferestrelor deschise, le întâlneai în pădure ca o haltă pentru gânduri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

O mare carte de istorie în care era scrisă epopeea unor întâmplări măreţe, stătea de-a-curmezişul trecătoarelor întâmplări trăite de mărunţii trecători dela poalele ei.

Jantea şi Mazilu se întoarseră, coborîră poteca tăcuţi, cu frunţile plecate.

11639. — 9

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.statransilvania.ro/mdrr1933-1947

XII

Gândul care-l turburase neașteptat pe doctorul Pădeanu se împlinea în creier fără puncte slabe de îndoială. Cum nu-l avusese dela început ? Doamna Rainu o să-l întâmpine acum pornită împotriva lui, sbuciumată de plâns. Il va crede mai greu. Sau poate că nu, dimpotrivă, mai ușor, înfricoșată cum era, văzându-l că se îndârjește să-i strice planul.

Intâia oară vorbise șovăitor, aducea numai voința Lidiei. De astă dată ființă în luptă cu voința lui. Cele trei sferturi de oră cât ținuse pe Victor lângă el, pe bancă, l-au făcut alt om. Se simte tată, cum s'ar simți îndrăgostit, cu sufletul în delir. Dar fără sentimentul de coborîre, de capitulare, pe care-l ai în dragoste.

Pentru prima oară l-a ținut pe Victor atât de aproape — cu brațul schițase pe spătarul băncii îmbrățișarea — îl ascultase vorbind, rostindu-și deschis gândul, ideile. Vorbiseră despre războiu, dragoste, subiectele de vorbă obișnuite. Ce fericire să pătrunzi deodată în ființa copilului tău, să-l descoperi format, deștept, simțitor. Te bucuri când se luminează o asemuire în gândurile voastre și chiar deosebirile te dor la fel de duios. Cum îl duruse vederea aluniței pe gât.

Cea mai puternică dorință care te mână în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

vieață, să lași ceva în urmă, a luat trup. Ce înseamnă că pe Victor nu-l chiamă Pădeanu. Forme. Temeiul este că natura, legea ei s'a împlinit. Sângele tău și-a făcut drum mai departe. Să-l știi răzvrătit în noaptea trupului și deodată să-l simți alinat, curgând larg, biruitor, cu vieață pe moarte călcând.

Biruința aceasta îi dă aripi. Spusese Zoe Rainu „treci peste tot când e în joc copilul tău". Nu, iubirea nu întunecă mintea, o luminează. Îi era întunecată adineauri când hotărîse să plece din Sinaia și să lase lucrurile în voia lor.

„Simt în inima mea de mamă că Victor face un pas greșit „gemuse Lidia. La fel i se încrâncena și lui carnea. Fără doar și poate că trebuia să desfacă pe Victor din nenorocirea ce și-o pregătea.

Ajunsese în pragul intrării, la Palace. Portarul și micul picolo galonat, salutau. Să se urce în cameră, să mai stea la gânduri, pentru ce? Nu mai era nevoie, pierise șovăiala; totul era limpede, bine hotărît.

— Nu m'a căutat nimeni?

Intrebarea o puse portarului înainte de a se întoarce din prag, pentrucă trebuia să mai ții seamă să nu fii caraghios și când te sbuciumi pe înălțimi sufletești.

Sus, la vila Carola, Zoe Rainu îl primi cu o mirare încruntată pe obrazul boțit de plâns. Îmbătrânise de adineauri cu zece ani. Marga avea surâsul ei înflorit, nu știa nimic.

— Ce mai face pacienta mea?

Mâna plină a fetei se lăsa moale, încrezătoare, în palma uscată a doctorului, profesional mângâietoare, iar de astă dată mai mult sincer decât profesional. Privise pentru prima oară cu ochi înțelegători ochii de cicoare înflorită. Simți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revistele Sinaia (1933-1947)

o tresărire de remuşcare, o umbră pe hotărîrea lui. „Ce-i aduc unei fetiţe nevinovate ?“.

— Pacienta a uitat că-i pacientă, domnule doctor. Mi-am descoperit singură un leac minunat. Nu mă mai gândesc că sunt bolnavă şi dacă uit, nu sunt.

— Da, e leacul cel mai bun.

Doctorul dădu drumul mâinii, plecând şi capul, cu o descurajare care se risipi spre Marga.

— Cel mai bun, al meu, murmură ea. Dar care mi-l dai dumneata, doctore, tot ăsta ?

Veghea mamei nu lăsă să izbucnească toată tristeţea, toată revolta.

— Mărgico, doctorul nu vine pentru consultaţie. Avem de vorbit despre afaceri şi ai să te plictiseşti. Urcă-te mai bine la Amalia.

Leacul mamei „urcă-te la Amalia“. Marga se supuse mai fără voie de astă dată. Avea încă în minte tristeţea, ca o învinuire, a femeii singure dela restaurant.

Zoe, după ce închise uşa, se răsuci cu o faţă rea, urâtă.

— Mai avem ceva să ne spunem ?

Omul ăsta o scotea din fire. Avea de gând să o terorizeze ? Se îmblânzi însă numaidecât, gata să-l asculte. Ochii albi ai lui Pădeanu, micşoraţi, erau umezi, iar obrazul nu-i mai tremura, stăpânit de voinţa nervilor. Zâmbetul slab, supus, chema supunerea şi de cealaltă parte. Şi apoi — se gândi Zoe — trebue să te pui bine cu oamenii care-ţi cunosc o taină. Pofti musafirul pe un scaun şi capetele lor se apropiară deasupra măsuţei înguste.

— Până nu vine Marga. Pe ea, să n'o turburăm.

Pădeanu, ca şi cum n'o auzise:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvania.ro/indri1933-1947

— Aş vrea să uiţi ce-am vorbit adineauri. O să ne înţelegem altfel.

— Doctore, n'am ce să uit, răspunse trist, mama. Căsătoria Margăi e hotărîtă, e singura noastră scăpare. Eu nu mai am zile multe şi nu pot să-mi las fata de izbelişte.

— Am să-ţi vorbesc pentru binele ei.— Se întrerupeau unul pe altul. — Privesc acum lucrurile numai de partea aceasta.

— Binele ei, lasă-l în grija mea, murmură Zoe.

— Să judecăm cu linişte. Care va fi vieaţa Margăi cu Victor, te-ai gândit ? Băiat tânăr, de lume, silit şi de meseria lui să se ducă peste tot, să-şi facă prieteni. El n'are să renunţe la toate acestea, mai de grabă va lăsa pe Marga de o parte. E de neînlăturat ce-o să se întâmple, umilinţa ei, singurătatea, gelozia. Un bărbat tânăr e mult mai egoist, mai sălbatic în bucuriile lui decât unul matur.

— Şi dacă m'am gândit ?

Glasul îi tremura, mărturisea. Toate acestea făceau parte din visul rău pe care Zoe îl chema şi-l alunga zilnic. Dar să vină un străin şi să mai adauge la el, pentru ce ?

— Un om matur, cu milă şi înţelegere de femeie, mai puţin lacom de vieaţă, iată ce trebuia să cauţi fiicei dumitale. In situaţia ei, dragostea e chin, fata are nevoie de alinare, de linişte sufletească, de o împăcare adormită cu soarta. Un soţ-tată care i-ar continua îngrijirile şi iubirea de acasă. Cu un bărbat tânăr şi mult iubit, ce drame pregăteşti unei oarbe ?

— Si dacă m'am gândit ? strigă mama.— Cuvântul „oarbă" o făcea să svâcnească de câte ori îl auzea. — M'am gândit. Ca să găsesc pe cineva în felul cum spui, am venit aci, pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

asta am cheltuit aproape toată moştenirea, ca să cunosc lume multă şi să aleg. Am fost naivă să cred că au să se petreacă lucrurile ca la cinematograf. Nu am avut de ales. Victor e singurul care a cerut mâna Margăi. Dacă aş avea încă puţin timp să mai aştept. Dar nu am. Mă grăbesc, cum mi-ai spus, se răsti apoi, ca şi cum doctorul, cu sfatul cc-l dăduse „grăbiţi-vă", era vinovat de toate câte se întâmplau.

Din nou însă, privirea de îmblânzitor o frânse. Lacrimi îl gâlgâiau în glas, veneau până în ochi.

— Jantea mi-ar fi cerut-o, cred, îmi părea prins. I-aş fi dat-o, dar am aflat lucruri urîte despre el. Un om pervers. Cu o copilă ca o floare, e păcat. Înţeleg că un bărbat tânăr şi mult iubit nu e o fericire pentru Marga. Dar ce să fac? Cunoşti pe altcineva care să o ia? Nu, că mi-ai fi spus dela început.

Privirea aţintită din faţă îi îndruma telepatic vorbele, parcă i le sufla, aşa încât să vină rândul replicei care-i sta pe buze lui Pădeanu.

— Uită-te la mine, doamnă Rainu. Am aproape aceeaşi vârstă ca Jantea, patruzeci şi şapte de ani. Par mai bătrân ca el, tocmai din cauză că am trăit mai puţin, m'am uzat muncind fără bucurii. Sufleteşte sunt însă mai puţin uzat şi decât un tânăr de astăzi. Nu te-ai gândit că eu aş putea să fiu un soţ bun pentru Marga? Am avere, sunt un om blajin...

Zoe Rainu nu mai asculta. Rămăsese la cuvintele „un soţ bun, un soţ bun" şi le rostogolea în minte, amuţită, fermecată ca de un vis care se îndeplineşte. Pădeanu, celebru, bogat, şi care ştie nenorocirea, nu e nevoie să-l înşeli, să trăieşti cu teama exploziei „m'aţi înşelat, mi-aţi dat pe cap o infirmă!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Cum s'a hotărît Pădeanu, de ce? Cu două ore înainte a vorbit cu el şi nu pomenise nimic. Omul ăsta nu-şi bate joc, nu ne minte, totuşi ascunde ceva, ceva care trebue ştiut.

— Pentru ce faci asta, domnule Pădeanu ? Dumneata n'o iubeşti pe Marga.

— Am s'o iubesc. — Voi să dreagă răspunsul dat prea repede. — O să am grijă de ea. Fiicei dumitale îi trebue un bărbat care s'o îngrijească, să-i respecte suferinţa. Nimeni n'are s'o înţeleagă mai bine decât pot eu.

Se silea să nu-şi clatine nici genele, ochii ficşi trebuiau să treacă în ceilalţi hotărîrea lui ca electricitatea prin contactul neîntrerupt.

— Pentru ce, pentru ce ? bâiguia încăpăţânat mama.

— Îndată după nuntă, aş lua-o în străinătate, aş consulta pentru ea somităţile medicale din Paris. Nu vreau să te amăgesc, dar cine ştie, poate că vreun medic a căutat şi a reuşit să obţină vreo ameliorare în cazuri la fel, încă nedată în vileag. In orice caz, dacă o descoperire se iveşte, eu sunt cel mai în măsură să aflu şi făgăduesc să merg şi până la capătul pământului pentru vindecare. In cazul acesta fericit, făgăduesc să las pe Marga numaidecât liberă dacă ea îmi cere, şi să-i dau din averea mea cât va primi. Dacă mi-o dai de soţie şi-mi ceri să nu mă ating de ea, primesc şi asta.

Tot. tot, orice... Sentimentul că acum e într'adevăr tată, creşte, îi umple inima, toată fiinţa şi vrea să dăruiască tot ce se poate da, bani, mândrie, viaţă. Nicio jertfă nu pare grea ca să-ţi salvezi copilul.

— Ce să-i spun Margăi ?

— Adevărul, bine înţeles. Curată cum e, nici n'ar fi primit să cadă povară cuiva, mai ales

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvania.ro/mdrr1933-1947

să-l înșele pe Victor. Ne-ar osândi mai târziu, gândește-te...

— Mai avea câteva luni să fie fericită, câteva luni... Să i le iau, să-i iau și nădejdea.

Pe chipul doctorului, văzu atâta bunătate că mama se lumină.

— Ești atât de bun, îngăimă ea, înțeleg că o iei pe Marga numai ca să faci un bine. Cui ? nu știu încă, dar îl faci. Așa că nu s'ar putea oare, nu ai voi să mai întârzii, să nu vă căsătoriți decât după ce ne întoarcem din străinătate — merg și eu bine înțeles — și Victor are să aștepte, îi spunem numai pe jumătate adevărul, și numai când aș avea siguranța că vindecarea nu e cu putință... vrei, doctore ?

Se opri, cu simțimântul unei tocmeli înjositoare. Obrazul lui Pădeanu se înăsprise.

— Nu, așa nu, te rog. Cer cu tot dinadinsul căsătoria. Să nu ne amăgim. Nu am cunoștință de niciun leac nou, nici de cercetări măcar. Sperăm numai. Nădejdea pe care o dai unei bolnave, poate să întârzie răul. Dragostea Margăi pentru Victor, am cântărit-o bine ? e o dragoste de fetiță, măgulire naivă, plăcere ca pentru un joc. Așa îmi închipui dragostea la șaptesprezece ani.

Zoe apăsă de două ori bărbia în piept. Așa ar fi bine să fie, așa vrea și ea să fie, să ne amăgim că-i așa.

— O călătorie în Franța — Pădeanu, încurajat, se aprindea — o casă în Batiște, automobil la scară, toalete și bijuterii, toate acestea strălucesc destul în ochii unei fete tinere ca să-i schimbi gândul și jocul.

Așa trebue să fie, cum spune glasul blând, cum asigură ochii ficși.

— Lui Victor cum îi spunem ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

S'a gândit Pădeanu și la asta. Să nu-i vorbească, așa ajung la ceartă, iar la ceartă omul scapă vorbe care nu trebue spuse. O scrisoare numai. Prietenoasă dar hotărîtă. Zoe s'o scrie. Fără minciuni. Îi pare rău de graba cu care s'a fixat logodna. N'au avut timp să se gândească. Atât.

Un sfat, dar cade ca o poruncă. Pădeanu poruncește aci de acum înainte.

— N'ar fi mai cinstit să mărturisim boala Margăi, tot cum a fost. Victor s'ar retrage singur, nu l-am jigni.

— Nu, așa nu vreau eu, se posomorî doctorul.

— Înțeleg. Fiindcă atunci o să se întrebe cum o iei dumneata, așa cum este? Ha, cum o iei dumneata, așa cum este?

Ochii ei aținți, fruntea încrețită, bărbia și o mână ridicată, toate întruchipau un mare semn de întrebare.

— E vorba de celălalt, o întrerupse cu furie doctorul, ca să nu fie el nenorocit, înțelegi?

Striga atât de poruncitor că Zoe amuți. Primea în față exaltarea lui Pădeanu, ca o dogoare. Sub uimirea ei, se rânduiau vorbele auzite, cu oarecare încetineală. Doctorul se va căsători, nu mă amăgește. Pentru ce? Ca să nu fie Victor nenorocit. Vorbește de Marga ca de un lucru care stă în cale. Sau îl arunci sau îl iei cu tine, ai descurcat locul. Marga nu e un lucrușor, dimpotrivă, o povară. Dacă ea nu poate despica pricinile doctorului, ce are să înțeleagă Marga? Are să întrebe, să plângă. Minciuni e ușor de spus, dar fără folos, că n'are să le creadă. Adevărul? Să știe de pe acum că pierde ochii? Să-i ucid bucuria fie și numai cu o zi înainte ca s'o curme soarta? Nu, o mamă nu îndrăznește. O

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

să-i spună altfel. Va vedea cum, asta rămâne în seama ei.

— Dar pentru ce...

— Dorința mea, tăie întrebarea Pădeanu, este să plecați la București chiar mâine. Poimâine cel mai târziu. Și logodna, și nunta, o să le facem cât mai curând cu putință, numai între noi, familia. Ori câte petreceri mai târziu, dacă Marga va putea. Dar tămbălău la nuntă, nu.

— Dar...

— Toate pregătirile le faceți pe cheltuiala mea. Cumpărați tot ce trebue, eu nu mă pricep, și trimiteți facturile la mine. Sau dacă vrei, spune-mi dinainte suma care trebue. Vă trimit la scară și automobilul.

— Doctore, pentru ce...

Opintirile doamnei Rainu îi treziră ticul urît din obraz.

— Nu întreba prea multe lucruri, doamnă Rainu. Ce vrei să răspund? Dumneata cauți grabnic un soț pentru Marga. Ți-l iau pe Victor, mă dau eu și te-am lămurit că sunt mai potrivit decât Victor Mazilu. De ce cauți tâlcuri unde nu-s de nevoie?

— Dumneata te sacrifici, doctore.

Trebue să destăinuești tot unei femei? Nu are stavilă curiozitatea lor, pornită ca o revărsare de apă. Măcar să-i schimbi cursul. Tușește prefăcut.

— Ia pune-te puțin în locul meu, doamnă Rainu. Vezi, eu sunt medic, cazul unei fete tinere care orbește mă pasionează. Am vindecat până acum numai boli, ce va fi să vindec oameni, înțelegi? Am intuiția — până acum numai atât — de felul de viață care convine unui bolnav. Atâția mi-au trecut prin mâini, le-am prescris rețete și nu le-am cercetat și viața lor,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr 1933-1947

sufletul. Sunt medici — noi îi numim empirici — care vindecă numai cu atât, cu grija de suflet, fără rețete. Va trebui să-i creiez Margăi o viață dela început, o stare de iluzie, de încredere, care ar putea să aibă înrâurire asupra ochilor. Încă nu știu cum, nu cunosc firea copilei dumitale. De pildă, ce face ea mai cu plăcere ? Ai găsit-o vreodată scriind ceva, gânduri, descrieri?

Răspunsul Zoei veni întârziat. Înfrigurarea doctorului o făcea și pe ea să gâfâie. Inima îi era șubredă, parcă fugea din piept, apoi se întorcea cu un salt care-i împingea aer pe gură. Starea ei de slăbiciune risipea gândurile.

— Da, a scris, băigui în sfârșit. De câteva ori am văzut-o. Mi-a și citit o poezie. Credeam că a copiat-o dar mi-a spus că le scrie dela dânsa.

— Poezii ! Ar fi minunat să aibă talent. Aș îndruma-o, aș încuraja-o. O poetă, știi dumneata în ce lumi fericite poate trăi un poet ?

— Doctore, zece versuri scrise în joacă...

Omul ăsta vorbea prea mult, lucruri prea mari, fără rost și Zoe încerca să-l aducă înapoi ca pe cineva pornit razna.

— Ia spune-mi, crede? Se închină cu evlavie? Încă o întrebare fără noimă.

— De sigur, mergem regulat la biserică. Odată, de curând — Zoei i se umplură dedată ochii de lacrimi — o priveam când se închina. Ne dusesem la o icoană făcătoare de minuni, tocmai la Filaret. N'o mai cunoșteam pe Marga, doctore, i se schimbase chipul când se ruga. Avea ceva de înger.

— E o fericire atunci, strigă Pădeanu. Arta singură nu ajunge oricui. Religia e mai milostivă. Umple viața unui evlavios, îi stăpânește gândul, simțurile, trupul. Ai auzit despre martiri care nu simțeau nici torturile ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Doctore...

— Iar când sunt întrunite amândouă, credinţă în Dumnezeu, credinţă în artă, nici numai vorbim de alinare, de uitare. Este o stare de fericire care te ridică în slăvi, pe care dumneata, dumneata, nici n'o bănueşti măcar.

— Te rog, doctore... — Zoe se agăţă de mâneca lui. — Nu e nevoie, nu aşa mult. Marga e un copil pe care-l mulţumeşti mai uşor. S'o îngrijeşti, s'o distrezi, să fii bun cu ea, atât îţi cer. Atunci o să pot să mor. Nimic nu mă ţine pe lume, de cincisprezece ani, decât grija de fata mea. Acuma mi se pare că mă înţelegi mai bine, dar nu-mi făgădui prea mult că nu mai cred nimic. Nu cred în vorbe multe.

Intr'adevăr, îl cuprinsese un fel de delir, când de obiceiu era prea cumpătat în vorbă. Il urca bucuria că-l apără pe Victor, că-l salvează, voia să-i dea cât mai mult. Zoe se jertfise cincisprezece ani, el trebuia să dea tot deodată. Se înverşuna ca la o întrecere, poate alt părinte să dea mai mult ca el ?

Se ridică, îşi şterse fruntea şi chelia. Batista se muiase, jilavă, în palma osoasă.

— Am să scriu lui Victor, doctore, şi mâine vino să vezi scrisoarea. Margăi îi vorbesc astăseară. Ea face cum îi spun. E prea tânără ca să aibă voinţa ei. Am s'o înduplec, doar îi vrem binele.

Ii întinse ea mâna pentrucă nu mai putea să rabde bătaia neregulată din piept, vorba haihuie a doctorului. Ii trebuiau totdeauna lucruri simple, bine aşezate. Vieaţa de văduvă, aşa cum o dusese cincisprezece ani, cuminte, stearpă, fără iluzii, fără neprevăzut; îi părea singura înţeleaptă, vieaţa pe care o dorea şi Margăi. Averea doctorului o ispitea numai pentru siguranţa unei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

asemenea vieți iar vârsta lui înaintată nu era cusur, era o altă siguranță.

Însă inima prea simțitoare avea graiul ei, nu-și mai cadența tic-tacul, svâcnea sub liniștiri, ca și cum fusese înștiințată tainic de altfel de profeții.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanulromanesc.ro | 1933 1947

PARTEA A DOUA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

I

Înăuntru era rece ca și afară. Amalia găsise liberă în ziua sosirii la Sinaia, numai camera aceasta la etajul al treilea, fără soare niciun ceas pe zi, iar în urmă, când i s'a spus că s'au liberat camere la Sud, rămăsese pe loc pentrucă se deprinsese și-i plăcea priveliștea spre munte. Pâlcul de brazi tineri înrămat în cerceveaua ferestrei ținea tovărășie ochilor porniți mereu în gol de pe divan spre pădure, mai ales în zilele de ploaie.

Aruncă încet, cu mișcări de somnambulă, gluga de celofan, rochia de lână cafenie, poșeta și pantofii. Rămase în cămașa lungă de zi, albă, presărată pe piept cu fluturi de dantelă. Trupul tânăr, mușchiulos, părea mai plin când era fără rochie. Pe mijlocul curmat între sâni și șolduri, ca sub o strânsoare nevăzută, nu purta centură, numai panglica de gumă care ține ciorapii.

Coborî din cuier un capot ca piersica. Și flanela și culoarea erau calde. Puțin hrănită de câteva zile, urzicată de o neliniște care nu se dădea dusă, Amalia se simți îndată mai bine în adăpostul trandafiriu. Era un ajutor pe care-l cerea și-l afla des în orice lucru de îmbrăcăminte care-i era deosebit de drag.

Se așeză pe marginea patului, netezi stofa ca-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
fov.statransilvania.ro/mdrr1933-1947

tifelată. In sfârşit, gândul se alese încet din aburul de visare.

Incă o prietenie pe care trebue să o uit. Să uit mereu, asta-i vieaţa mea, şi ce obositor este!

Felul cum se repetau anii, cum se repetau găsirile şi părăsirile, prieteniile şi despărţirile, dragostea şi uitarea şi încă o dragoste şi o uitare — unii oameni se bucură oare că pot să uite, pe ei, legea aceasta a uitării îi întăreşte, le dă pinteni să se avânte iarăşi, să reînceapă mereu? Pe ea o obosea, o destrăma, o ucidea pe încetul.

Nu se putea să-i aducă odată vieaţa ceva care să nu trebuiască uitat, ceva pentru totdeauna bun, ceva de pe culmi nu din mijlocul înnăbuşitor. De ce nu se întâmpla pe lume nimic întreg?

Uita că îşi răspunsese de atâtea ori la asemenea tânguiri „dar nu înţelegi că tu nu eşti întreagă, fiindcă eşti singură. Ai smuls din tine singurul lucru care întregeşte vieaţa, mai ales a unei femei. N'ai voit să-ţi primeşti destinul cu soţul dintâi, n'ai voit astfel să ai copii, n'ai voit piedeci, răspunderi, n'ai voit niciodată să crezi că o femeie care se supune, care naşte, care se jertfeşte, este o femeie fericită.

De altfel, nu cred nici acum, îşi spunea, dar simt că ar fi fost o vieaţă netezită, fără hăurile în care eu cad la cel dintâi pas mai avântat. Intind amândouă mâinile şi n'am de ce să mă prind.

O bătaie în uşă o ridică, bucuroasă. Un om, fie oricare. Ortansa Ivanciu băgă în cameră nasul ei ascuţit cu care parcă mereu mirosea, apoi intră cu o bucurie sgomotoasă, făţarnică.

— A! Eşti acasă? Doamnă Zotu, am să-ţi fac o surpriză. M'am mutat de azi dimineaţă aci, la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

vilă. Să vezi ce potriveală, avem cameră la acelaşi etaj. Am aflat abia după prânz, dela cameristă, că stai aici. Ce făceai ? Nu dormi niciodată după masă ? A, numai uneori, tălmăci ea mişcarea de mână a Amaliei. Cum îţi menţii silueta ? A, nu faci nimic. Pe obraz pui seara cremă grasă sau nu ?

Amalia aştepta răbdătoare şi lauda „ce tânără pari", care-i suna o batjocură faţă de aceea care nu i se mai spunea „ce tânără eşti".

— N'ai avut cameră bună la Elizeu ? întrebă, cu un fir de silă în glas. — Ortansa Ivanciu era o vecină nesuferită, pliscul ei de ciocănitoare toca neobosit veşti şi cârteli, întâmplări pe alese urîte la care tăia firul în patru.

— Camera era bună dar n'aveam linişte. Vecinii se certau toată ziua. O pacoste.

Se porni, aruncându-se pe vecinii ăştia ca pe o pradă şi limba ei roşie, ascuţită, se zărea mărunţind vorbele.

A cunoscut Amalia perechea aceea tânără, Zorilenii ? Care merg la tenis în fiecare dimineaţă, când nu plouă ? Ciudat cum nişte tineri abia luaţi nu pot să se înţeleagă. Iacă, ea şi Ivanciu duc casă de opt ani şi n'au avut niciodată o ceartă mare, ca să ţipe până şi noaptea şi să-şi asvârle în cap scrumierele ca nebunii, şi vorbe murdare, doamnă dragă...

Amalia urmărea mişcarea limbii ascuţite, închipuia în gând o asemenea ceartă, cu care călătoriile şi şederea printre lume de hotel o obisnuise, dar pe Zorileni nu-i putea închipui decât într'o năvală luminoasă de „lună de miere", doi îndrăgostiţi braţ la braţ în mersul iute pe şosea, sau avântaţi pe terenul de tenis unde racheta unuia făcea totdeauna frăţie cu a celuilalt, nedespărţiţi şi la cazino. Că viaţa lor de noapte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

o umpleau certurile, afla atunci cu mare silă, cu mai mare jale pentru singurătatea ei însetată care nu afla nicăiri izvoarele fericirii.

— Pricini ca să mă cert cu soțul meu aș avea destule, doamnă Zotu, țăcăneа glasul Ortansei. Dar nu ne certăm. Îi vorbesc frumos. Când vine noaptea târziu, și Dumnezeu știe câte nopți l-am așteptat până'n ziuă, bine înțeles că nu tac, ar însemna că mă las să-și bată joc, să mă calce în picioare. Eu nu-s din acelea! Nu tac, dar îmi stăpânesc furia, nu știi cât este de greu — și-i vorbesc liniștit. „Nu vreau să ne certăm, Didi, dar cum nu-ți dai tu seamă că mă chinuești, că-mi sdrobești liniștea și sănătatea. Eu te las să petreci puțin cu prietenii tăi dar trebue să fiu sigură că ești cu ei, nu cumva să te duci la o femeie și să-i dai bani, că doar nici noi n'avem de prisos. Nu te gândești că asta mă otrăvește, îmi scurtează zilele?" — El tace, că n'are ce spune, eu știu să-l dojenesc liniștit, fără să izbucnesc. — „Să nu ne certăm. Didi, dar dacă mă mai lași singură noaptea și alergi după alte femei, eu n'am să rabd mereu. Te-ai însurat, fii cumsecade. Nu vreau să-ți fac rău dar dacă mă scoți din fire, mă răzbun. Te reclam la șefii tăi că duci o vieață imorală, cer să poprească leafa și s'o încasez eu. Ce am să spun, n'are să-ți placă. Depinde de tine ca să nu-ți fac rău.

Amalia, înveselită, făcea în gând scena. Ivanciu, desbrăcându-se, mahmur de petrecere și de noaptea pierdută iar în jurul lui, umplând odaia, ciocănitoarea glasului nevestei. Poate ajunsese să nu-l mai audă, glasul acela neobosit, sau să-l sufere ca pe un bâzâit de bondar pe care de geaba te-ai sili să-l dai afară. Poate că Ivanciu ar vrea mai bine o ceartă țipată, o des-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

cărcare cu palme și vorbe tari în loc de pisălogeala frânată a Ortansei.

— După asta se schimbă ?

— Merge mai bine un timp și iar își dă în petec. Îți închipui cât sufăr, doamnă Zotu, că banii, unde-i dă ? Nici jucător, nici beţiv, pleacă uneori seara cu cinci mii de lei în buzunar — eu știu până la un leu cât are — iar când se întoarce în ziuă și-l scotocesc prin haine când adoarme, ce găsesc ? o mie, două. Crezi că asta se poate răbda ?

Dacă n'ar cheltui bani, ți-ar fi tot una, nu? voi să întrebe Amalia, dar îi fu scârbă de vorbe.

— In camera din stânga, aveam vecini pe Plopeni...

Amalia întoarse capul spre fereastră. Era dornică să audă vorbindu-se de Emil Plopeanu, să afle ceva din felul lui de viaţă, ceva din felul lui de a fi, care l-ar fi făcut mai înţeles și mai apropiat, dar o durea prea mult să audă vorbe rele despre el, iar Ortansa avea un dar al ei că vedea în orice om numai ce era rău.

— Sunteţi buni prieteni cu Plopenii, nu-i așa ? Vă vedeţi zilnic și la Bucureşti, mi se pare.

Limba slobodă a Ortansei se poticni în întreruperea voită.

— D-da, ne vedem des. Sunt bucuroasă când vin ei că așa îl mai ţin acasă pe bărbatu-meu. Asta-i toată prietenia. (Așa, acum putea să spuie orice). Ţina, să-ţi spun, ar fi drăguță, dar se face de nesuferit din pricina geloziei ei.

— E geloasă și pe dumneata ?

Nasul și vocea se ridicară mai ascuţite.

— Pe mine ? Eu nu i-am dat niciodată prilej, doamnă Zotu. In privinţa asta, nimeni nu mă poate arăta cu degetul, ca pe altele. Niciodată

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr-1933-1947

nu m'am uitat la un bărbat însurat, cu atât mai mult la bărbatul unei prietene.

— Foarte frumos, spuse printre dinți, Amalia. Simțea un desgust și o înveninare în inimă.— Insă când e la mijloc o simpatie adevărată, stai oare să alegi ? Îți place cineva pe negândite, nu socotind vrajbele sau remușcările viitoare.

— Dar nu e corect, o înfruntă Ortansa.

— Îți stăpânești purtarea, dar un sentiment ?

— Dumneata de ce nu te măriți, doamnă Zotu ?

— Să mă mărit ? Eu mă gândeam să mă călugăresc.

Amândouă tăcură, uluite, gândindu-se ce îmbucare de gânduri îndreptățea întrebarea și răspunsul. Își închipuie oare că aș voi să mă mărit cu Plopeanu ? se gândea Amalia. De ce a pomenit de mănăstire? se întreba cealaltă, pe semne Plopeanu s'a răcit, o părăsește.

— De ce n'ai lua, de pildă, pe maiorul Ioaniu. De când a fost cu noi în excursie, m'a tot cercetat despre dumneata. Îi placi.

— Ia, vezi, nu mi-a dat prin minte.

Zâmbetul ei îi dădu glies Ortansei să urmeze.

— Ar face un bărbat foarte potrivit pentru dumneata. La cincizeci de ani se mai cumințesc și ei și trăiești mai liniștită. Ai auzit că e deblocat ?

— Tocmai ce-mi trebue. Un bărbat care să-mi stea pe cap toată ziua, când m'am deprins așa de bine singură.

Îi venea și să râdă și să plângă. Iată ce se găsea potrivit pentru ea, bătrâiorul acela mătăhălos, mărginit, cam caraghios. La vârsta când în sfârșit ai învățat să alegi, să cunoști, când ți-ai rafinat și simțurile și mângâierile, nu ți se îngădue să fii aleasă decât de un om care de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1937-1947

asemeni se va simți nedreptățit că nu-l ia cine știe ce fată tânără și frumoasă pentru care el se socoate tocmai potrivit.

— Ortansa! Te-am căutat și te-am găsit. Bună-ziua, doamnă Zotu.

Tina Plopeanu intra oriunde fără să bată la ușă când o găsea descuiată.

— De ce m'ai căutat?

— Așa, ca să văd unde te-ai mutat, dacă-ți place camera.

Insă, adevărat, de ce o fi căutat-o? Așa de grabă după prânz și cu mutra asta cu toți dinții sclipind de râs încât ghiceai cât fusese de neliniștită, de furioasă, puțin mai înainte. Venise poate fiindcă Plopeanu a lăsat-o singură plecând dela restaurant, poate că voia să știe unde se dusese și fiindcă locuia acum la aceeași vilă cu Amalia, poate că, poate că...

Creierul ei aduna și frământa necontenit, bănuitor și părelnic la toată vorba auzită. Iar creierul Amaliei se prindea fără casnă în cleiul acelui frământ de bănuieli, pentrucă de astă dată era vorba de Tina. Dorea să știe tot despre ea cum dorea să știe despre Emil. Gândul Tinei era o parte din soțul ei, o parte din viața, din gândul, din fericirea sau nefericirea lui. Prinse privirea Tinei care se plimba, neagră și străpungătoare în umbră, pe capotul ei de flanelă. Desfăcut în față, lăsa să se vadă cămașa sub care se rotunjeau coapsele și se vedeau libere pulpele goale, cu arcul sus, cu pielea albă, întinsă ca mătasea. Era frumos și rar o piele atât de albă la o femeie cu părul negru, tot atât de negru ca al Tinei care avea pielea și pe piept, măslinie.

Se gândi să împreune capetele capotului, apoi le lăsă, înadins. Pentru ce o ațât împotriva mea,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

nu m'am uitat la un bărbat însurat, cu atât mai mult la bărbatul unei prietene.

— Foarte frumos, spuse printre dinți, Amalia. Simțea un desgust și o înveninare în inimă.— Însă când e la mijloc o simpatie adevărată, stai oare să alegi ? Îți place cineva pe negândite, nu socotind vrajbele sau remușcările viitoare.

— Dar nu e corect, o înfruntă Ortansa.

— Îți stăpânești purtarea, dar un sentiment ?

— Dumneata de ce nu te măriți, doamnă Zotu ?

— Să mă mărit ? Eu mă gândeam să mă călugăresc.

Amândouă tăcură, uluite, gândindu-se ce îmbucare de gânduri îndreptățea întrebarea și răspunsul. Își închipuie oare că aș voi să mă mărit cu Plopeanu ? se gândea Amalia. De ce a pomenit de mănăstire? se întreba cealaltă, pe semne Plopeanu s'a răcit, o părăsește.

— De ce n'ai lua, de pildă, pe maiorul Ioaniu. De când a fost cu noi în excursie, m'a tot cercetat despre dumneata. Îi placi.

— Ia, vezi, nu mi-a dat prin minte.

Zâmbetul ei îi dădu ghies Ortansei să urmeze.

— Ar face un bărbat foarte potrivit pentru dumneata. La cincizeci de ani se mai cumințesc și ei și trăiești mai liniștită. Ai auzit că e deblocat ?

— Tocmai ce-mi trebue. Un bărbat care să-mi stea pe cap toată ziua, când m'am deprins așa de bine singură.

Îi venea și să râdă și să plângă. Iată ce se găsea potrivit pentru ea, bătrâiorul acela mătăhălos, mărginit, cam caraghios. La vârsta când în sfârșit ai învățat să alegi, să cunoști, când ți-ai rafinat și simțurile și mângâierile, nu ți se îngăduie să fii aleasă decât de un om care de

Muzeul Digital al Romanului Românesc

asemeni se va simți nedreptățit că nu-l ia cine știe ce fată tânără și frumoasă pentru care el se socoate tocmai potrivit.

— Ortansa! Te-am căutat și te-am găsit. Bună-ziua, doamnă Zotu.

Tina Plopeanu intra oriunde fără să bată la ușă când o găsea descuiată.

— De ce m'ai căutat?

— Așa, ca să văd unde te-ai mutat, dacă-ți place camera.

Insă, adevărat, de ce o fi căutat-o? Așa de grabă după prânz și cu mutra asta cu toți dinții sclipind de râs încât ghiceai cât fusese de neliniștită, de furioasă, puțin mai înainte. Venise poate fiindcă Plopeanu a lăsat-o singură plecând dela restaurant, poate că voia să știe unde se dusese și fiindcă locuia acum la aceeași vilă cu Amalia, poate că, poate că...

Creierul ei aduna și frământa necontenit, bănuitor și părelnic la toată vorba auzită. Iar creierul Amaliei se prindea fără casnă în cleiul acelui frământ de bănuieli, pentrucă de astă dată era vorba de Tina. Dorea să știe tot despre ea cum dorea să știe despre Emil. Gândul Tinei era o parte din sotul ei, o parte din viața, din gândul, din fericirea sau nefericirea lui. Prinse privirea Tinei care se plimba, neagră și străpungătoare în umbră, pe capotul ei de flanelă. Desfăcut în față, lăsa să se vadă cămașa sub care se rotunjeau coapsele și se vedeau libere pulpele goale, cu arcul sus, cu pielea albă, întinsă ca mătasea. Era frumos și rar o piele atât de albă la o femeie cu părul negru, tot atât de negru ca al Tinei care avea pielea și pe piept, măslinie.

Se gândi să împreune capetele capotului, apoi le lăsă, înadins. Pentru ce o atât împotriva mea,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

când ar trebui să încerc să-i par neînsemnată, ştearsă, urîtă. Ba de loc, mai bine s'o înfurie decât să i se arate urîtă şi să-şi închipue flecăreala ei răutăcioasă, acasă „vai Emil, ce rău îi şade doamnei Zotu când nu-i îmbrăcată..."

— Imi pare rău că a plecat Ortansa dela vilă, n'am alte cunoştinţi acolo. De altfel, n'o să mai stăm mult în Sinaia. Ne-au plictisit ploile, zise Tina, pândind cum primeşte Amalia vestea.

— Să plecaţi ? Era vorba că staţi toată luna.

Pândea şi ea ceva prefăcut care aburea din vorba pornită.

— Cine ne ţine ? Dacă era timpul bun, stăteam şi noi. La moşia noastră — apăsa, fudulă, *noi, noastră* — e o frumuseţe şi destul aer curat. De ce să ne pedepsim aici ? Il fac eu pe Emil să înţeleagă. Până duminecă ne-am dus.

A, va să zică Emil nu ştia încă despre plecare sau nu voia să plece. Asta era, el nu voia să plece, nu voia. De sigur că se certaseră la prânz din pricina asta, Emil plecase să se plimbe, o lăsase înfuriată şi bănuitoare că poate se duce să se întâlnească cu Amalia şi de aceea năvălise aci, de aceea se bucurase la intrare văzând-o pe Amalia acasă, desbrăcată, cu obrazul lungit de mâhnire.

Nu mai era mâhnită. Acum se înrăma într'o lumină caldă nepăsarea cu care o salutase Emil Plopeanu. Era necăjit. Cât era el de simţitor la cea mai uşoară împunsătură. Cearta îl sfărâma de sigur. Numai Tinei părea că nu-i strică. Altfel de nervi aveau, ai lui doreau linişte, zâmbete pe feţe, pe când nervilor ei le pria din când în când o răbufnire, ţipete, lacrimi, ca o descărcare. Ce armă însemna în căsnicie să ai asemenea nervi, ştia. Câtă încordare de voinţă îi trebuia soţului ca să nu se creadă şi el, după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

o ceartă, vinovatul, mizerabilul, călăul. Voință și inteligență, pentrucă bărbații se simt și măguliți să li se spună tirani, mândri că sunt în stare să facă să sufere o femeie și atunci i se supun mai ușor, ca un hatâr pe care un atotputernic îl poate face fără să se coboare.

— Pot să intru, Amalia?

Uite și Marga! Se crezuse părăsită, ținută de o parte și iată că toți veneau în jurul ei.

— Dacă plec înainte de duminecă, o să-mi pară rău, domnișoară Rainu, că pierd petrecerea de logodnă. — Tina își arăta părerea de rău cu amabilitatea ei fără căldură. — Plec la moșie. Poate pentru nuntă să fiu în București, dacă o mai întârziați.

— De ce s'o întârzie, mă rog? Ca' să aibă timp logodnicii să se cunoască? Ha-ha! — Râsul Ortansei scârțâi vulgar.— Uite părerea mea, poate să țină o logodnă trei ani, nu cunoști omul decât după ce ai trăit cu el. Bărbații sunt mai prefăcuți decât femeile.

— De ce turburați fata? întrerupse Amalia.— Cuprinse mijlocul tare al fetei, parcă apărând-o și își alătură obrazul de părul auriu, împletit totdeauna fir la fir, tras parcă în două jurubițe groase de mătase.

— Să știe și ea, de ce să' nu știe? strigă Ortansa. Te măriți, crezi că iei un Dumnezeu și te trezești după o săptămână cu'o fiară în casă, un străin sălbatic. Să știe cum să-l stăpânească, să-l înfrunte. Cu blândețea și supunerea nu faci nimic.

— Nu faci nimic nici altminteri, spuse Tina, ca și cum chiar ea dăduse greș în amândouă felurile.

— Încerci să te deprinzi cu el așa cum este, intră în vorbă Amalia, deși se ținea să audă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md/1933-1947

„când ai divorțat după un singur an, n'ai știut să ții bărbatul, mai dai sfaturi...".

Ortansa urmă, știa ea ce știa.

— Mai ales să nu-l crezi ce-ți spune. Toți mint. Controlează-l, taci în tine dar, la timpul potrivit, aruncă-i minciuna în cap. Are să-și închipue că știi și mai mult, că afli tot, atunci îți știe de frică și minte mai rar, că de loc nu poate nici unul.

N'ar trebui să i se spună Margăi lucrurile astea. De ce să dai cu parul în năluca iluziilor dacă le e dat să piară cu încetul ? De ce să îmbătrânești înainte de vreme un suflet de copil ? Amalia prelungea mângâierea, plimba degetele ei subțiri, care aveau o vieață a lor, pe părul de mătase, pe gâtul unde svâcnea sângele tânăr, coborînd mâna apoi și strângând ușor umărul fetei. Umăr și brațe fără mușchi. Marga nu făcuse sport, mama o ferise și de gimnastica școlărească, dintr'o teamă pe care medicii încercaseră în zadar s'o alunge, astfel că plăpânda fetiță, deși se îngrășase crescând, rămăsese tot plăpândă, carnea nu era împlinită cu nervii tari, suferitori, pe care-i cere vieața.

Ortansa îi dădea înainte, cu același glas de trâmbiță.

— Prima greșeală pe care o facem este că ne mărităm cu omul de care ne-am îndrăgostit, iar bine ar fi să alegi pe cel care-i el îndrăgostit de tine. Altă greșeală facem că ne arătăm dragostea, o strigăm soțului ca și cum ne-am cucerit cu asta drepturi pe vieață. Așa ar fi cuminte, știu, să ne fie recunoscători și să ne dea după cât dăm, dar pas să se întâmple cu ei lucru cuminte. Dragostea noastră îi satură, îi desgustă, mă rog. Trebue să ne învățăm să fim prefăcute, să creadă el în fiece moment că ne pierde. Aș

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

putea să scriu o carte cu toate câte ar trebui să le ştie fetele dar noi parcă înadins le lăsăm neştiutoare, să se ardă şi ele cum ne-am ars noi.

Amalia apăra mereu cu braţul fetiţa care zâmbea din poliţeţă, ca la nişte glume fără haz.

— Adu-ţi aminte, doamnă Ivanciu, se hotărî în sfârşit Amalia să curme glasul de ciocănitoare — dacă ai fost îndrăgostită, ai trăit măcar la început un mare vis de fericire, ceva care nu se poate asemui cu nimic altceva, cu nimic văzut, nimic plătit. Visul acela dulce, trebue să ne gândim că tot bărbatul ni l-a dat, fiara sălbatică, aşa cum îl numeşti dumneata.

— Uiţi că tot el a ucis visul, doamnă Zotu.

— Până l-a ucis, visul a trăit, a fost sfinţit de iubirea noastră, de o fericire care-i fără margini de loc sau de timp. Ce înseamnă că nu a ţinut mult? Avem amintirea care prelungeşte, care învie. E o fericire, o înţelepciune, să păstrăm măcar visul cu noi, sfânt, curat, dacă e scris să nu dureze aevea mult timp.

Ortansa se ridică, bufnind pe nări.

— Dumneata faci poezie şi eu cred că-i mai cuminte să cunoască fetele vieaţa aşa cum este.

Tina îi ţinea hangul, cu râsul ei sclipitor care-i lumina faţa parcă din afară, nu dinăuntru.

— Aşa e vieaţa, doamnă, fără poezie. Noi, femeile măritate, trebue să ne apărăm, nu să visăm. E mai bine să coboare duduia Marga din nori.

Străpunse cu privirea ei neagră, fără nicio lucire drăgăstoasă, trupul fetei, prea tânăr, prea bine făcut, prea trandafiriu, îl privea ca pe al unei viitoare rivale. Pe toate femeile le ţinea drept rivale şi gândul că ele vor fi odată desamăgite sau nefericite, n'o întrista câtuşi de puţin.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

Insă Marga se simțea bine acolo în nori, nu cobora. Nu deslușise tristețea din sfaturile Ortansei, numai partea lor de grosolănie. Când rămase singură cu Amalia, râdea limpede.

— Sunt tobă de sfaturi, am mai citit și adineauri într'o revistă. Scria să ne purtăm cu bărbații ca și cum ar fi nebuni, zău, să nu-i contrazicem nici când e lămurit că nu au dreptate, să le facem pe voie cât sunt de față, iar pe urmă cum vom crede noi bine, să nu ne scape vreo vorbă rea despre familia lor dar să nu ne supărăm dacă ei o vorbesc de rău pe a noastră, să-i măgulim, să-i lăudăm, să nu le facem mustrări, dar să primim fără murmur criticile și batjocurile lor. Ce fată s'ar mai mărita dacă ar crede după asemenea sfaturi că ia un fel de zărghit sau un copil rău din aceia cu care nu mai știi cum să te porți. — Suspină lung. — Victor nu-i așa. Am să fiu fericită dacă-l iau.

— Cum „dacă"?

Zâmbetul Margăi se cufundă între două linii groase care îmbătrâniră deodată gura mică, proaspătă. O privire fierbinte și speriată păru că se agață de Amalia.

— Am spus și altădată așa, fără să vreau. Nu știu ce o fi nesiguranța aceasta. S'a fixat ziua de logodnă, s'a fixat și ziua nunții, o facem peste o lună, așa vrea mama, și sunt clipe când mi se pare că nimic nu-i adevărat. Este mai ales o clipă, aceea îndată după ce mă trezesc din somn, dimineața, atunci văd pe Victor ca pe o nălucă, o pasăre pe care nu pot s'o prind.

Amalia avu și ea părerea unei umbre care trecu măturând tot în cale. Se frecă la ochi, turburată.

— De ce ? S'a întâmplat ceva ?

— Nu, nimic, năluciri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ro/1933-1947

Fata zâmbea iarăşi dar în Amalia se prelungea ecoul sfâşierii de moarte.

— Mărgico dragă, se întâmplă de multe ori între îndrăgostiţi câte o neînţelegere. Un lucru de nimic creşte, creşte, şi ceea ce-i mai rău este că bărbaţii nu vor să-şi recunoască o greşeală, nu vor să o lămurească, din ruşine sau din mândrie. Sau sunt prea siguri că au dreptate. Făgăduieşte-mi că dacă se întâmplă ceva între tine şi Victor, n'ai să iei o hotărîre până nu mă întrebi. Nu sunt nici eu prea înţeleaptă pentru cauza mea dar pe a altora o vedem ceva mai de departe şi mai bine.

— Când am venit aci, tocmai intrase doctorul Pădeanu la noi.

Amaliei i se păru că Marga vrea să schimbe vorba apoi îndată prinse vibrarea de nelinişte. Doctorul Pădeanu? A, iată, a lui era vocea groasă care răsunase prin geam, poruncitoare, „trebue, trebue". De atunci trecuseră două ore. Marga spunea că el tocmai intrase. Venea dar a doua oară într'o zi. Amalia înţelese că era o legare de întâmplări de care nu avea dreptul să vorbească.

— N'am ştiut că doctorul e în Sinaia, spuse ea cu ochii pe geam.

— Nici eu. — Marga se ridică, vioaie. — Mă duc, trebue să fi plecat. Ne întâlnim în parc, Amalio. Uite ce soare roşu, zâmbi ea, şi cum se răsfrâng razele pe copac. Dela fereastra ta parcă ar începe numaidecât pădurea, numai să sari terasa. Şi sub terasă, ai văzut valea? E ca o prăpastie.

— Nu m'am uitat.

— Eu m'am uitat mult, într'o zi când te aşteptam. Îmi plac prăpăstiile. Este ceva tot atât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

de măreț să te afli într'o mare adâncime ca pe un pisc, nu găsești ?

— Nu știu, nimeni nu s'a gândit să mă ducă să văd cum e într'o prăpastie, zâmbi în silă, Amalia. — O turbura repeziciunea cu care Marga schimba gândurile, păsări care sboară săgeată de sus în jos și înapoi sus, taie lumina și intră în nori. Nu mai ajungea să le prindă.

— Dar îți poți închipui, urmă fata. Eu îmi închipui o mulțime de lucruri pe care nu le-am văzut și se întâmplă că le văd în urmă și sunt întocmai așa.

— Ai o vedere suprapusă.

— Poate de aceea cea adevărată se întunecă.

Ținu la timp cuvântul „mă părăsește". Nici față de Amalia, mama nu-i dădea voie să se plângă de ochi mai mult ca de o miopie obișnuită. Peste neliniștile ei, trebuia să se mai adauge și durerea, umilința, spaima aceasta a ochilor bolnavi care micșorau mereu spațiul în jurul ei, o strângeau într'un cerc tot mai îngust. Din panica aceasta se învenina și încrederea în Victor, în dragostea lor. Vina ei, a lui nu. Logodnicul ei nu era o fiară, cocoanele acelea neiubite de bărbații lor se înrăiseră. Ce prostie să se teamă.

Coborî scara, alunecând cu brațul pe rampă, ca o fetiță și intră în cameră cu sufletul la gură și cu un strigăt vesel. Când îmbrățișă pe mamă-sa, care scria ceva la masă, cu spatele spre ușă, Marga o simți fleșcăită de lacrimi și sbuciumată de suspine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

II

Emil Plopeanu crezuse că intră de vreme la Cazino — nu era încă ora nouă — dar găsi sala cea mare cu ghirlănzi de jucători la toate cele peste douăzeci de mese de joc.

In fiecare seară se înnoia lumea, mai mult de jumătate erau bucureşteni, care, după drumul de patru ore în limuzină, descindeau direct la Cazino, sau, abia ieşiţi din fierbinţeala trenului, urcau pe jos scara spre parc, îl traversau grăbiţi, toţi în grupuri ca pentru un iureş. Ţinteau geamurile sălii de jos — cetatea de cucerit — şi urcau scările albe de marmoră, ca şi cum era într'adevăr nevoie de un asalt ca să se deschidă uşile. Nu era nevoie decât de tichetul de patruzeci de lei.

Plopeanu intrase ca să joace. Inghesuiala dela mese nu îngăduia să ajungi să aşezi fisa decât dând din coate, împingând lumea, în majoritate femei, tinere, bătrâne, încruntate, urâţite, apărându-şi cu îndârjire fiecare centimetru din locul ocupat. Plopeanu se lipsi. Incordările înnăduşite în poſta lacomă de câştig erau mai vrednice de privit decât de respirat. Se retrase în rotonda din capătul sălii, găsi o canapea liberă şi se învălui în fumul unei ţigări.

De acolo, învălmăşeala înceta să mai fie res-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcm1933-1947

pingătoare, devenea epopeică. O frântură din blestemul pământesc al goanei după aur.

Cu şaizeci de ani înainte, fascinase două continente mirajul „Klondike, Klondike" unde văile şi munţii americani sau te îmbogăţeau fantastic sau te înghiţeau pe veci. Oamenii părăseau vetrele lor cuminţi, plecau în haite flămânde, cu gândul săibăticit de aur, cu ochii înnebuniţi de aur, cu pofta de aur curgând în sânge. Se îmbogăţeau sau nu, rămâneau pentru totdeauna cu aventura aurului înfiptă ca o boală în trup, ca un duh aspru care le poruncea mereu să se întoarcă, să mai caute, să întoarcă brazda pământurilor ca să mai aibă odată la capătul unei căutări clipa de vârtej când printre degete începe să curgă nisip strălucitor.

Alt episod al dramei se juca aci. Hainele de mătasă şi zâmbetele vopsite ascundeau însă aceleaşi încordări, aceeaşi aprigă dorinţă de ban, de necuprinsul *tot* care se poate dobândi cu bani. Iar în cele din urmă, jucătorul, ca şi căutătorul pătimaş, pierde din vedere banul, pentru care începuse, şi rămâne numai cu dorul tresăririi de o clipă când bila norocului se opreşte în sfârşit pe numărul său.

In câte cazinouri din lume se repeta în acel moment acelaşi spectacol? Câte spectacole ale lumii erau în acel moment ademenitoare de văzut, de simţit ? Câte lumi, deschise pentru el numai în cărţile de bibliotecă şi în închipuire, se aflau aevea, primitoare, de-a-laltul lumii?

Plopeanu ţinea ca o durere în trup, plecarea, aventura, dorul de necunoscut, de „altceva". Şi viaţa îl ţintuise pe un scaun de birou, funcţionar sărac, apoi mai puţin sărac, înlesnit, şi la urmă director de societate, cu treburi fără număr, cu salariu mereu rotunjit, care i-ar fi în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

găduit, ca şi altora, luna de concediu în străinătate, nu mai mult însă, trecerea în revistă grăbită a catalogului de artă şi peisaj european, redus şi acest catalog pe măsura în care place tovarăşei legiuite de viaţă.

Nu voia aşa. Voia mai mult sau de loc. Voia acel mai mult pe care-l găseşti numai dacă ai putinţa sau cutezanţa să pleci singur, liber, şi fără termenul de întoarcere care gâtue viaţa oricărei plăceri. O fugă, o avântare în larg, gândul o visa, o pregătea mereu, în timp ce trupul rămânea înlănţuit, îl ţinea strâns fantoma remuşcărilor ce aveau să urmeze, se temea de glasurile din cuget care-ţi arată atât de limpede că ai făcut o nebunie, dar abia după ce ai făptuit-o.

In unele zile, gândul plecării se desface din lanţurile trupului. Plopeanu se simte târât, înşfăcat, aproape de culmea când laşi tot, situaţie, avere, familie. Uită toate acestea — îi ţiuie un glas ademenitor în urechi — rupe toate punţile de întoarcere şi vino. Vino să trăeşti din nou, să trăieşti mai mult. Pierzi o viaţă şi câştigi alte nenumărate vieţi, pline de farmec, de încântări.

Il chiamă mai ales locurile în care trecutul s'a păstrat întreg, bogat, nu numai în muzee, dar întâlnit la tot pasul. Grecia, Italia, Spania, prin acele ţări fiecare piatră are glas, fiecare palat închide o poveste, fiece privelişte cuprinde mii de amintiri. Trecutul trăieşte încă, puternic, ramificat, despotic, covârşeşte prezentul ca pe un urmaş fără vlagă.

Prin fumul ţigării a treia, Plopeanu văzu pe nevastă-sa intrând în sală, însoţită de Ortansa Ivanciu. Ii zâmbi slab, ca şi cum se afla la o mare depărtare. Tina se îmbrăcase cu o rochie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcm1933-1947

de tul roşu aprins, cu volane creţe până în pământ. Culoarea vie lumina pielita oacheşă, lungimea rochiei subţia statura, trupul şi obrazul păreau astfel, ca ale unei alte femei. O învălui într'o privire aburită, înduioşată, ca pe o fostă soţie pe care o mai vezi cu plăcere şi după ce te-ai despărţit de ea.

Ghici că Ortansa arată cu bărbia, cu ochii ei treji „uite bărbatul dumitale, singur, de ce nu joacă? aşteaptă ceva?", iar Tina îndreptându-se spre o masă de joc, după ce-i aruncase o privire pătrunzătoare „lasă, l-am văzut, azi e în zilele în care nu se gândeşte la nimic".

Mai departe... Hotarele Europei nu sunt hotarele lumii. Peste ocean încă o vieaţă, mai multe vieţi stau la pândă, te chiamă. Asia... Asia... Silabe alcătuite ca să nu se poată rosti decât cu glas scăzut, înfiorat. Ce înţelege nn european din Asia până n'a trăit în plin-misterul ei, până n'a fost scufundat, ameţit, sorbit şi înnoit de vieaţa ei stranie ?

Oameni şi pământ sunt acolo o contopire de materie şi spirit, partea divină frământată în lut o desluşeşti mai mult ca ori unde. Şi în lucruri şi în oameni, duhul lor, nevăzutul, misterul, stăpâneşte şi nesocoteşte ceea ce se vede.

Să trăieşti o vieaţă în India, maharadjah sau fachir, o vieaţă în China...

— Unde ai plecat, Plopene ?

Rudolf Jantea îl scutura de umăr după ce făcuse dela doi paşi un salut cu mâna, zadarnic.

— Iartă-mă. Plecasem, ai ghicit. Jantea, crezi în metempsihoză ?

— Mai mult o doresc decât o cred cu putinţă.

Se aşează alături, scoase şi el o ţigară şi coborî pleoapele aprinzând-o, respirând fumul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933_1947

cum ar fi sorbit un balsam. Ghici în moleşeala lui Plopeanu nevoia de destăinuire dar şi că trebuia silit puţin.

— Ce ai dori să fi fost, Plopene ? Eu, ceea ce sunt mai puţin. Mă farmecă figurile mari din istorie. Napoleon, Ştefan cel Mare, Garibaldi. Ceva din mine vrea cu disperare să se fi realizat cândva într'un erou. Îmi dau iluzia că am fost cu adevărat şi mi-a rămas cuibărită în memorie o frântură din acel eu, o bucăţică de suflet de erou care mă chinueşte dar nu are puterea să se întregească. Îţi închipui ce minunat ar fi să-ţi aduci aminte celelalte vieţi. S'ar umple în sfârşit viaţa asta goală.

— Mai minunat ar fi să le trăieşti într'adevăr, Jantea. Vreau să spun să încerci să trăieşti cât mai felurit, mai multe vieţi într'una care-i într'adevăr goală. prea lungă, dusă aşa ca a noastră, zi după zi la fel.

Jantea suflă fum subţire în tavan şi zâmbi, cu ochii micşoraţi.

— Să pleci ?

— Da, să pleci, şopti tremurat Plopeanu. Să fugi, să trăieşti altceva. Singur, liber.

Emoţia îi înneca glasul. Jantea îl privea mereu pieziş, neturburat.

— Am cutreierat lumea şi m'am întors, spuse el la urmă. Suntem păsări legate cu aţă la un picior.

Ghici şi gândul celuilalt, compătimitor „n'ai ştiut să te deslegi, să te înalţi, n'ai izbutit nimic, nici măcar în viaţa aceasta banală, de muncă, pe care mai toţi ne-am cucerit-o, luptăm să ne-o cucerim.

— N'am luptat fiindcă n'am dorit să împing şi să mă salt. Am avut bani şi am dorit numai fericire, atât.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Nu te contrazici ? Dar gloria de erou ?

— Aşi ! Glorie ? Nu, pentru viaţa aceasta n'am dorit-o. Sau te gândeşti la faima ce mi s'a stârnit de cuceritor de femei. Faţadă deslipită de mine. Sub ea am purtat totdeauna dorul unui cămin strâmt. Ce-i drept, abia acum îmi dau seama. O femeie cuminte, bună, iubitoare, o singură femeie în viaţă. Da, visul acesta curat m'a urmărit. Şi fiindcă visul îmi era mereu ciuntit, înjosit, de aceea loveam şi eu, înjoseam, murdăream. Acum văd limpede. O singură femeie.

Gata să adauge „şi în sfârşit am găsit-o", se răzgândi. Slăbiciune, aplecarea aceasta spre mărturisiri. Se umilise destul.

Plopeanu luma mereu şi Jantea îi prinse sclipirea pupilelor între pleoapele abia desfăcute.

— Văd, nu ne înţelegem. Iţi vorbesc de o femeie unică şi tu visezi sutele care te aşteaptă pe drumurile lumii. De ce vrei să pleci, Plopene ? Ce te alungă ? Sau ce te chiamă ? Numai fiindcă doreşti ce nu ai ? Prea e simplu.

— Simplu ? Dar chinul ăsta că doreşti ce nu ai, răstoarnă toate aşezările vieţii. Element de civilizaţie, de găsiri noi, dar şi de drame, de prăpăduri sufleteşti. Pe mine mă sperie sentimentul acesta, mă face să mă tem de mine. Dar mai ales mă turbură când aflu că cineva l-a avut din pricina mea.

— Ca acuma, nu ? ghici Jantea izvorul melancoliei lui Plopeanu şi aşteptă povestea, deslegarea.

— Da, ca acum. O scrisoare neaşteptată. Un vis sfârşit. Poşta face rele servicii femeilor.

Se întrerupse şi se ridică de pe canapea, odată cu Jantea, ca să salute pe doamna Zotu. Amalia intrase în sala de joc singură, trecuse repede pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc

lângă mese cu priviri repezi peste tot. Lumea întorcea capul după trecerea ei, după făptura ei dreaptă, subțire în rochia de mătase smeurie care cădea până jos în falduri bogate, adunate la talie într'o panglică din care pieptul se înalță cu un fel de trufie în rotunjimea și albeața lui.

Totdeauna, și pe stradă, prin mulțime necunoscută, i se făcea loc cu un murmur. Era obișnuită cu trecerile acestea de triumf, niciodată sătulă. Rămânea după aceea în privirea ei ceva din mândria unei regine aclamate. Când dădu cu ochii de Plopeanu se bucură că avea să o vadă în una din clipele acelea când se credea o stăpânitoare, o forță de viață.

— Singură? întrebă Jantea, cu privirea plină pe care o avea în fața unei femei care-i plăcea.

— Caut pe doamna Rainu și nu sunt sigură că n'am văzut-o. Oamenii când joacă, nu mai seamănă cu ei.

— Trebuiau să vină? Nu sunt în sală, nici doamna Rainu, nici domnișoara.

Amalia zâmbi. Știa că Jantea căutase cu ochii lui aprinși pe Marga și dacă nu o descoperise, atunci nu era. De altfel, ca nu le căuta anume, le simțea nedoritoare s'o întâlnească. În ajun, seara, nu veniseră în parc. Dimineața și după amiază, Marga nu dăduse semn de viață. Ar fi trebuit să-i dea bună-seara cu o privire de mustrare. Aceeași privire, abia o domolea când îl privea pe Plopeanu. L-ar fi durut măcar? Îl simțea depărtat, retras ca după un zid care creștea între ei. Mai era nevoie de zid? Doar „nu fusese nimic între ei". Când lumea întreabă „a fost ceva?" subînțelege numai fapta, capătul. Judeca oare și Plopeanu drept nimic tot universul de simțire și gânduri care n'a dus la nicio margine, la nicio prăvălire?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Astăzi joc, zise Amalia, gata să se depărteze, silind vioiciunea ei obișnuită în lume. Am șansă de câtva timp. Și nu vreau să-mi rămână pe cuget că v'am întrerupt o convorbire care părea că vă mișcă foarte mult, nu ?

— Ați ghicit, spuse Jantea. Urmează, Plopene. Povestea are să fie mișcătoare mai ales pentru doamna Zotu.

Impinse lângă canapea un fotoliu și Amalia se așeză, puțin amețită. Emil tăcea, nu-i era în obiceiu să-și dea pe față visurile și izbăvirile. Și apoi, n'ar gândi Amalia că povestea o arată cu degetul pe ea ?

— Prietenul nostru e un om ascuns, încercă Jantea se împrăștie scama tăcerii. Era vorba de o scrisoare din care nu mi-a spus nici primul cuvânt și cu toate acestea secretul lui e un act public. Prima scrisoare a unei femei care e departe, nu e fericită și se gândește la tine, s'a scris până acum de zeci de mii de ori. Toți avem prin buzunare câte o epistolă la fel. Uite un formular.

Scoase o hârtie oarecare dinăuntrul hainei, prefăcându-se că citește. Își drese un glas subțire tânguitor. „Prietene bun, sunt singură în seara aceasta nesfârșită, sunt tristă, chem amintirile. Dacă ai fi aci, am sta mână în mână și duioșia înserării ne-ar învălui pe amândoi..." Nu-i așa și scrisoarea ta ? spuse vorbit. Apoi își subție iarăși glas de femeie visătoare. „Cât de searbăde devin lucrurile în jurul meu și cât de vii trăiesc cele ce au fost sau nu au fost".

— Și totdeauna vă pare hazlie o mărturisire de felul acesta ? întrerupse aspru Amalia, jignită și dându-și seama că nu era bine să se arate jignită. — Erau întocmai gândurile pe care le-ar fi trimis lui Plopeanu în ajun dar nu tri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

misese, amintindu-şi că Tina era lângă el, ar fi citit scrisoarea odată cu el. Despre existenţa soţiei avea adesea eclipse de memorie.

— Nicio clipă n'am luat-o drept hazlie, spuse tare Plopeanu. De altfel era ceva trecut, o întâmplare din tinereţă, o amintire care ar fi rămas mai întreagă fără codiţa aceasta. In general, scrisorile femeilor mă întristează totdeauna. Ele spun prea mult. O femeie deşteaptă îşi apără tainele.

Amaliei îi vibrau nările. Se ridică. Se ridicară şi ceilalţi doi.

— Dar o mărturisire e o uşurare, spuse ea. Asvârli ceva greu din tine, când doare prea mult.

Vorbise ca şi cum şi ea asvârlea ceva care era prea mult adunat, şi nici ce i se spunea, nici experienţa proprie, nu puteau să o oprească. Plopeanu ghici în înverşunarea ei nemulţumirea. inima şi carnea turburată. Se feri, ridicând capul, ca şi cum repeta încă odată „femeia să-şi apere tainele, să nu ştim, numai să dorim, să închipuim".

Jantea dădu Amaliei braţul.

— Pe Plopeanu să-l uităm aci. L-am găsit adineauri plecat. Incepea o călătorie.

Amalia, încă ameţită, înţelese greşit.

— A, da. plecaţi din Sinaia. am auzit. Când ?

Fruntea lui Plopeanu tremură cu creţuri rare, atât de expresivă încât gândul părea scris. Işi amintise cearta cu Tina.

— N'am hotărît nimic, murmură el. Nevastămea ţine să plecăm la moşie. Jantea a vorbit despre o altfel de plecare.

Fruntea i se destinse, cuprinsă iarăşi de visarea fermecată a plecării, de toate visările care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1933-1947

ar fi putut poate să aibă un capăt în apa verde-aurie a ochilor Amaliei. Cufundă în ei o clipă lungă privirea lui neliniștită, întrebătoare, magnetică. Era oare într'adevăr un capăt fericit apa verde-aurie ?

Amalia aruncă iute „la revedere". Când Plopeanu o întreba astfel cu ochii, voia să-i închidă cu un sărut sau să nu-i mai vadă. Era o privire grea ca o problemă, la care nu era sigură că poate să dea un răspuns mulțumitor. Coborî cu Jantea în sală, bucuroasă că mai poate vorbi de Plopeanu.

— Despre ce călătorie vorbeați? N'am înțeles.

— Așa, în lume. Planuri. Toți avem dorul de ducă în sânge. Să trăim mai mult, să îngrămădim întâmplări, fapte.

— Sau să le uitați.

Jantea își simți inima ghem.

— Cine poate să uite ?

— Așa cred și eu, se însufleți deodată Amalia. Mi se pare că în omul acesta s'au adunat atâtea întâmplări, nedrepte și amare, fapte și gânduri, multe și grele. Îl apasă și-l dor. Ar vrea să mai arunce.

— Cu mine se petrece la fel, gemu Jantea.

Amalia îl privi zâmbind slab, cum ar fi spus „poate, dar de dumneata nu-mi pasă". Reveni la Plopeanu.

— Se spune că nu e fericit cu soția.

— Dacă aș fi însurat — Jantea coborîse o privire învăluitoare pe gâtul alb al tovarășei — m'aș preface că trăiesc rău cu soția mea. Toate femeile se simt atunci împinse să te mângâie.

Amalia tremură ca sub o jignire. Trebui să lupte ca să nu i se stingă zâmbetul. De ce mereu i se părea că e jignită ? Glumele lui Jantea ar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdrr1933-1947

putea să-i fie acum o mângâiere şi dimpotrivă, o înrăiau.

— Ai mai folosi şi dumneata oare metoda bărbatului neînţeles ? Prea e răspândită. Cred că sunt metode mai subţiri, Jantea.

— Stau numai la îndoială care ar fi bine alcasă în momentul acesta.

— O, nici una, fii sigur.

— Ai dreptate. Pe dumneata, doamnă Zotu, numai sinceritatea te-ar mişca. Eşti dreaptă şi bună, eşti femeia energică menită să schimbi în bine un bărbat. Ai face dintr'un om plin de păcate ca mine, un soţ credincios, supus, sentimental...

Amalia îi termină tirada cu spuma unui râs cântat.

— Metoda candidatului la pocăinţă! Şi măgulirea nelecuitei noastre râvne de a întoarce un bărbat pe calea binelui. Te-am dat pe faţă Jantea.

— Nu mă aşteptam.

Răspunsese încet, mâhnit. Dacă o femeie nu-l credea, deci nu-l doreşte, însemna altădată o mică neplăcere, o încercare la timp nepotrivit. Altădată, când era sigur de el. Cu Marga, încercarea devenise înfrângere şi orice nouă nesocotire adăuga la acea înfrângere, o întărea. Prea bătrân pentru dragoste, un om sfârşit, fiindcă altceva nu mai avea în viaţă. Nu-l mânase niciodată ca pe alţii năzuinţi mai tari, nu-l învolburase niciodată altă patimă, care ar fi cârmit-o la o parte pe a lui, nu cunoştea aplecarea neostoită pentru cărţi, pentru strâns avere, sau acele obiecte rare, scumpe, care se caută şi se cumpără ca într'o nebunie. El colecţionase numai femei, iar din ele nu-i rămânea măcar una, măcar spri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

jinul unui umăr înțelegător. Dorul după o femeie negăsită și de negăsit îl chinuia.

— M'ai putea înțelege atât de bine, doamnă Zotu, pe cât te înțeleg și eu. Glumim, ne înțepăm, dar știm bine că deasupra jocului năzuim toți din tot sufletul, să atingem un liman. Pentru unele femei, cum ești dumneata, bună și deșteaptă, soarta lor este să fie prietene, Egerii binefăcătoare. Numai prezența uneia ca dumneata parcă dă curaj unui bărbat, ridică viața, deschide lumi mai înalte, veșnicii...

Era într'adevăr mișcat de astă dată. I se uscase gura ca unui însetat. Cât bine i-ar face o privire lăsată înțelegător asupra singurătății lui sufletești. Un cuvânt plin, cald, ce balsam!

Auzi același râs batjocoritor.

— De geaba, Jantea, nu merge. Vrei să spui că te afli în căutarea unei prietenii curate? Te vorbești singur de rău.

Îi întrerupse venirea lui Victor Mazilu, drept din ușa de intrare până la ei care începuseră să urce scara spre sălile de sus. Chipul lui Victor era turburat, ochii micșorați de o durere, obrajii tăiați de câte o dungă bătrânicioasă ca după o trecere de câțiva ani.

— Aș vrea să vă vorbesc, murmură spre Amalia.

— S'a întâmplat ceva?

Cu o vorbă și un salut grăbit, lăsase pe Jantea care urmă să urce scările, îngheboșându-se după fiecare, ca un bătrân dat la o parte.

— Doamnă Zotu, dumneata să-mi spui mie ce s'a întâmplat: Pentru Dumnezeu, lămurește-mă, îmi pierd mințile. Ce se petrece?

— Nu înțeleg, domnule, Mazilu. E vorba de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Marga ? De ce nu ai venit cu ea ? N'am văzut-o astăzi.

— Cum ? Nu știi că...

Se clătină ca să rostească „nu știi că a rupt logodna ?"

— Nu. nimic. Ce a fost ?

Se stăpânea să nu se turbure. „O neînțelegere de copii, îi împac îndată" își zicea, dar simți o oboseală învăluind-o, oboseala de a mai vorbi și a mai lupta pentru dragoste când ești nevoită să o faci numai pentru alții.

— E greu să vorbesc aici, doamnă Zotu. Aș vrea să-ți citesc scrisoarea ce mi-au trimes-o, e de neînțeles pentru mine.

— Tot voiam să mă întorc la vilă. Nici nu văd alt loc unde am putea vorbi nestingheriți. Dacă nu putem fi singuri în sala de jos, cred că nu-i nicio primejdie să te primesc în cameră. Pentru dumneata sunt o doamnă în vârstă.

Zâmbi, așteptând din obișnuință complimentul de protestare, care nu veni. Victor cobora scările cazinoului cu fălcile mari încleștate, țeapăn sub izbiturile celor ce se urcau să intre mai iute. Numai când pasul scârțâi pe nisipul aleei, se opri o clipă. Ridicase capul și-l uimise bolta cerului, atât de senină, liberată cu totul de nori; punctată cu scântei care se apropiau când le priveai, părăseau fundalul negru, ca și cum așteptaseră numai chemarea lui de jos. Se apropiau și munții, mai mici, prietenoși, coborînd lin brazii ca pe trepte spre oamenii caselor. Noaptea născocea decoruri, legende, învia poveștile vechi și o mândrie pentru fiecare om, că numai el le vede astfel, că are o datorie să cuprindă, să înțeleagă, să trăiască ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

i se arată, ca să nu mai uite și să împartă și altora amintirea.

— Stau cu un etaj mai sus decât Marga.

— Mi-a spus ea.

Vocile și tălpile sunau înnăbușit pe scara de lemn a vilei. Nu se mai opriră în sală deși era pustiu.

Victor scoase un plic și despături scrisoarea de cum intră în cameră. Căzu apoi pe un scaun fără să mai aștepte poftire, cu mișcări sigure de om care se crede îndreptățit să ceară ajutor lumii întregi.

Amalia acătase în cuier pardesiul, șovăia acum între dulap și fereastră. Să tragă storul, să încuie ușa ? Avea la vilă câteva vecine care dădeau busna orișicând. Dar griji de felul acesta ar putea să-i pară lui Victor de râs, sau ar putea să-l turbure.

— Te rog, doamnă Zotu, citește tare. Vreau să aud cuvintele rostite de dumneata, să înțeleg odată lămurit, să nu tot îmi spun că mă înșel, că așa mă sbucium și mai mult.

Își prinse tâmplele în palme și capul se frânse din ceafă deasupra mesei lă sând numai dunga de lumină a frunții sub snopul de păr negru. Amalia privea mai întâi la un bărbat fruntea — își aminti cu o tresărire de durere pe aceea a lui Plopeanu, largă, intrată în păr cu două semicercuri, destinsă uneori și primitoare ca un prag de casă veselă, iar alte ori frământată de dungi groase întretăiate, chinuind pielea și înfățișarea omului, ca și cum îndărătul frunții se mistuia focul unei dureri ne mai trăite.

Fruntea lui Victor, dreptunghiu neted, năpădită de păr, abia acum începea gândul cel de durere să o taie la mijloc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1933-1947

„Dragă Victorie, — ceti ea tare — vestea pe care ți-o dau are să te doară și eu nu știu să o scriu cu multe ocoluri ca s'o îndulcesc. Logodna dumitale cu Marga nu se poate face. Lămuriri, iartă-mă că nu dau. Singur ai să recunoști peste câtva timp că este mai cinstit pentru noi și mai bine pentru dumneata să nu vă luați. Te rog cruță-mă, nu căuta să ai o explicație cu mine, știi că sunt bolnavă de inimă. Nici nu încerca să mai întorci gândul Margăi, viața ei s'a și rânduit pe altă cale.

— Care altă cale ? Vreau să știu măcar, mugi Victor dintre palmele care țineau piatra grea a capului. Erai cu Jantea, doamnă Zotu. Știu că ridicase ochii, ticălosul, asupra Margăi. Poate că el...

— Nu, nici vorbă de așa ceva. — Siguranța Amaliei îi făcu bine lui Victor. — Omul ăsta nu se căsătorește. De altfel, era astăseară prea neguros la gânduri și la față, nu s'ar potrivi cu vestea de nuntă. Mai știu sigur că nu s'au văzut de loc în zilele din urmă... Să vedem ce adaugă Marga.

Ceti jos, sub iscălitura mamei, scrisul de școlăriță.

„Victor, ai fost un vis frumos care s'a risipit. Acum trebue să trăim și să uităm'.

— Fraza i-a dictat-o cineva, pot să jur, scrâșni Victor.

— Sunt uluită și că a scris-o. Ce s'a întâmplat ? Aseară am stat de vorbă cu Marga, era ca totdeauna. — Tăcu o clipă, amintindu-și. — Venise la mine fiindcă doctorul Pădeanu vorbea despre niște afaceri cu doamna Rainu.

— Doctorul Pădeanu a fost la ele ieri ?

— Încă de două ori. Știu din întâmplare. Vic-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tor. I-am auzit vocea pe când mă urcam la mine după masă. Marga nu mi-a spus sau nu știa de venirea aceasta dintâi, la o oră neobișnuită, nu?

Victor ridicase obrazul roșu, aţintea luminile negre din ochi ca două lămpi electrice spre tot ce nu vedea lămurit. Se lumină întâlnirea cu Pădeanu când trecuseră spre restaurant, mâinile Margăi într'o ridicare prietenească și înțepeneala rece a doctorului.

— Atunci, se ducea. Era aşteptat. Marga n'a știut, sunt sigur. — Oftă apoi. — Sigur ? Nu pot să mai fiu sigur de nimic. — Svâcni, împuns de acul unui gând. — Doctorul are avere, nu-i aşa? E foarte bogat ?

Amalia se speriase de glasul tăios, strigat.

— Da, am auzit că are multe milioane. Câștigă mult, și ce adună, creşte mereu. Cum să-i cheltuiască ?

— Uite că a găsit, urlă Victor. — Amalia se feri, nu înțelegea. — Se lămureşte tot, nu e greu de ghicit. Omul ăsta trebue să-şi fi spus „îmbătrânesc, am trăit ca un prost, măcar cât mi-a rămas să mă bucur de ce-i mai bun în vieaţă. O fată, vezi bine, și de ce să n'o aleagă pe cea mai frumoasă, pe cea mai dulce, pe cea mai greu de căpătat. O fată îndrăgostită și iubită de altcineva. Greu de căpătat ? Ha-ha, când ai avuţii de milioane. Mă mir că a trebuit să vină de două ori.

Amalia încercase de câteva ori să-l oprească „nu, Victor, e peste putinţă, liniştește-te. Doctorul și Marga ? Nu se poate". Un început de lacrimi încreţi obrazul oacheș, cuminte, frumos, o dungă nouă tăie cu o mişcare de val fruntea de fildeș.

„Sufere, începe să trăiască", se gândi Amalia. Urmărea frământarea neascunsă cu ochi de

Muzeul Digital al Romanului Românesc

bătrână înțeleaptă dar și cu o duioșie tinerească în inimă.

— Și cu toate astea, Marga mă iubește. spuse el rar, pătruns. Sunt sigur ca și de mine.

— Ai încercat s'o vezi ?

— Nu m'au primit. Își fac bagajele, mi-a spus camerista.

Își aminti clipa când primise vestea și un val nou de siguranță, din cea amară, îl năpădi. Strânse pumnul cu o furie de nebun.

— Aha, încep să înțeleg. N'a fost nici bătaie de joc. M'au folosit uite-așa ca pe o momeală cu care arăți și cui trebue pe fata căutată. Nu face nici să mă mai gândesc la ea.

Ce copil, se gândi Amalia, și cum nu-i făcut să poarte o suferință. In el n'au să se adune întâmplările, îndată are să arunce durerea din suflet, până nu sapă dâră. E mai puțin întreg astfel, așa credem noi ceilalți care ne facem dintr'o durere sfredel, cu voință, ne clădim o mândrie din umilința că suferim, că suntem făcuți dintr'un aluat mai nobil.

— Am să mă răzbun, scrâșni Victor.

Iarăși se contrazice. Era măcar din acei care se răzbună ? Gândul o supără pe Amalia. S'o lovească pe Marga, cum ar putea? Dar cum n'ar putea să te lovească un bărbat pe care-l iubești. Dela el, și cel mai mic zâmbet de dispreț îți aduce lovitură de moarte. Și nu trebue. Deslegase în scrisoarea Margăi tonul silit, minciuna poruncită dar și hotărîrea fără întoarcere. Era ceva grav la mijloc, ceva de neîndreptat.

— Pe Marga să nu te răzbuni, îi strigă peste mâinile care-i astupau urechile. Mai bine s'o uiți. Uit-o, Victore.

E deajuns sfatul ? Trebue și fapta, așa cum înțeleg bărbații. O altă femeie, numaidecât,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaprocesul.ro/mdr1933-1947

până ce durerea nu devine sfredel. Până nu se cuibărește în trup ca o molie care destramă și sfâșie cu dinții nevăzuți.

O năpădea o duioșie de mamă pentru Marga, s'o apere de furia răzbunătoare bărbătească, dar și o lucire nouă trecu prin ochii verzi privind de așa aproape chinul frunții lui Victor, lacrima care umezea colțul ochilor tineri, curați. O dorință să treacă mâna ei mătăsoasă, știutoare, peste toată durerea care venise la dânsa, care aștepta o deslegare, cerea să iasă din trupul neînvățat cu suferința, nedesobișnuit încă de fericire... Așa cum se desobișnuise al ei. Al ei, de ce? Nu, nu voia încă nici ea să se desobișnuiască de fericire. Se ridică drept, izbucnise în ea o înverșunare împotriva aplecării de a suferi mereu, împotriva anilor tot mai sgârciți în bucurii, împotriva cugetului care desparte sufletele și trupurile oamenilor, care face din celălalt un sfinx, o fiară sau un zeu, în timp ce nu-i decât un om ca și tine.

Gura i se lăsă cu o voință grea și fierbinte, cuprinse pleoapa ochiului stâng al lui Victor și buzele sorbiră ușor lacrima dintre gene. Victor ridică o frunte albă de mirare, de încântare, apoi gura destinsă, lacomă, înnebunită, se ceru sărutată în locul pleoapei.

In clipa aceea, Amaliei i se păru că o umbră albă se arată la fereastră. Nu-și trase buzele însă, nici nu tresări măcar. Nu mai era stăpân în ea decât dușmanul cel dulce, cuprinzătorul „nu-mi pasă" care cântase în ea de atâtea ori în viață, un răstimp mai lung sau mai scurt, un an, un ceas sau o clipă, după împrejurări.

De data aceasta, fu numai o clipă. In cea următoare, văzu înăuntrul ochilor ei închiși, gura lui Emil Plopeanu, gura mare, tristă, deschisă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?dir1933-1947

pe dinți mici, mulți, veseli. O durere i se ridică în gât, în gura arsă de buzele astelalte, în tot trupul strâns prea de aproape de mâini pornite și ele pe vadul amețirilor.

Nu ! Pentru ce ? Își încordă brațele, împinse pe bărbatul care se desfăcu uluit, nemulțumit, respirând greu pe gura rămasă deschisă, umflată.

— Te rog, pleacă. Numai decât, te rog.

Îl împingea, oprea orice protestare. Rămasă singură, acoperi cu degetele reci gura care ardea.

— Te rog, iartă-mă.

Își auzi murmurul și se întrebă cui cerea oare iertare, poate că ei însăși, Amaliei de demult care pe semne nu murise cu totul.

11639. — 12

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

III

Pentru a treia oară, Zoe repetase plângăcios „ar fi mai bine să ne culcăm" dar fiindcă Marga nu răspundea nimic, nu întoarse nici capul din şederea ei înţepenită la geam, mama îşi potrivi din nou şalul pe picioare şi urmă cu glasul ei răspicat, gros, nuvela din Gringoire, a o suta nuvelă franceză cu subiect din războiul civil spaniol.

Drama se petrecea de astădată într'un avion în care, printre zece pasageri *rojos,* se strecurase camuflat, dar bănuit, un franchist. Avionul e atacat, două gloanţe pătrund în radiator. Pilotul spune deschis că abia are timp să ateriseze în insula mică, ce se vede dedesupt. Bine, vor ateriza, dar acolo? Ce insulă e aceea? O fi sub stăpânirea roşilor ? Dacă e albă cumva... In spaima de moarte cu care se face coborîşul avionului rănit, pasagerul cel bănuit nu se mai teme să se dea pe faţă.

„Dacă insula se află în mâna franchiştilor, să nu aveţi nicio grijă. Vă scap eu. Dacă găsim pe roşii stăpâni, cer să mă apăraţi voi".

Strângeri de mână, vorbe mari de frăţie şi umanitate, cât timp temerea de moarte îi încleştează pe toţi la fel. Indată însă ce ajung jos — insula e roşie — nu mai sunt fraţi cu franchistul. nici măcar oameni semeni, sunt iarăşi roşii şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

albi, două rase dușmane, gata de omor cum fuseseră mai înainte gata de îmbrățișare.

Nuvela umple toate coloanele a două pagini. Zoe a obosit subțiind mereu gura pentru e scurt. De când a fost alungată din saloanele burgheze vorbirea împestrițată cu franțuzește, Zoe Rainu și-a pierdut pronunția din pension. Marga îi îngână râzând câte un „dă" un „tiu" care scapă lără hățul accentului și Zoe se bucură de tot ce poate stârni veselia Margăi. De astădată, nimic nu vine dela geamul unde copila stă adunată, cu genunchii strânși, cu fruntea împungând îndârjit priveliștea. Și nu poate să vadă nimic decât lămpile Sinaei în vale, aburite și ele de ceața ochilor. Insă acel nimic nevăzut lasă gândul să o ia razna, să închipue, să dorească orice, pe când camera, când Marga întoarce ochii, camera goală, dușmănoasă, așa cum e în ajunul unei plecări nedorite, gătuie tot ce doresc ele.

Și nimic în loc. Până acum era ceva totdeauna, era încrederea nemărginită în ceea ce spune mama, în tot ce hotărăște ea. Mama îți vrea numai binele, s'o asculți, să nu cauți singură altceva, ea știe tot ce se poate sau nu se poate să se întâmple. „Copila e ca o mielușea, o lăuda mama, nu-mi iese din vorbă". In gândul ei cântărise „Marga nu are voință" și se bucura și găsea mereu mai de trebuință să o întărească pe a ei.

Tăria voinței mamei era într'adevăr sprijinul Margăi, legea ei. Din ajun, legea începea să se clatine. Povața venise cu un glas prea blând, șovăitor. „Am greșit, Mărgico, Victor nu este nimerit pentru tine. Un bărbat ca doctorul Pădeanu ar fi norocul tău". — „Doctorul ? S'ar gândi să mă ia ?" — „S'a și gândit, izbucnise cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc

o veselie prefăcută, te-a cerut, Mărgico! Ştii câte milioane are?" — „Cum, doctorul Pădeanu mă iubeşte?" Mama îşi aminti glasul închis „o să am grijă de ea". Nu-i repetase Margăi fraza. O fată de şaptesprezece ani înţelege din orice ocol „nu mă iubeşte".

„Ai trăi ca o prinţesă. Ascultă-mă Mărgico, să renunţăm la Victor. Ai să ai o mulţime de greutăţi, e prea tânăr, bani puţini, e uşuratic şi are şi alte cusururi. Vreau să trăieşti ca o prinţesă". — „Ce prinţesă, mamă, visăm? Nu pot să-l las pe Victor". — „Dar nu eşti nici logodită". — „Nu vreau să mai aud nimic". — „O vorbă, atât a fost. Ne-am grăbit să o spunem. Eu am făgăduit lui Pădeanu că-l iei". — „Nu înţeleg cum ai putut".

In sfârşit, la capătul vorbelor şi al rugilor, mama lăsase să cadă şi o parte din adevăr, din acela care lovea. — „Şi ochii tăi, Mărgico, nu vezi ce bine ar fi? Pădeanu te-ar duce în străinătate, te-ar arăta la doctori de cei mari, aceia zilnic descoperă leacuri noi. Aici, Dumnezeu ştie ce ţi se poate întâmpla. Pe Victor îl înşelăm dacă... Nu, nu te speria. mi-a scăpat vorba, C'apoi drept vorbind, suntem toţi în mâna lui Dumnezeu. cum vrea El. Dar gândeşte-te că trebue să încerci tot, tot".

Ca niciodată, mama căuta cuvintele, desvinovăţiri, se simţea că-i nehotărîtă, că ascunde ceva. Dacă glasul ei ar fi tunat ca în alte dăţi „să faci cum îţi spun". Marga s'ar fi sprijinit pe tăria poruncii. Totuşi, nu mai strigase a doua oară „nu-l las pe Victor" pentrucă intrase ghimpele în ea „pe Victor îl înşelăm". Intepa ghimpele tot mai adânc. Şi pe ea se înşelase. Ochii bolnavi. acesta era singurul ei adevăr. Indrăznise să-l uite, nu mai ţinea socoteală când în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

mijlocul unei zile fericite, ochii aminteau „uite, azi vezi și mai slab literele“ „ceața asta cenușie nu se mai risipește?“ Uitase. Să-l înșele pe Victor ? Sau mai bine să-i spuie tot. Sau mai bine să se omoare, că gândul ăsta a intrat de mult în ea. Da, dar atunci moare și mama de supărare. Mai bine să-l ia pe Pădeanu iar mai târziu, Victor o să știe că s'a jertfit ca să-l apere de soarta ei. Ca o jertfă, da ! Pentru câtă fericire i-a dat Victor în două săptămâni, i-o și datorează, nu e prea mare plata. Ii face bine să sufere pentru el.

„Da, mamă, rupsese cuvintele strigând, mai bine cu doctorul!“ Mama izbucnise în plâns — ce repede plânge mama ! mie nu-mi vine nicio lacrimă, se gândi Marga.— „Mielușeaua mamei, ce cuminte ești că mă asculți“.

Crezuse că o să fie mai greu de data asta. Supunerea Margăi o mira și n'o despovăra.

— Haide să ne culcăm, Mărgico.

Tot șovăie glasul. Dacă ar izbucni ca altă dată „hai, culcă-te !“, Marga și-ar azvârli rochia și pantofii numaidecât. Imboldită așa slab, se întreba „de ce să mă culc“, nu voia încă, îi era prea greu.

Fiindcă îndată ce va întoarce capul dela geam, are să dea de camera răvășită, cu geamantanele împinse lângă ușă, gata de închis, pentrucă trenul pleca foarte de dimineață. Dulapurile sunt golite, saltarele golite, camera e plină numai de siguranța că tot ce a fost timp de două săptămâni nu mai este, nu are să mai fie. Nimic nu are să mai fie peste despărțirea aceasta de dușmani pe care o poruncise Pădeanu.

— Crezi, mamă, că e frumos să plec fără să-mi iau rămas bun măcar dela Amalia ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indri 1933-1947

Pe Amalia, Zoe o văzuse prin geam plecând gătită de cazino. Nu e nicio primejdie să o găsească acasă. Ce ar fi făcut Amalia decât să adauge nedumeriri, aţâţări.

— Bine. Mărgico, dar întoarce-te repede, spuse ea fâţarnic. Eu mă culc.

Lămpile pe terase s'au împuţinat. Marga se urcă dibuind, semiumbra e întunerec pentru ochii ei. S'a uitat cu pantofii de casă în picioare, au talpa moale fără toc, fără sgomot. Paşi de pisică.

Dela colţul scărilor, sus, a treia cameră este a Amaliei. E lumină şi storul încă netras. Pe semne abia s'a întors. Ajunge la uşă, ceva o opreşte să bată, o îndeamnă să mai facă un pas până la fereastra pe care o umple lumina albă dinăuntru.

Sst! trebue să-şi înnăbuşe ţipătul. Sunt înăuntru două persoane îmbrăţişate. Vede lămurit perechea dar nu chipurile. Amalia, bine înţeles, dar el? Ce-i pasă! Un bărbat pe care ea îl aduce noaptea la dânsa. Aşa dar e adevărat ce spune lumea, mama ? E cu putinţă să se facă aşa ceva ?

S'a prelins înapoi până în capul scărilor şi s'a aşezat jos, pe treapte. I s'au tăiat genunchii. S'a prăbuşit ceva în trupul ei, în curăţia gândurilor. S'a turburat cu mâl lumea. Realitatea este aşa cum nu se arată. Sunt două feţe şi într'o doamnă atât de mândră şi de bună ca Amalia. Ce desgustător să vadă cu ochii ei că un bărbat o strânge la piept şi măcar nu-i ştia aci un prieten, unul care să o fi cerut în căsătorie. Un bărbat oarecare, noaptea, la ea, cum poate o femeie să se înjosească într'atât ?

O dispreţuia pe Amalia cu toată tinereţea ei neîndurătoare, neînţelegătoare. În acelaşi timp,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

o uimire năucă, înfricoşată, creştea în ea. Pentru ce ? Pentru ce să faci aşa ? e o trebuinţă să te înjoseşti ? O să fie silită şi ea să se murdărească ?

Indărăt scârţâi o uşă. Intoase capul. Uşa dela camera Amaliei. leşea el, bărbatul, călca ferit, cu mâinile moi, căzute. Linia capului, a trupului... dacă nu l-ar fi văzut îmbrăţişat cu Amalia, ar spune că-i Victor. Prostii, i se pare că vede pe Victor în toţi oamenii.

— Marga, tu? de ce stai aici? ce s'a întâmplat ?

El era ! Se smuci cu scârbă deşi mâna lui întinsă încă n'o atinsese, făcuse numai un arc sfios. retras apoi, ca şi vorbele, abia murmurate.

Nu-i răspunde, nu, nimic. niciodată o vorbă cu omul ăsta. Işi dă drumul pe scări, cu mâna lunecând pe rampă, cu spatele îngheboşat, gâfâie scurt, nu vede nimic şi asta îi curmă răsufletul. Să nu vină după ea, să nu-i mai audă glasul, să nu-l mai vadă niciodată. De n'ar cădea, că atunci el ar trebui s'o ridice. s'o atingă, s'o murdărească. Bâjbâe pe întunerec clanţa, apasă îndată. fără clipa de oprire în care de obiceiu, înainte de a intra, îşi face o figură surâzătoare, senină. ca să curme neliniştea cu care o aşteaptă totdeauna ochii mamei.

Şi-a adus aminte abia la strigătul care porneşte dintre perne.

— Mărgico, ce s'a întâmplat ?

Prea târziu ca să-şi mai alcătuiască zâmbetul. Mai rămâne minciuna.

— Eram să cad, mamă, am alunecat şi mi-a fost frică. Nu te speria că n'am nimic. Dormi, mă culc şi eu îndată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Nu poate rosti ce a văzut. I se pare că şi-ar arde buzele. Destul cât o arde gândul pe care nu-l poate alunga, nu-l poate smulge din creier. O să stea vedenia săpată acolo, lipită pentru totdeauna, prefăcută în ceva bălos, o împerecheiere de şerpi. Dar poţi să rabzi, cât poţi să rabzi să-ţi fie creierul şi inima culcuş de şerpi ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

IV

Mama a adormit. în sfârșit. Marga poate să-și lase respirația mai scurtă, să miște capul, să se ridice puțin pe pernă. E obositor să tot minți, să te prefaci liniștită. lângă o mamă care te iubește prea mult și nu te poate ajuta cu nimic.

Așa dar, iată pentru cine voia să se jertfească. Ce-o mai îndeamnă spre Pădeanu acum? E un străin. E necinstit să-l ia. Nu vrea să înșele, măcar ea să nu se coboare ca ceilalți, oameni pentru care nici dragostea nu e un lucru sfânt. Rușine, să ia un bărbat numai pentrucă poate s'o ajute. Ca jertfă, era altceva! O înălțase în slăvi gândul că Victor avea să-i fie mai târziu recunoscător. Ce proastă a fost.

Dă de o parte plapoma. O apasă, o înfierbântă. sângele crește în albia vinelor, ca și cum s'a amestecat cu toată revolta și scârba. Niciodată n'are să-i mai iasă din minte îmbrățișarea văzută. A lăsat pe suflet un fel de țesut cleios pe care nu ajungi să-l destrami și să curăți locul. Cu neputință să-ți ajungi sufletul și să-l curăți.

Ba da, poți. Tălpile, răcite de podeaua goală, o dumeresc că gândul din urmă a sculat-o din pat. Stă în picioare și nu vede în ce parte e ușa, în care, fereastra. Deși candela arde fără contenire în cameră. S'a stins ? Uite-o, era în spate, dar ce slabă lumină dă. De cu seară, când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

lipise fruntea de geam, vedea lămpile din Sinaia abia ca niște puncte galbene. Doctorul a prescris distracție, mulțumire, râsul. Lucrează în bine asupra ochilor, a spus. Atunci contrariul, supărările, revolta, scârba ?

Se adună o lumină în gând. De ce să te chinuești când ai putința să pui capăt chinului. Nici nu trebue mult curaj, pentrucă te duce sbuciumul, te împinge. Nu, nu-i o nălucire, la capăt găsești într'adevăr sfârșitul chinului. Mai mult nu trebue să dorești.

Răceala pe umeri o vestește că și-a pus pardesiul. Toate hainele sunt umede aici când le iei din cuier. Dar când l-a desprins? Pantofii de casă îi are în picioare, când i-a băgat ? S'a trezit mama din somn când a întors ea cheia în broască ? Nu, că ar striga, doarme. Toate le cuprinde și le gândește ca într'o plutire de vis, ba și trupul, nu merge, alunecă, dus ca un trup de somnambul, de frământarea din el, pe scările unde abia arde câte un bec slab la capătul teraselor.

Le urcă, scările, nu le coboară. Un sâmbure de cuget stă de veghe ca să o ducă unde trebue și ca să nu lase nicio altă lumină a cugetului să se înalțe. E teapănă ca în somn dar ușoară ca un fulg în alunecarea grăbită, până sus, la etajul Amaliei. Nu apucă terasa care duce la camere, ci cotitura dimpotrivă. Terenul pe care s'a clădit vila e ridicat în spatele ei la rând cu etajul cel mai de sus. Sari numai un gărduț din lemn de mesteacăn și ești afară din vilă, pe deal. In gând a mai făcut drumul acesta pe când privea pădurea dela fereastra din spate a camerei Amaliei. In gând, unde a rămas, culcușit în sâmburele acela de veghe care-i poruncește acum mișcările. Atât de sigur că nici pe întunerec pi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
culturatransilvania.ro/mmr1933-1947

ciorul nu se înşeală. Nici nu este mult de mers. Incă zece paşi în urcuş slab, apoi iată, aici, se deschide golul, scobitura văii, o prăpastie culcată ca o dihanie lungă la poalele pădurii. Când simţi vârful pantofului fără nimic dedesupt, ai ajuns. Faci încă un pas... nu, nu e greu, nu e rău, e un bine că mai este şi asta. (Ce lămurit aude sfatul...) Alături de nenorocire, capătul ei, e acolo o fericire, o fe-ri...

In clipa aceea, abia atunci, siguranţa se rupe ca o legătură de pe ochi. Unde acolo, unde? Stai, nu-i adevărat, nu-i hotărît, nu încă!

Intr'o jumătate de clipă, cuprinde toate pricinile care au adus-o aici, le vede altfel, le rânduește locul lor mic in locul mare al vieţii, locul cel larg, bun pentru toţi, cu bucurii pentru toţi, numai să le afli, să le aştepţi...

Insă piciorul a păşit, avântarea căderii, nimic nu ar putea s'o mai oprească.

Pe fundul văii secate, pietrele mari, colţuroase, se prăvălesc puţin, foarte puţin, cu un mic sgomot pierdut în noapte, când trupul uşor de fată îşi face loc între ele.

Sus, pădurea începe să vuiască deşi abia a trecut de miezul nopţii. Revărsatul zorilor va mai întârzia dar brazii tineri sunt nerăbdători. Cresc, vor să desferece mai curând lumina şi căldura soarelui, vor să se înalţe şi azi încă puţin, în vieaţa pe care şi ei o ştiu iute trecătoare. Un freamăt puternic cuprinde pădurea în sbaterea aproape nemişcată a crengilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

V

— Am sosit amândoi la țanc, spuse Plopeanu către Jantea care ajungea tot atunci în poarta parcului, venind din partea dimpotrivă.

Mai aruncă o ochire ceasornicului de aur de sub manșetă. „Exact șase". Zâmbi cu o schimă de om obosit.

— Nu mi-a fost greu să mă trezesc. N'am putut să dorm toată noaptea.

— Eu nici nu m'am culcat. — Zâmbetul lui Jantea era amar.

Aprinseră țigări, amândoi livizi, cu cearcăne vinete sub ochi, cu chipurile stoarse. Se fereau să se privească în față, ca și cum celălalt era o oglindă. Se răzbunase pe ei noaptea, atâtea sute de nopți pierdute, pângărite până în ziuă de lumini și petrecere. Ispășeau cu insomnii chinuitoare, regulate, învinse numai de încă o noapte pierdută, care-i dobora, târînd astfel blestemul de a nu mai putea despărți cum se cuvine, noaptea de zi.

Deasupra crestelor se ridica minunea soarelui. Dela răsăritul adevărat trecuse o oră, vălurile roșii ale zorilor, soarele le asvârlise îndărătul munților. Razele erau reci și aerul de o limpezime de sticlă. Plopeanu și Jantea cuprindeau măreția acelui platou unic peste care cerul trimitea însuflețirea unei zile noui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

„Minunat soare, dumnezeesc" spuneau, dar frumusețea n'o mai simțeau vie și cu umflarea de fericire a respirației. Numai ideea rămăsese, aducerea aminte a simțirilor proaspete de altă dată. Îmbătrâneau și nu erau încă destul de bătrâni ca să se simtă una cu amintirea.

— Întârzie Ivanciu.

Plănuiseră în trei marșul spre Sfânta Ana și întoarcerea până la ora slujbei la mănăstire. Cucoanele încuviințaseră acru plimbarea fără ele. Poate că Ortansa se răzgândise și oprise acasă pe prețiosul Didi. Aveau să-l aștepte cel mult un sfert de oră.

— Am devenit superstițios, spuse Jantea. Dacă plecăm fără Ivanciu, aș crede că lipsa lui e un semn rău. A fost aruncat asupra zilei de azi un semn pe care el sau nevastă-sa l-au prins și acum se feresc.

Începuse zâmbind și termină răsuflând greu, coborî privirea în care frica sfârâia un punct negru, aprins. Dădu drumul mărturisirii.

— De ieri mă apasă, mă sfâșie ceva. Se află în aer o nenorocire, ca o bombă așezată undeva pe aici, gata să ne sară în aer.

Izbit, Plopeanu privi în jur cu groază. Își domoli apoi cu o sforțare tremurul. Lipi palma de umărul lui Jantea și-l sgâlțâi prietenos.

— Mai bine, haide să vedem ce-i cu Ivanciu. La nevoie, să-l luăm pe sus. Poate că doamna Ortansa l-a sechestrat. Haide să-l salvăm.

Adevărul era că plimbarea în doi cu un om care vede bombe sub picioare, nu-i surâdea.

Jantea respiră mai ușurat, porniră împreună spre Elizeu. Plopeanu își aminti la timp că Ivancii s'au mutat din ajun. Traversară atunci strada și intrară în suișul colinei pe care vila Carola încă dormea, cu toate jaluzelele trase.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/ramuri/1933-1947

Un băietan mătura curtea, ridică o faţă năucă de nerod, care sili pe Plopeanu să repete întrebarea şi să asculte înainte de răspuns, gândul omului, vorbit „mutat ieri, domn şi cucoană... ha, am dus un cufăr sus, mi-au dat cinci lei, ăia or fi? Ptiu, cinci lei!"

Işi scuipă în palme, apucă mătura şi o ridică spre etajul al treilea.

— Patruşopt, al treilea. Mergeţi şi p'aci!

Vila avea două scări spre etaj, una prin hall şi alta pe afară, o scară săpată în pământ şi tivită cu scânduri. Urcuşul drept, fără rampă, era destul de anevoios.

— E mai bine să mergi singur, Plopene. Eu îi cunosc prea puţin pe Ivanci.

Rămase uitându-se după Plopeanu până dispăru pe scara spre vilă. Il trimisese şi tot el voia să-l cheme îndărăt. I se părea că rămâne singur pe un munte pustiu. Cum se prăbuşeau în preistorie munţii? Aşa, deodată, fără veste. Când pârâie pământul, ai şi pornit. Servitorul care mătura jos, nu se mai vedea sub deal. Are să rămână îngropat sub avalanşă... Nu se mai sfârşesc nălucirile astea idioate?

Intoarse spatele cerului, se rezemă de balustrada podeţului şi descoperi jos, cu un cutremur al trupului întreg, scobitura văii, ca o prăpastie lângă pădure. Unde a fost, aşa a fost? Am făcut doar de atâtea ori drumul pe munte. Când intri în pădure n'o mai vezi, aşa este.

Ochii i se lipiră de fundul văii unde se colţurau şi se netezeau de mii de ani, în fiecare zi câte puţin, pietrele acoperite cu muşchiu răpănos, săltate din loc de rădăcina brăzişorilor pitici, punctate cu fire de flori rare, aurii, ca nişte broşe pierdute.

Privirea i se oprise pe o rotunzime care nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

era un tufiș. Ceva cenușiu-verzui ca piatra dar n'ar fi putut să fie un bolovan de asemenea mărime. Avea și ceva moale în nemișcarea lui care nu era de piatră.

Jantea privea amorțit, parcă desprins de priveliște. Mintea refuza să gândească ce ar putea să fie mormanul acela mic care părea că atunci își încetase mișcarea. Mintea voia să se zidească în negând dar o picătură de spaimă își făcuse loc înăuntru, creștea, se umfla, spărgând împotrivirile cuminți.

— Ascultă, omule, chelner, da, dumneata, vino încoace puțin.

Servitorul de jos pricepu în sfârșit chemările domnului străin de pe podeț. Arătă „cu mătura?" Jantea, enervat, ridică mâinile din umăr. „Lasă aia! Mai repede!"

Îl înhață de braț când veni.

— Uită-te, de aici, așa, acolo jos, vezi? Nu? Omule, drept cum te uiți acuma, jos, ceva cenușiu, a! ai văzut. Ei, ce poate să fie acolo?

Omul își trase brațul pe care Jantea îl strângea prea tare în cleștele degetelor.

— Păi știu cu, coane? Chiatră nu-i, copac nu-i. Lasă-mă să isprăvesc de măturat.

— Ascultă băiete! — mai bine decât cu brațul, Jantea îl încleștă în privirea lui neagră, fixă — ascultă ce-ți spun. Iți dau un bacșiș bun, coboară-te acolo jos și vezi ce este. Mie mi se pare că-i un trup căzut.

— Maică Doamne! Un mort. Nu merg, să știu că mă 'mbogățesc.

— Prostule, ai o sută de lei. Coboară-te binișor pe la capătul acela, e mai lesne. Dacă-i un om, a căzut de curând, haina pare că n'a fost plouată și numai astănoapte n'a plouat. Poate

Muzeul Digital al Romanului Românesc

mai trăiește. Îmi faci semn și-ți mai trimit pe cineva să-l ridicați sus. Hai, hai!

— Maică Doamne!

Servitorul își făcu o cruce și alergă până la locul unde prăpastia se prelungea mai lin spre tăpșan. Cu o iuțeală de țăran de munte, își dădu drumul în adâncătură, înțepenind opinca și pe cel mai mic colț de piatră. Când ajunse jos, se roti puțin în jurul hainei cenușii, apucă apoi un colț și trase, descoperind un cap bălai cu două codițe înnodate pe ceafa albă. Obrazul se turtea pe brațele îndoite, ascuns ca în plâns. Picioarele erau ascunse și ele, îndoite sub balonul creț al cămășii de noapte. Jantea privea de sus, încremenit, cum băietanul se apleca deasupra fetei, cum o mână a lui încerca sfios să atingă trupul.

— Așteaptă, așteaptă...

Gândul țipa înăuntru „să n'o atingă nimeni". Jantea văzuse codițele aurii, ceafa albă de fată tânără. „Dar nu se poate, nu se poate". Alunga gândul urît cum ar fi biciuit un bârfitor. Și celălalt gând țipa „să n'o atingă", parcă atingerea ar fi pus în mișcare o mașină infernală, spaima lui de dimineață.

Când nerodul își aminti că i se poruncise să facă un semn ca să capete ajutor, nu mai văzu pe nimeni pe podeț. Domnul cel străin cobora în prăpastie alunecând și scrijelindu-și mâinile de ascuțișul pietrelor, împins ca de un vârtej, cu ochii ieșiți din cap și vinele tâmplelor umflate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1933-1947

VI

La bătaia în uşă a lui Plopeanu, răspunsesc glasul ascuţit, pornit pe ceartă.

— Cine mai e?

— Mai e Plopeanu, răsună răspunsul, înnăbuşit de o poftă de râs. Ivanciu e sechestrat? Nu vine cu noi?

Se auzi un bombănit de după uşă.

— Ce sechestrat? Aşteaptă puţin, domnule Plopeanu, să-mi pun pardesiul. S'a întâmplat ceva ciudat.

A dispărut Ivanciu, se gândi Plopeanu. Şi-a luat lumea în cap. Ferice de el.

Ofta, când Ortansa apăru în uşă, cu figura lungă sub părul strâns sus, cu pielea pământie şi încreţită sub ochi. Ficatul îi juca festa în fiecare dimineaţă. Nu închise uşa dar nu-l pofti pe Plopeanu înăuntru, cu toate că soarele care bătea terasa îi înţepa ochii. Ferindu-se cu palma strașină, începu a vorbi cu iuţeală, meliţând vorbele cu un vârf de limbă albicioasă.

— Ivanciu nu mai merge. L-a chemat adineauri doamna Zotu, tocmai când era gata să plece să vă întâlnească. Se petrece ceva, ceva... Adică doamna Rainu l-a chemat şi l-a rugat să se ducă la Regal, la Victor Mazilu. Nu înţelegi nimic, de sigur. Uite ce s'a întâmplat. — Se aplecă spre Plopeanu, dând vestea cu o bucurie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

urîtă, abia ascunsă. — Marga Rainu n'a dormit astănoapte acasă. Când s'a deşteptat maică-sa, patul era gol. Fete de-azi, ce zici?... Inchipueşte-ţi că logodna s'a stricat de ieri şi noi nu ştiam nimic! Nimic!

— Vasăzică n'a dispărut Ivanciu?

— Cine spune prostia asta? Cum o să dispară bărbatu-meu?

Ii era necaz că Plopeanu nu arătase nici măcar mirare la vestea ce-i dăduse, ba încă o dispreţuia, glumind şi schimbând vorba.

— Atunci plec numai cu Jantea. Sau îl aşteptăm în curte până vine. Sărut mâinile.

O lăsă bosumflată şi coborî scările cu inima strânsă. Işi aminti presimţirea lui Jantea, se adeverise întru câtva şi acum călca pe vârful pantofilor, fără sgomot, ca şi cum putea să trezească şi alte stihii. Vila, cu locatarii încă dormind, cu galeriile reci, mute, părea împietrită de suferinţa mamei care nu-şi găsise fiica în pat, dimineaţa.

— Ce aduceţi acolo? strigă dela douăzeci de paşi, văzând pe Jantea şi pe servitor purtând ceva greu învelit cu o haină cenuşie.

Ajunseră pe platou şi lăsară jos sarcina. Plopeanu veni fugind. Aruncă numai o privire pe obrazul de ceară încadrat de codiţe şi cu toate că din secunda care abia trecuse, se aştepta să-l vadă, ţipă de înfiorare. Mută ochii spre Jantea şi-l văzu plângând. Omul care părea un îmbătrânit în rele, plângea prin pleoapele închise, hohotea prin buzele care tremurau de sforţarea de a ţine durerea.

— Ce a fost, Plopene, ce a fost? O credeam fericită, m'am dat de o parte ca să fie ea fericită. Ce s'a întâmplat?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Mi s'a spus adineauri că au rupt logodna, de ieri.

— Nemernicul! Trebuia să prevăd. A făcut şi el ca...— Dădu drum hohotelor care-l înecau, apoi numai decât le opri, ridicând ochii crunţi, fierbinţi, de nebun. — Ca mine! Eu sunt nemernicul, eu l-am învăţat. A vrut să fie ca mine. Stăpân de suflete! Păcătoşi, nişte păcătoşi suntem toţi.

— Mă sperii, Jantea, se îngrozi Plopeanu de privirea înnebunită.

— Îndrăzneşte să spui că tu eşti mai bun, că n'ai ucis niciun suflet, că nu ai remuşcări, îndrăzneşte, păcătosule.

Plopeanu ridicase o mână, apărând capul. „A înnebunit, zău, ce pacoste, tocmai acum". La doi paşi, servitorul privea tâmp. Ar fi fugit în loc să dea ajutor, dacă nebunul devenea primejdios. De s'ar întoarce măcar Ivanciu.

— Uite-i, vin amândoi.

Alergau. Mazilu înainte. Urcă dealul în două clipe — văzuse grupul, îi păruse ciudat — şi când ajunse, căzu în genunchi lângă trupul fetei, aproape obrazul fierbinte, răsuflarea puternică, de capul de ceară. Prin creierul lui Plopeanu trecu o părere că buzele lepene se mişcaseră.

— Un doctor, cum nu ne-am gândit. Pădeanu stă aici jos, la Palace. Mă duc să-l aduc.

Coborî, încrucişându-se pe scară cu Ivanciu, care-şi trăgea greu sufletul celor o sută de kilograme înveliş.

— Mă rog, aţi găsit-o? întrebă dela distanţă.

— În prăpastie. Aduc doctorul, poate că nu-i moartă, asvârli Plopeanu, rupând vorbele. Trecură unul pe lângă altul, fără oprire.

— Mă duc sus să dau de veste.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1933-1947

— Ia-o pe departe, Ivanciu. Biata mamă!

Dar Ivanciu se gândise doar că trebue să dea de veste Ortansei care nu i-ar fi iertat că aflase asemenea crâncenă întâmplare și nu i-o adusese proaspătă.

Plopeanu, din vale, mai ridică odată ochii. Mazilu se ridicase de jos și Jantea venise lângă el. Stăteau în picioare, față în față, gesticulau, gata să se încaiere. Ivanciu trecuse, intra în vilă.

— A rămas Mazilu cu nebunul, dar ce era să fac? Numai de l-aș găsi pe Pădeanu treaz.

Sus, Mazilu începuse să clănțăne din dinți când Jantea îi înfipsese în ochi privirea halucinată. Îl dogorea privirea aceea ca un fier roșu. Îl ardeau dojenile bolborosite, se apăra moale, rușinat.

— Nemernicule, ce-ai făcut?

— Eu? Nu sunt vinovat. Mi-a scris...

— Ai rupt logodna!

— Eu? Nu-i adevărat.

— Te iubea, ce a fost? Să spui tot că te omor.

Ridicase pumnul și Victor nici nu se feri, amintindu-și fuga pe scări a Margăi în seara din ajun. Sărutarea, văzuse sărutarea, acum era sigur.

Dar bine, își veni îndată în fire, ea îmi scrisese cu o zi înainte. Ea a rupt logodna înainte de asta.

— Nu eu, nu eu, repeta rugător.

Dar cum să-i destăinuiască lui Jantea, nebunului ăstuia, cum să deslege a cui a fost vina. Marga moartă și el nu are pe nimeni să-i spună o vorbă de mângâiere. O pierduse și pe Amalia cu greșeala sărutării necugetate, care îi despărțea de acum. Nu are cui vorbi, se căina pe sine ca pe cel mai nenorocit în întâmplarea grozavă, nu are cui spune o vorbă, trebue să-și țină cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc

dinții și plânsul, să nu-și arate durerea ca un bicisnic.

Văzu că Jantea nu mai era lângă el, cobora în întâmpinarea doctorului. Plopeanu îl găsise se vede sculat, îmbrăcat. Omul ăsta părea veșnic în ținută de ceremonie. Aspru, ca să nu i se vadă viclenia. Bătrân, dar avea un farmec. Își aminti că îl iubise ca pe un tată în ziua întâlnirii în parc. S'a putut înșela până într'atât? Uite-l, a lui e vina, numai a lui. Au silit-o pe Marga să-l ia și dulcea fetiță curată a preferat să moară. A lui e vina.

Își ținea țipătul, aproape de bucurie, fiindcă se ușurase învinuind pe altul. Întâmpină cu o privire crunță pe doctor, când ajunse sus. Îl izbi ceva schimbat în înfățișarea lui Pădeanu. A, da. era ras, nu mai avea nici bărbița ascuțită, nici mustățile. A vrut să se întinerească, logoditul. Alunga cu ciudă gândul răutăcios. Cum îi poate trece altceva prin cap decât grija și durerea pentru fetița care ispășește nemernicia tuturor.

Pădeanu îi atinse încheietura mâinii, culcă urechea pe pieptul fetei, apăsă degetul mare pe o pleoapă. Lumea întreagă parcă încremeni în cele două clipe cât doctorul ținu o oglindă mică în dreptul buzelor fetei, roșii și întredeschise Nu spuse nimic când întoarse luciul oglinzii spre el dar nu îi era figura mai luminată? Adevărat, părea mai tânăr fără barba sură, cu gura liberă, mare, bună. Omul ăsta arăta bun, nu un nemernic Atunci ce a fost?

De ce-i deschide fetei gura? A, da, limba, respirație artificială. Așa dar, are o speranță că trăiește, oglinda o fi aburit-o respirația. Pădeanu nu spune nimic, ca și cum starea Margăi îl privea numai pe el.

Jantea bagă de seamă cel dintâi bătaia ușoară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

a pleoapelor Margăi, bătaia picliței subțiri din jurul ochilor și gurii. Nu mai putu să-și stăpânească tremurul inimii, nervii în sbucium, plânsul de bucurie. Se aruncă în genunchi cu buzele pe mâna mică a Margăi.

— Trăiește! Trăiește!

Și Marga, dacă deschide ochii în clipa aceea și-l vede numai pe el de o parte, în picioare, numai pe el cu figură de vinovat?

Plopeanu fugise în vilă cu vestea bună, de cum văzuse oglinda aburită și privirea luminată a doctorului. Iată că soseau în cârd, Zoe Rainu, sprijinită de Amalia și de Ortansa, iar în urmă Plopeanu, Ivanciu și încă două, trei cucoane din vilă care părură lui Victor o ceată. Repede se află o nenorocire. Are să se adune îndată toată Sinaia, ca la spectacol.

— S'o ducem în camera ei, domnule doctor, îndrăzni Mazilu.

Pădeanu urma să-i tragă ritmic limba. Mama ajunsese, sbuciumată, cu ochii umflați, prostiți, încă neștiind sigur unde a fost găsită fata — i se vorbise de un accident — îi bătea inima în ruperi scurte, se temea și să facă un pas înainte.

Își văzu fata culcată în iarbă. Îi privi mai întâi mâinile, picioarele — era întreagă, slavă Domnului. A deschis puțin ochii! Îi deschide de tot, mari și tocmai bătea în față soarele care o supăra așa de mult de obicciu.

Toți se dăduseră în lături și urmăreau tăcuți cum fata făcea mici mișcări ca să se ridice. Obrazul era senin, parcă dormea. Dar ochii erau deschiși mari. N'o supăra de loc lumina, în plin soare?

— Mărgico! strigă mama cu un scâncet.

O vede vie, întreagă, dar de geaba, frica se ridica în ea mai puternică decât bucuria.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

— Mamă, vino lângă mine, spuse fata, fără mirare. Spaima în glasul mamei era ceva obișnuit. Îmi aduc aminte ceva de necrezut, mamă. Vântura mâinile în dreptul ochilor ca să împrăștie ce-și amintea, să creadă că au fost visuri rele.

Zoe se aplecă și-i luă mâinile care se sbuciumau, le liniști.

— Ah, mamă, ce e așa rece sub mine, parcă stau pe pământ. Fața mă arde, aș zice că stau în soare cu ochii legați. E mijlocul nopții, nu-i așa, de ce nu aprinzi lampa dacă tot te-ai trezit? Știi, candela n'o mai văd de loc, de aseară.

De aseară... Într'un tropot care-i sgudui umerii, o năpădi toată amintirea nopții trecute până la saltul în prăpastie.

— Mărgico, hohoti Zoe, lipind obrazul plâns de mâneca Mărgăi. Îi ghicise numai decât gândul trezit, trecea totdeauna prin ea gândul Margăi.

— Mamă, bâlbâi fata, nu suntem în cameră, nu e noapte. E soare, soare și eu nu-l văd! Aa!

— Mărgico!

— Era de așteptat, rămâne oarbă.— Victor auzi drept în urechea lui șoapta doctorului.

Zoe simțea în coșul pieptului o mână cu unghii lungi care-i apucă inima ca să o sfâșie, sau să o scoată. Uite, o scoate în bucăți, o scoate. Arterele își încetară svâcnetul, pieptul, ușurat de mâna care-l chinuia, se desumflă și Zoe căzu jos ca o cârpă.

— Repede, repede, să le ducem în vilă.

Pădeanu recăpătase glasul hotărît, de stăpân, al medicului. Se așteptase la strigătul fetei — s'ar fi mirat să mai păstreze restul de vedere după asemenea sdrobire. Și apoi era sfârșitul fatal, de neînlăturat, doar că venise mai repede.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

gândea el, nu numai cu neîndurarea medicală, dar cu un simțimânt de eliberare, ca atunci când se dă ne față o minciună care îngreuie viața. Secretul profesional era o minciună omenească, ceva în afară de linia dreaptă a profesiunii. Abia acum îi rămâne numai datoria de medic, mai ușoară, simplă, cinstită. Gândea și împărțea porunci lui Plopeanu și Jantea care ridicaseră cu greu corpul gras al doamnei Rainu.

— Culcați-i capul ceva mai jos, ca să circule sângele. Dumneata, Mazilule — rostise numele ca și cum mai era față de el omul bun din ajun, — ajută-mi să o sprijinim pe Marga. Ridică-te, fetițo, cred că poți. Ai fost puțin leșinată și acum a leșinat mama. Nu te speria, se trezește îndată. Am cu mine și niște picături ca să-ți pun în ochi. Poți merge? Simți vreo durere?

— Puțin, piciorul.

— Nu e nimic, trece. S'a întâmplat un accident la fel, tot aici, acum cinci ani. Poate șase. O să obligăm pe hotelier să ridice un parapet mai înalt...

Vorbea într'una, din voința profesională de a ocupa gândul oarbei măcar în primele clipe când sdruncinul nervos ar putea să aducă și alte complicații, se silea să-i pornească pe alt drum gândurile și amintirea întâmplărilor. O stăpânea cu glasul, meseria îl învățase să și-l mlădicze, să-l facă și intrător în suflete și poruncitor. Cheltuia toată știința ca s'o îmbărbăteze mai repede pe Marga, fiindcă sus avea să se ocupe numai de mamă. Boala de inimă a Zoei Rainu părea să fie foarte înaintată, înrăutățită de sigur de suferințele prin care trecuse.

„Feriți-vă de emoții" îi veni în minte lui Pădeanu stereotipul medical. Comanzi omului cum ai porunci unei frunze 'n vânt „nu te mișca de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://statransilvania.ro/mdrr1933-1947

pe pom". E deajuns să fii în viață numai medic? Alungă gândul, care îl duruse în clipa aceea ca un tăiuș de cuțit în partea stângă a pieptului. Inima oare, și la el? Ași, nervii, se liniști îndată, înșelându-se voit, ca pe un bolnav ipocondric și strânse brațul Margăi ca și cum el îi cerea sprijinul.

Celălalt braț al fetei, îl petrecuse Victor după al lui, îl simțea nesimțitor ca și pe al său, îi făcea rău să-l mai țină, să tragă un braț care încetase să-i dăruiască plăcere, un trup în care nu mai erau pentru el izvoare de fericire. Piciorul care bâjbâia drumul, ochii albaștri morți, capul plecat, nu! nu primea astfel pe Marga în el, nu îndura să-i fie umilită astfel iubirea. Nu o iubise pe Marga din bunătate, fusese admirație, o mândrie a dorinței, privirea unui bărbat care a descoperit și a pus în vază o operă a naturii, fata de lângă el.

Marga, o nenorocită care-și curmă zilele, din ori a cui vină o fi, care o să rămână oarbă — șoapta lui Pădeanu îi venise la ureche suflată înadins, era sigur, și lumină atâtea gânduri, nedeslușite înainte — toată întâmplarea, petrecută în văzul public însemna o umilire pentru el. Toată drama o privea numai din unghiul ascuțit care-i străpungea simțirea, amorul propriu în primul rând.

Urcau scările rar și jumătatea de corp din partea spre Marga și-o simțea sgârcindu-se, ferind apropierea, liberându-se de amintirea altor apropieri. Când ajunseră în fața camerei Zoei, i se păru lui Victor că etajul fusese un munte greu de urcat. Tot atunci, se auzi în vale trenul. Intra în gară, șuierul ascuțit al locomotivei se încolăcea în aer până sus.

— Cu trenul acesta sosește mama, spuse el

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

repezit, abia gândindu-se că sosirea era pentru logodnă. Mă așteaptă în gară, trebue să plec.

Nu se adresase cuiva, toți aveau o treabă în jurul bolnavelor întinse pe pat, toți părcau cufundați în gânduri, dar de sigur îl auzise măcar Marga. Plecă, și pe când cobora în goană, simți că până jos, odată cu fiecare scuturare a corpului săltat de pantă, are să lepede ce-i mai rămânea din ghemul de remușcări, de îndoieli, de răzvrătiri și neliniști. Poate nu era atât de aproape capătul, poate au să fie în drum câteva ocoluri grele dar de sigur că era undeva și capătul la toate sbuciumările nebunești. Alergând, i se limpezea în minte că va trebui, va trebui să ajungă la acel capăt.

Lidia Mazilu îl aștepta pe peronul de ieșire, lângă automobilul în care de un sfert de oră așezase geamantanele. Nu se hotărâ să se urce și ea, era sigură de venirea lui Victor, băiatul ei, sigură de poșta care nu-i rătăcise niciodată scrisorile ei.

— Mamă, s'a terminat!

Lidia îi cuprinse umerii, nu întrebă nimic, deși nu era limpede ce s'a terminat, întârzia îmbrățișarea ca și cum afla tot ce voia să știe, numai din atingerea cu obrazul aspru, grav, iarăși încruntat, ca înainte de a-l îmblânzi dragostea. Așa îl voia, așa era încă numai al ei.

— Nu era fata care-ți trebue, Victor. Am știut dela început.

Victor se desfăcu și-i ajută în tăcere să se urce în automobil. Îl supăra uneori să vadă la maică-sa atâta siguranță, felul în care toate se întorceau după voia și prezicerea ei. Se răzvrătea să se mai simtă neștiutor, copil lângă ea, condus, chiar de data aceasta când mama nu avea niciun amestec în ruperea logodnei, nu ar fi avut cum, prin cine, să se amestece. Totuși...

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Se petrecuse ceva neînțeles înainte de scrisoarea de ruptură din ajun. Se țesuse în umbră ceva ce el nu știa.

Să întrebe? La ce bun când toate se depărtau de o jumătate de oră, călătoreau și se destrămau ca grupurile de nori de pe cer. Cu puțin înainte, păreau că au să se adune în baia unei mări negre din care să se lase iarăși șuvoaiele asupra Sinaei — mașina era deschisă și Victor ridicase îndată întrebările lui spre cer. Dar încercarea norilor nu izbutise. Se răsfirau grăbit, se pierdeau în scame ușoare, despărțite ca sub lovitura unui pumn care le zădărnicise contopirea. Se afla și acolo sus, un melodramatic „pumn al destinului" care schimba alcătuirea cerului fără nicio îndreptățire. Numai pentrucă așa s'a întâmplat.

— Ne întoarcem la Mehadia cu trenul de diseară, Victor. Am lăsat pe tatăl tău bolnav, iarăși un acces de gută. E rău bolnav, dar eu am plecat, nu mai pot. Mereu același lucru, o lună de sănătate și zece luni de boală, nu, nu mai pot.

O înțelegea Victor și o înțelegea de departe în acele clipe și bătrânul Mazilu, singur și chinuit de dureri în patul de hotel din Mehadia. Nu-l înfuria, nici nu-l mai îndurera gândul că Lidia s'a săturat, nu mai luptă ca altădată, nu-l mai ridică din moarte cu dorința ei de a-l vedea sănătos. Se supunea, gândul trist că nimeni nu mai ține la viața lui, îl ajuta să moară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VII

Telefonul sună în odaia alăturată. Jantea nu se ridică până apăru feciorul.

— Poftiți la telefon.

— Da.

Feciorul era bine dăscălit, știa când chemarea la telefon trebuia adusă stăpânului, când îndepărtată. Jantea ceru iertare musafirului — era Plopeanu — și trecu alături. Când se întoarse, fața lui măslinie se luminase de mulțumire.

— Vino într'o seară cu noi, Plopene, la doctorul Pădeanu. Am dreptul să aduc și prieteni.

— Nu-mi pare ciudat. Am mai primit o asemenea poftire prin altul.

— Prin doamna Zotu?

— Nu, n'o mai văd, se înnegură Plopeanu. — Obosit de bănuelile Tinei și ajutat de manevrările ei, n'o mai întâlnise nicăiri pe Amalia. — Prin doamna Mazilu am fost invitați. Mi s'a spus că doctorul Pădeanu o adoptă pe Marga.

— S'au și îndeplinit formele.

— Un noroc pentru biata fată. Și-a pierdut ochii și mama în același timp. Ce s'ar fi făcut?

— Eu mă întreb ce s'ar fi făcut Pădeanu și noi toți. Mergem în jurul Margăi în fiecare seară, nu mai putem lăsa să treacă o zi fără ea. Uite, pentru prima oară am lăsat să treacă trei zile. Dar am făcut așa ca încercare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1933-1947

Plopeanu îl privi cu ochii mici, magnetici, o scânteie ageră puse îndată în legătură chemarea la telefon cu bucuria care întinerea faţa lui Jantea.

— Încercarea a reuşit, văd.

Schimbară o privire de oameni mulţumiţi că se înţeleg fără vorbe. Jantea nu mai adăugă „da, am fost chemat, mă simt aşteptat, necesar". Era mai adâncă mulţumirea pe care, fără s'o vorbeşti, o simţi iradiind.

— Am reînceput să studiez filologia, spuse Jantea şi arătă scoarţa roşie a unei cărţi uriaşe.

Plopeanu crezu că vrea să schimbe neapărat vorba.

— O patimă? se miră el.

— Pe vremuri. Acuma, un subiect de conversaţie. Filologul adevărat în adunarea noastră este Caian bătrânul, fostul director de bancă. Vino într'o seară, Plopene, repetă el, n'are să-ţi pară rău.

— Bine, o să văd.

Mai mult decât scara petrecută la o faţă oarbă, îl ademenea să înţeleagă schimbarea lui Jantea. Îl văzuse la Sinaia aproape nebun şi aflase pricinile, furia cu care îl copleşise o dragoste nepotrivită, disperarea cu care lupta să şi-o înnăbuşe. Îşi amintea vorbele ce-i scăpau atunci, remuşcările ce-l sfredeleau, apoi înălţările lui, crezul sfânt într'o vieaţă curată, aşa cum n'o dusese. Nimic în înfăţişarea lui de astăzi nu-l mai arăta atârnând între cer şi iad. Avea o privire senină, deschisă. Întinerit, i se păruse adineauri. Nu, altfel. Silinţele de întinerire de mai înainte — căneala părului, pudra pe faţă, crăvăţile în colori vii — îl făceau pe atunci să apară ca un tânăr îmbătrânit înainte de vreme. Acum apărea ca un om matur, un bărbat de

Muzeul Digital al Romanului Românesc

întocmai vârsta lui, aproape cincizeci de ani, dar care se ţine dârz, tânăr. Era ceva voios în el, înviorător, care uimea cât şi descumpănirea tragică de înainte. Omul ăsta nu putea să pară neînsemnat niciodată. avea prea multă vieaţă îngrămădită în el.

Seara, la masă, Plopeanu mai medita asupra picăturii de bucurie care lumina ochii de ţigau ai lui Jantea fără să-i înfierbânte, când auzi pe Tina. Soţia sa obişnuia să-i povestească ce făcuse în timpul zilei.

— Azi am dat o lecţie de cânt. Emil. Şi am să mai dau. Mi-a făcut plăcere.

Dungile frunţii lui Plopeanu se vălureau la cea mai uşoară nemulţumire. Tina dăduse lecţii de cânt ca domnişoară şi încă vreo trei ani la începutul căsătoriei, când trăiau strâmtoraţi.

— Ai nevoie de bani mai mulţi? De ce nu-mi ceri?

— Nu pentru bani, Emil. Ştii cui dau lecţii? Margăi Rainu.

— Pentru a doua oară mi se vorbeşte de ea. astăzi.

Tina servi liniştit porţiile din puiul cu smântână ce-l pusese pe masă servitoarea şi începu să mănânce.

— Cine ţi-a vorbit întâi, Emil? Poate Amalia Zotu. E nelipsită acolo.

Ce s'a întâmplat că poate rosti numele ăsta fără ură, se întrebă Plopeanu. Duse întrebarea spre ochii Tinei, văzu în ei o luminiţă senină. călduţă, care-l miră la fel ca atunci când o găsise în ochii lui Jantea.

— Nu, nu doamna Zotu. M'am întâlnit cu Jantea în dreptul blocului unde locueşte şi m'a poftit o clipă la el. Ce face Marga? Cum poate trăi?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

Am impresia că se petrece ceva ciudat cu ea de când a orbit.

— Cu ea şi cu ceilalţi, Emil. Ceva ciudat, ai ghicit... Nu, nu se poate spune cu vorbe, adăugă ea după o clipă, şi zâmbi, aruncând ochii spre fereastra deschisă ca şi cum odaia nu era pe măsura mare a gândului.

Pentru prima oară dela căsătorie, o simt că se desprinde de mine, se gândi lucid, Plopeanu. Mai are în cap şi altceva decât gândul la mine, la mişcările mele, la ceea ce pot gândi eu, pot plănui, făptui. Chiar şi în felul cum a rostit, repetat ca întotdeauna, Emil, Emil, a fost numai deprinderea, nu voinţa de a articula numele. Deprinderea, nu voinţa de a exercita mereu dreptul ei de proprietate „al meu, al meu".

Cât îl apăsa tirania şi dacă o simţea slăbind, de ce nu s'a bucurat?

— Ciudat este, Emil, — încerca totuşi să lămurească ceva — că nicio clipă nu vezi în Marga o nenorocită. Este mai multă fericire în ea decât în noi toţi.

— De cine vorbeşti? — Se întoarse să-i privească în ochi, uluit că simţise un fel de milă asupra lui în glasul Tinei. De obiceiu, el îi vorbea aşa. — A, de Marga Rainu. Bine, Tina, dacă-i aşa, să mergem într'o seară, poate că ne înfruptăm şi noi cu o picătură de fericire. Mai bine mai târziu decât niciodată.

Cu Tina, obişnuia să glumească înţepător, cu toate că gluma cea mai uşoară putea stârni răspunsul acru şi aluneca în ceartă — dar nu se putea opri şi cu atât mai mult de astădată când simţise desprinderea Tinei, gândul ei plecat de lângă el, neaşteptat lucru, şi care, hotărît, nu-l bucura. Oare nu în felul acesta începe un bărbat să devină gelos? Ar fi ceva nou, gelos pe Tina

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrl1933_1947

de care până în clipa de înainte era sigur ca şi de stăpânirea lui asupra hârtiei şi peniţei când scria la birou. Dacă şi acelea ar începe să capete viaţă proprie?

Prin povestirile Tinei, mereu repetate, adunările de seară dela Pădeanu ademeneau tot mai mult pe Emil, dar timp de câteva săptămâni se ivi mereu câte ceva ca să-l împiedece de a merge. Primele zile din Septemvrie sculuraseră un vârtej de alarmă odată cu şuierul primelor frunze moarte. Război, război! Europa gemea de prea multă lume flămândă şi de prea mult aur neîntrebuinţat, gemea cu zăngănit de arme la graniţile fiecărei ţări.

Între orele de birou şi întoarcerea acasă, Plopeanu făcea loc seara orei de cafenea, ca o pauză de sgomot, de frământare privită, care izbutea să aducă o plăcută liniştire nervilor săi, toată ziua încordaţi în lucru tăcut.

— Ce se aude? — Era asaltat de cunoscuţi cu aere misterioase.

— Începe războiul, le răspundea simplu.

— *Noi* ce facem, întreb. *Noi* ce facem?

— O să ni se spună la timp.

Era unul din puţinii care nu roşesc când n'au de şoptit secrete de Stat. Dela masa de alături, din faţă, din spate, îi ajungeau la urechi frânturi din freamătul cafenelei.

— Domnule, n'au să reziste nicio lună. E o nebunie, să vrei război când eşti mai slab.

— Uiţi garanţiile.

— Pe unde, ajutorul?

— Ce-are face! Soarta bătăliei din răsărit se decide în apus.

— Ascultă-mă. Germania este înarmată formi-da-bil.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md/ 1933-1947

— Domnule, Anglia nu a fost nicio-da-tă învinsă.

Discuții... Ce mahalagiță și opinia publică, se gândea el. Ce înverșunare zadarnică să-ți împletești o convingere din ceea ce împrăștie propaganda țărilor prin cutiile de radio, știri care se bat cap în cap.

Plopeanu, după vreo lună de vorbărie de război, nu-și mai împlinea ora obișnuită la cafenea. Mai bine rămânea pe stradă, se cufunda în valul omenesc necurmat. Lumea, înapoiată mai de vreme dela băi, dela moșii, se înghesuia pe cele câteva sute de metri ai Căii Victoriei, abia ceva mai lărgită, mai trufașă pe la colțuri decât în zilele celuilalt mare război. Lipsea însă avântul de atunci, strigătul inimilor tuturor „la arme". Alte împrejurări și simțiminte țesuseră cele două decade scurse. Istoria se repetă, dar pe sărite. Calea Victoriei târa o lume înceată, după ce de câțiva ani dăduse bulevardelor învecinate vânzoala sgomotoasă a tinereții, lăcomită de luminile și ispitirile cinematografelor.

La colțul spre strada Regală, Plopeanu se opri la timp ca să nu fie ciocnit de o doamnă în pardesiu negru care ieșea din drogherie cu un pachet uriaș, ținut pe palme ca un trofeu. Îndărătul trofeului, recunoscu îndată pe Ortansa Ivanciu, nasul ei mișcător și ochii mici de vulpe la pândă.

— Plopeanu! Bine că te văd. Fii te rog deosebit de drăguț și ia-mi pachetul ăsta greu numai doi pași. Numai până la mașină că n'a putut opri aici la colț. — Taxiul aștepta la zece metri în jos, pe Regală. — Am luat săpun, spuse ea șoptind, cincisprezece kilograme deocamdată. Să vezi câte provizii am făcut azi. De trei ceasuri alerg.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

In maşină, se afla jos şi pe locul liber, o clădărie de pachete, altele erau înghesuite lângă şofer. Ortansa le cuprinse într'o privire de stăpân fudul, se plecă iarăşi lângă urechea lui Plopeanu.

— Zahăr, untdelemn, orez, făină, piper, conserve şi câte altele, am pentru cel puţin şase luni.

— Dar ce s'a întâmplat? Plecaţi pe Gobi? Or fi doar oaze şi pe acolo.

— Ia nu mai glumi că nu e timpul, se acri la gură Ortansa. Am dat în grijă şi Tinei să se aprovizioneze, să facă depozite din toate, că altfel murim de foame, domnule, n'o să mai avem nici de unele.

— Să nu mai putem aduce oare zahăr şi făină dela Polul Sud?

— Bună ziua, îi svârli doamna Ivanciu din maşină, dreaptă între pachete şi cu obrazul pământiu.

Boala de ficat o chinuia rău în ultima vreme, aflase în treacăt dela Tina, şi era ceva comic în felul cum o acopereau pachetele cu băcănii, în teama că s'ar putea să fie lipsită câtva timp de lucrurile bune care-i otrăveau zi cu zi măruntaiele. Sau poate teama era pentru grăsunul Didi, pe care o poftă sdravănă de mâncare şi de dulciuri, îl făcea casnic şi recunoscător măcar câte un ceas de două ori pe zi.

Tresări din gânduri, îl saluta ceremonios un domn cu pălărie tare. Ii trebui cinci secunde până să-şi amintească cine era. Schimbat arăta doctorul Pădeanu, dar ce anume avea schimbat? Lăsase doar să-i crească iarăşi bărbiţa sură şi mustăţile, nu se îngrăşase peste tiparul de cincisprezece ani, nici măcar redingota neagră nu era alta. Schimbarea era în lumina feţei, în miş-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

carea dreaptă cu care întindea mâna. Le dăruia sincer celui întâlnit, nu mai aminteau ca înainte nevoia profesională de a fi politicos și plăcut. Privirea liniștită nu mai era a unui „Mefisto", poreclă ce se șoptise adesea în spatele lui.

Plopeanu își aminti de Marga, privi în adâncul ochilor alburiі ai doctorului și găsi ce căuta, luminița caldă, scânteia liniștită care încerca iarăși să destrame ițele gândului aspru ce-și făcuse el despre fericire „ne trebue ceva tare; violent, copleșitor, ca să câștigăm plăcerea de a trăi și a doua zi..."

Nu mai găsi pentru Pădeanu obișnuita întâmpinare a zilelor acelea de războiu, micile jelanii filosofice asupra omenirii bolnave, silită să-și lase sânge de câteva ori pe secol. Uitase de bombe și tancuri în fața privirii care lumina alte gânduri.

— Am auzit că ai o fată, doctore. Te felicit.

— Vino să ne vezi. Casa nu mai e posacă.

— Mi-a povestit nevastă-mea.

Se întrerupse, își aminti că dimpotrivă, Tina spusese „nu, nu se poate povesti".

— Hotărît, am să viu între dumneavoastră, dacă mai e loc, doctore.

— Avem loc fără margini, răspunse acesta rar, iar după ce se despărți, Plopeanu se întreba dacă înțelesese să spună „casa e mare pentru oricâți musafiri" sau „din mulțumirea noastră se poate împărtăși oricine".

Îi plăcu să pornească gândul spre casa boierească din Batiște, unde abia de două luni intrase o fată cu ochii întunecați și care cu toate acestea adusese acolo lumină.

Îi plăcea totdeauna să înfiripe de mai înainte un fel de a fi, locului în care mergea întâia oară, să intre oarecum în felul de a gândi, de a se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mon.1933-1947

purta, al celor de acolo. Era un mijloc de a păși totdeauna cu picior sigur, chiar dacă avea să întâlnească altceva decât ce brodase gândul.

Avea să o întâlnească iarăși pe Amalia Zotu. Îi ieșise din minte înclinarea ce-o avusese pentru ea dar nu o uita, nu uita pe nicio femeie care îndreptase asupra lui ceva din flacăra vieții ei, un timp cât de scurt. Le păstra în albumul inimii, cu atât mai primitoare, cu cât era mereu liberă. Din prima tinerețe, iubirea lui nu se mai dăruise cu jarul care o lasă arsă în urmă, pustiită.

Se simțea recunoscător și vinovat față de toate, dar nu până la marginea care rupe putința unei prietenii curate, afară numai dacă femeia din față era prea puțin deșteaptă și mai încerca să reînceapă un joc sfârșit.

Amalia era de multă vreme prietena bună a Margăi, dar ce-o aducea acolo pe Lidia Mazilu, fosta viitoare soacră? O doamnă care părea atât de dintr'o bucată, deplin mulțumită între bărbatul și băiatul ei, amândoi tot atât de cumsecade ca și ea. Căuta tocmai o nouă logodnică pentru Victor — dăduse svon — și simțeai că judecata ei sănătoasă are s'o aleagă bine. Ce căuta ea în adunarea aceea de mutilați, de văduvi sufletești?

Îi lua pe rând. Pădeanu, un stingher, o mașină medicală pe care o clătinau, spre bătrânețe, izbucniri de duioșie și exaltare, fenomen obișnuit. Jantea, un om care călcase legile de onoare ale naturii, legi care-l pedepsiseră, trimițându-i înflăcărarea nebunească târzie. Amalia, a cărei bogăție sufletească îi era înnăbușită de nenorocul de femeie singură, silită să trăiască după plac sub fațada minciunii sau să se lipsească de orice bucurie.

Tina... ei îi găsea mai greu locul sufletesc decât celorlalți, tocmai fiindcă totdeauna crezuse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1933-1947

că nimic din jocul sentimentelor ei nu-i este ascuns.

O atrăgea o adunare de mutilați. Toți căutau în jurul fetei oarbe ceva care le lipsise lor ca și un organ, acel puternic ceva, diferit pentru fiecare, întrupat sau eteric, care te poate face să trăiești din plin, avându-l sau așteptându-l.

Tina era asemenea lor? A fost așa dar prea încrezut ca să-și închipuie că stăpânea toate clipele și toate gândurile ei, că-i punea în mișcare de trăire, toate simțimintele, iubire, devotament, mândrie, înverșunare, bunătate și chiar ură. Iată că nu-i era destul, nu era el atât de dătător de viață cum se credea.

Poate că Tinei îi lipsea că nu avea un copil, copilul care înlocuește la atâtea femei bărbatul desprins, copilul din carnea ta pe care nu te sfiești să-l iubești prea mult, care primește, are nevoie de toată dragostea ce-i poți aduce. Marga, căzută în întunerec, devenise mai mică, era ca un copil, și putea să fie așa al tuturor, devenise zeiță, zâmbet, ocupație, un țel, tot ce dorea fiecare și-i lipsea.

Ce ar fi găsit el acolo? Plopeanu mai avea neatins în dorurile lui vechi unul singur, plecarea, fuga. Marga nu putea să întruchipeze și largurile lumii. Dar pentru tot ce dădea celorlalți, făcea să piardă o seară, ca privitor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VIII

Automobilul, cu faruri vopsite albastru, aluneca pe străzi cu felinare albastre, printre case cu geamuri astupate prin care lumina se cernea albastră, pe lângă tramvaie în care şedeau ţepene făpturile albastre ale pasagerilor. In semiîntunerec, nici huruitul vagoanelor nu-şi împlinea sunetul, parcă ar fi alunecat pe şine vătuite. Automobilele se târau pe alături ca nişte reptile, furtile parcă nu de modelul nou ci de teama poruncită a atacului aerian simulat. Se aştepta de un ceas alarma, şuierul de sirenă care să hotărască amorţirea totală a străzii.

— Bine că am ajuns, Emil, suspină Tina pe când Plopeanu dădea şoferului piesa de o sută de lei la care nu mai ceru rest. Aparatul de taxat se afla în umbră, iar el găsi nimerit prilejul ca să facă omului dela volan o plăcere. Nu bacşişul silit şi ruşinos, ci bucuria unui dar.

Casa doctorului Pădeanu, o prefăcuse întunerecul în castel, fortăreaţă, baladă de secol apus. De după clopii geometrici, la fel de înalţi şi de înfrunziţi, împungeau sus fiordurile acoperişului de ţiglă întunecată, cele patru turnuleţe ascuţite la vârfuri în jurul pântecoasei cupole centrale, iar sub ele, ghiceai ieşiturile de gips, cadre ornamentate la uşi şi ferestre, architectura de migală şi fantezie a unui secol când timpul, banul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

şi mâna de lucru păreau să nu fi fost în legătură cu socoteli josnice de câştig şi dobânzi.

Intrarea oaspeţilor se învăluia în acea seară cu un freamăt de taină. becurile albastre din vestiar şi hall lăsau o umbră tremurătoare pe lucruri şi pe feţe, paşii înaintau cu sfială, dar numai până în cele două încăperi unde se aflau adunaţi oaspeţii. sufrageria şi un salonaş, scăpate de sub domnia albastră. Storuri negre. groase, apărau ferestrele şi lampa uriaşă cu douăsprezece lumânări electrice, toate cu căciuliţe de mătase galbenă, umplea camera cu o lumină de feerie care făcea să se strângă pupilele ochilor, dilatate de umbra albastră.

Lumea din jurul mesei mari risipi îndată însă noţiunea de feerie, pentrucă Plopeanu o cunoştea. Oaspeţii se adunau totdeauna în sala de mâncare, strânşi în jurul mesei mari. Era mai potrivit, mai plăcut acolo decât în cele două saloane mari ale casei, mobilate antic şi scump, impunătoare până la amuţirea străinului, împodobite pe tavane şi pereţi cu frescă semnată de un pictor străin care nu dăruise nicio frântură din arta lui decât cântărită cu aur.

Casa fusese ridicată de un mare boier, cu patruzeci de ani înainte, iar Pădeanu o cumpărase de doisprezece, dela ultimul vlăstar al familiei. Acesta risipise jumătate din moştenire în câţiva ani, cu jocul de cărţi şi petreceri. Devenise apoi „serios" şi pierduse cealaltă jumătate şi mai repede, cu afaceri rău alese şi cu jocul la bursă. Ultima bucată din avere, palatul părintesc, abia săturase băncile cămătare. Pădeanu amintea înfiorat cum proprietarul semnase vânzarea plângând, cum ceruse şoptii să fie găzduit trei zile în casă — Pădeanu o locuia pe atunci ca simplu chiriaş, — cum în cele trei zile omul ră-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

tăcise prin odăi, contemplase ca de dincolo de moarte tablourile, tavanele, uşile, uşile împărăteşti pe care se sfia şi să le împingă şi care reflectau în apa oglinzilor de cristal toată prostia cu care le pierduse.

Ce se făcuse boierul sărac? Plecase din ţară, de sigur ca să moară pe altundeva, neştiut, cu singura moştenire ce-şi păstrase, mândria de a nu se înjosi într'o muncă de rând.

Doctorul îi povestea toate acestea lui Plopeanu, retras cu el în salonaşul de alături, regretând că nu poate să-i arate în acea seară toate încăperile — nu se puseseră în toate storuri negre, nici becuri albastre. Dar fiindcă cine intra odată în casa lui, venea mereu, era să fie timp altădată.

Emil Plopeanu zâmbi, simpla curiozitate nu aduce de multe ori un invitat. Nu se simţea prins în albia de gânduri a grupului credincios din sufragerie. Se aflau acolo vreo douăsprezece persoane, bărbaţii duceau o conversaţie vioaie, iar femeile, numai din când în când ridicau ochii de pe lucru. Impleteau cu andrele, toate femeile ţării împleteau dela începutul toamnei şi al războiului vecin, cu gândul la câte cineva de pe zonă sau la toţi odată. Pădeanu îl ţinea pe Plopeanu în salonaş, îi trăsese dinainte măsuţa de fumat, sculptată cu ghirlănzi de frunze in stejarul lăcuit. Cel mai mic obiect din casa aceea era vrednic să fie aşezat într'o colecţie de artă.

Nu-l ducea încă dincolo, poate era un obiceiu ca nou-venitul să fie mai întâi iniţiat. Plopeanu îl ajută.

— Doctore, medicina înregistrează des cazuri când dintr'o cădere violentă, voită sau nu, cineva îşi pierde vederea pentru totdeauna?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Plopeanu generalizase din bună creștere, dar doctorul Pădeanu tăie ocolul.

— Orbirea Margăi a fost grăbită de cădere, nu provocată. Copila era în căutarea mea de un an dar boala aceasta, amauroza, din nefericire nu e vindecabilă.

— Ah, nu știam. — Plopeanu se miră că nu aflase amănuntul prin Tina. — Atunci drama se explică mai ușor, doctore. Logodnicul află, se retrage, iar fata, îndurerată de două pierderi în același timp, se omoară.

Pădeanu clătină lateral capul, țintui pe musafir cu luminița caldă a ochilor — erau albaștri când îi aprindea văpaia dinăuntru.

— Dragă Plopene, dar cum era să afle logodnicul, nu te întrebi? In afară de mamă, medicul singur cunoștea natura fatală a bolii Margăi.

Plopeanu înțelese tot ce acoperea ușor doctorul, urzelile și graba Zoei Rainu de a-și logodi copila, de a-i asigura un soț cât mai era vreme, fără să se mai întrebe dacă nu înșela, sau chiar întrebându-se.

— In asemenea cazuri, spuse el, un medic ar trebui să fie deslegat de secretul profesional.

— Tocmai pentru asemenea cazuri slujește din nefericire obligația noastră de tăcere. — Il privi cu ochii iarăși albi și adăugă, aruncând parcă vorbele dincolo de omul din față, către o mulțime. — In sinuciderea Margăi toți avem câte un motiv să tăcem. A fost așa, ca o crimă colectivă. Unii au ispășit greu — se gândi cu o sguduire a trupului la moartea în spaimă a Zoei Rainu, țipase o zi întreagă „suntem dușmanii copiilor noștri, suntem dușmanii..." — Ceilalți ispășim silindu-ne să facem oarbei o viață mai plăcută.

Plopeanu îl simți plin de pocăință fericită,

Muzeul Digital al Romanului Românesc

fără să înțeleagă pentru ce, deoarece nu cunoscuse — nimeni nu cunoscuse — planul său nebunesc de căsătorie care urma să-l împiedece pe al lui Victor. Ceilalți? E adevărat că și în tremurul lui Jantea, în dimineața sinuciderii, și în mișcările descumpănite ale tuturor din jurul Margăi, atunci, a fost ceva mai mult, mai disperat decât durerea, ceva apropiat de remușcare.

Isprăvise țigara, se întoarse pe jumătate, aruncă o privire lungă în jurul mesei din sufragerie. Lanțul de întâmplări din care-i scăpau atâtea ochiuri, se înnodase aci, într'un cerc de prietenie și devotament romantic. Se poate așa ceva numai printr'o înșelare voită, își spunea el. Așa, ca în adunările de spiritiști unde o fantomă plătită și discretă întreține seral iluzia și fericirea unor minți slabe și cerșetoare.

Marga însă nu era fantomă. Nu părea nici oarbă, lucra și ea, învățase, pipăia vârful andrelelor și scotea lațul tot atât de iute ca atunci când vedea, iar în timpul acesta asculta ce se vorbește în jur. Ghiceai însă că silința ei cea mare era să nu lase să se deșire lâna și vedeai cum trece și în ceilalți dorința copilei de a izbuti să împletească iute și sigur, ca și cum de felul cum va ieși pieptarul început atârna fericirea ei și a prietenilor.

Amalia Zotu și Lidia Mazilu vegheau, din stânga și din dreapta, cu priviri furate dela lucrul lor.

— Zânele Margăi, zâmbi doctorul care urmărise privirea lui Plopeanu și o așteptase în tăcere să se întoarcă spre el. Amalia o iubește mai mult, dar doamna Mazilu mai bine. Ea a pus la cale tot ce vezi, liniștirea Margăi, împletitul peste zi, diferite distracții. Intr'o lună, fata a deprins să cetească și să lucreze. Are ochii în degete

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

acum şi ochii aceştia nu plâng. Nici ceilalţi n'ar putea să plângă faţă de Lidia Mazilu. E o femeie — n'o cunoşti — în stare să pună ordine şi în suflete, are o privire care vede numai înainte.

Plopeanu îşi aminti că n'o văzuse de loc plângând la înmormântarea lui Mazilu, cu două luni înainte şi niciodată pe urmă. Zise, abia domolind undoirea obişnuită spre glumă.

— Bietul Mazilu care a rămas îndărăt, ba încă dedesubt, a ieşit atunci cu totul din raza privirii şi a gândurilor ei.

— Ştii că sunt chiar vorbele Lidiei! izbucni Pădeanu.

Doctorul tăcu numaidecât, simţind cât era de mare deosebirea. Spuse de glasul neted al Lidiei, însoţite de bătaia scurtă prin aer cu care mâna ei mică, harnică, încheia frazele, în ele n'ai fi găsit firul de pângărire care-i scăpase lui Plopeanu. Plecă ochii.

— Noi, intelectualii, nu putem să rupem uşor punţile îndărătul nostru.

— Să nu ne fălim, îl linişti iute Plopeanu. Ce a realizat doamna Mazilu aici, şi în asemenea împrejurări, e frumos, e mare. A fost ca o mamă trimisă de Dumnezeu.

Pădeanu îi mulţumi cu o îmbujorare a feţei pe care i-o urca recunoştinţa, admiraţia pentru Lidia, toată iubirea lui veche întinerită, curăţită de părerile de rău. Repetă „ca o mamă" şi se cufundă într'un gând care-l lăsa singur. Afară, se ridică atunci un ţipăt de sirenă, în undoieri scurte şi repetate.

— S'a isprăvit demonstraţia? tresări Pădeanu. A, nu, ăsta e abia semnalul de începere.

Amândoi, cu ochii spre geamurile astupate, închipuiră strada în panică, stopul general, înghesuiala în adăposturi — adăpostul era simbo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdr1933 2947

lizat uneori de un simplu perete, — auziră și bâzâitul de avioane presupuse că atacau orașul. Simulare, și cu toate acestea simțul primejdiei care putea sosi curând, le trezea în trup fioruri scurte.

Ticul nervos chinui obrazul drept al lui Pădeanu, decoloră lumina ochilor. Se ridică din fotoliu cu un geamăt.

— Vrei să trecem dincolo?

Se ridică și Plopeanu.

— Da, îmi place și mie mai mult războiul care se dă aici în sufragerie. Și ce luptători vrednici!

Pădeanu îl opri o clipă în ușă.

— E un război, ai înțeles. Dacă deslușești cumva prezența dușmanului, vreo ultimă rămășiță, să mi-l dai pe față, te rog.

Cât îl doare, se gândi Pădeanu. O vocație de tată împlinită la bătrânețe. Toate vin omului prea târziu, oftă el. S'o fi aflând vreo urmă de dușman? se întrebă îndată, ispitit de însărcinarea ce i se dăduse, pe când în jurul mesei mari se petrecea obișnuita mișcare de umeri și fețe întoarse zâmbitor spre noii veniți.

— Nu vă întrerupem, vorbiți înainte.

Doctorul îl așeză pe Plopeanu pe locul care fusese mai înainte al său, lângă Amalia Zotu, iar el trecu în celălalt capăt, lângă Caian bătrânul, care-și ștergea ochelarii, cufunda gâtul gros între umeri, nemulțumit că fusese întreruptă vorba.

— Ce secrete filologice mai desvălui astă seară? îl îmbie gazda. Domnule Caian, ai cuvântul.

Fostul director de bancă se înverșuna în timpul din urmă să deslege problemele de loc bănoase ale limbii materne. Ridică un centimetru din gâtul afundat între umerii grași.

— In astăseară voiam să mă mai învățați și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.scoreinsvania.ro/mdrr1933-1947

dumneavoastră ceva. Vă dau o temă, să răspundă fiecare cum se pricepe.

— Dar nu ne pricepem de loc, mormăi buzat Ivanciu.

Venea regulat, fără Ortansa, care după două seri, se lipsise. I se isca durerea de ficat în felul acela neobişnuit de conversaţie şi apoi îşi dăduse seamă că preţiosul Didi era în siguranţă, niciuna din cucoane nu se gândea să i-l răpească.

— E foarte uşor, urmă Caian, cu bună voinţă. Dau un cuvânt şi la fiecare se formează în creier o punte între acel cuvânt şi altul, fie că va fi o asemănare în grăirea lor, fie o asociaţie de idei. De pildă, rostesc fe-ri-ci-re, silabisi el. Vorbiţi!

— Iubire, întoarse iute vorba. Amalia. Apoi coborî îndată ochii pe lucru. O altă potrivire, de terminaţie numai, îi amintise cuvintele „multe fire" din sfatul ce-i dăduse dimineaţa fata dela coafor „ar trebui să vă vopsiţi părul". „Se văd fire albe?" întrebase îngrijorată. „Multe fire, doamnă, multe fire".

Plopeanu, alături, n'o privise decât o clipă, de sus. Totuşi vorbi pentru ea, tărăgănind.

— Fe-ri-ci-re... Văd un stâlp înalt, foarte departe, iar până la el, o cărărue printre stânci în care te pierzi.

— E bine aşa, încuviinţă Jantea, de pe scaunul din faţă. Cărarea e întortochiată, o pierzi, îţi sdreleşti şi picioarele, dar cărarea este şi are un capăt. De ce să nu-l ajungi. Dacă ai ajuns, eşti răsplătit.

Marga ridică ochii, plimbă fără ţintă coloarea lor albastră închisă care-i ferea să pară morţi. Doar că acum aveau şi mai mult sticlirea de mărgele.

— Ciudat, spuse ea, când simţi că tăcerea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1933-1947

Alte lucrări apărute în

Editura SOCEC & Co., S. A. R.

Liviu Rebreanu
- I O N
- J A R
- G O R I L A
- RĂSCOALA
- AMĂNDOI
- AMALGAM
- PĂDUREA SPÂNZURAŢILOR

Ovidiu Constantinescu
- SFÂRŞIT DE SPECTACOL

Radu Tudoran
- UN PORT LA RĂSĂRIT
- ORAŞUL CU FETE SĂRACE

Eugen Balan
- INTR'O DUMINECĂ DE AUGUST

Alice Gabrielescu
- SECRETUL PROFESIONAL

Dinu Nicodin
- REVOLUŢIA

Octav Suluţiu
- MÂNTUIRE

Gala Galaction
- BISERICUŢA DIN RĂZOARE

Titu Maiorescu
- CRITICE, Vol. I, II, III
- INSEMNĂRI ZILNICE, Vol. I, II, III

Traduceri:

Annie Vivanti
- DEVORATORII

Wirginia Woolf
- DIN BEZNĂ SPRE SOARE

Philippe Heriat
- RĂSFĂŢAŢII

John Steinbeck
- FRUCTELE MÂNIEI

Pearl Buck
- M A M A

Carnegie Dale
- ARTA DE A REUŞI IN VIEAŢĂ

Giovani Papinni
- G O G
- UN OM SFÂRŞIT

Louis Bromfield
- UN EROU MODERN
- VIN PLOILE
- NOPŢI IN BOMBAY

John Knittel
- VIA MALA
- EL HAKIM

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatrainsivamaru/mdh 1933-1947

Preţul Lei 240 —